Melidonium

Anul VIII, nr. 8 2016

revistă de cultură, artă, tradiție, credință, istorie, educație

Apare sub egida Uniunii Scriitorilor Europeni din Moldova
Bibliotecii Județene *G.T. Kirileanu*, Piatra Neamț - Bibliotecii Municipale *G.R. Melidon*, Roman

Revistă fondată de Societatea Culturală ***George Radu Melidon***, Roman

În acest număr:

ISSN 2066-0685
ISSN-L 2066-0685

„Împregiurările acestei lumi mă ţin încă departe de înălţimea ta, însă trebuie, voiescu numaidecât să mă sui până la tine prin virtuţi, aceste mijloace ce Dumnezeu ne a dat pentru a ne înălţa mai presus de pământ. Când iubirea nu duce la virtute, ea nu este un sentiment dumnezeiescu! Pentru a mă face vrednic de tine, iubita mea Lună, pentru a nu mă mai despărţi vecinic de tine, eu mă voi sili a mă face nemuritoriu ca tine. Dar, Luna mea, în curând voiu fi al tău, căci eu voiescu aceasta şi voinţa este mai mult decât fapta.”

G. Meledonu

Cuprins

Melidonium

PARTENERI:
Muzeul de Artă Cluj-Napoca;
Institutul de Armenologie al Universității Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca;
Asociația Italienilor din România, RO.AS.IT.

Revista *Melidonium* o puteți lectura şi pe site-ul www.melidonium.ro

E-mail:
asociatia.grmelidon@gmail.com

Adresa redacției:
Biblioteca Municipală Roman
Str. Roman Muşat, Nr. 19
tel. 0740484241

Emilia Ţuţuianu
Roman, Neamţ

Testament onorat peste generaţii: *Melidonium*

Dacă timpul nu există, ci doar viața pe care o trăim - pentru a lăsa ceva în urma noastră, semn că am existat - atunci putem spune că înființarea Societăţii Culturale George Radu Melidon, omagiu adus cărturarului romaşcan, iniţiatorul primei biblioteci publice la Roman, profesorul **George Radu Melidon**, stă sub semnul continuităţii şi conservării tezaurului cultural local.

Personalitatea complexă a distinsului nostru înaintaş, profesorul, publicistul, cărturarul **George Radu Melidon**, cât și gestul său altruist de a înființa prima bibliotecă publică în urbea ce i-a fost leagăn și loc de odihnă veșnică, ne-a inspirat și ne-a dat putere de a-i cinsti memoria și a păstra peste veac valorile locului. Pentru frumusețea sufletului său, pentru strălucirea minţii sale, pentru bucuria noastră lăuntrică de-a ne constitui în mesagerii şi urmaşii săi spirituali, pentru toţi cei avizi de **„*a fost odată*”** - **„*povești trăite de oameni ce-au lăsat urme de neșters*”** pentru tot ce înseamnă valoare, identitate, istorie, tradiţie, românitate.

Omagiu cărturarului romaşcan George Radu Melidon

Pentru toate aceste frământări, cu întrebări puse sau nepuse încă, din prezent și mai ales, pentru viitor, ne-am luat misiunea, deloc ușoară, de a oglindi trecutul în cuvintele prezentului și de a-l păstra viu în sufletele celor ce împărtășesc aceleași afinități spirituale. Cuvântul scris a fost singura avuție a

ASOCIAȚIA
Cetatea Nouă

Societăţii culturale
“George Radu Melidon”
şi
Revistei “Melidonium”

Grupul de Iniţiativă al Asociaţiei "Cetatea Nouă" dăruieşte din suflet fondatoarei şi iniţiatoarei celor două proiecte culturale – psiholog Emilia Dospinescu-Ţuţuianu – tabloul portret în acuarelă realizat de Maria Marcu-PopArt, artistul plastic care reprezintă grafic, pentru prima dată după 1885, imaginea nepieritoare a mentorului spiritual al comunităţii romaşcane - George Radu Melidon.

Totodată, întregului colectiv al Asociaţiei "G.R. Melidon" şi tuturor colaboratorilor revistei "Melidonium" dăruim pictura noii clădiri a Bibliotecii Municipale din Roman, locul unde Asociaţia care poartă cu onoare numele binefăcătorului instituţiei publice romaşcane îşi desfăşoară activitatea culturală chiar de la înfiinţare.

Semper pro honore!

Roman, 17 NOV. 2015

spirituale.Cuvântul scris a fost singura avuţie a profesorului Melidon și cu el a îmbogăţit generaţii de elevi, de cititori, de oameni ai timpului său, ca publicist, funcţionar ministerial, profesor și bibliotecar. Cuvântul și altruismul...Acesta-i zestrea ce ne-a lăsat-o moștenire și pe care suntem datori să o păstrăm cu sfințenie și mândrie. Şi mai bine decât prin cuvântul scris nici că se poate păstra așa o avuţie! Mărturie stă prima monografie a Bibliotecii Municipale din Roman, ce îi poartă cu onoare numele, apărută în anul 2005, la editura Mușatinia și având autori pe profesor **Dana Vega** şi profesor **Maria Vartolaş.**

Şi cum primul pas e întotdeauna cel mai greu, următorul a fost înființarea **Societății Culturale George Radu Melidon** și ulterior a revistei Melidonium, având susținerea și deschiderea omului deosebit care a fost profesor **Dana Vega**. „*În sufletele mari viața bate ca valurile în stâncă, şi cei mai mulţi înţeleg din ele numai nisipul ce cade*” - spunea Nicolae Iorga. Cât timp vom privi valul ca fiind dalta unui talentat sculptor vom avea în față opera maestrului și nu nisipul trudei sale...

În calitate de director de bibliotecă, dna prof. **Dana Vega** a militat pentru înfiinţarea **Societăţii Culturale George Radu Melidon**, sprijinind înfiinţarea în sediul bibliotecii, ca o normală şi firească integrare a unei Societăţi Culturale, ce poartă numele întemeietorului bibliotecii, pentru o activitate culturală şi educativă amplă şi diversificată, în folosul comunităţii.

Înfiinţarea acestei societăţi, în cadrul căreia a fost editată revista ***Melidonium***, a fost posibilă printr-un proiect ambiţios, iniţiat în anul 2009, de psiholog Emilia Ţuţuianu şi prof. Dana Vega - director la biblioteca Municipală Roman. Demersul nostru prevedea înfiinţarea de filiale de lucru, oriunde în ţară sau diaspora, convinşi fiind de necesitatea unui organism complex care să aibă în vedere continuarea, transmiterea şi conservarea nealterată a tezaurului cultural şi a folclorului românesc generaţiilor viitoare, precum şi a vestigiilor cultural-istorice locale, coordonat de un nucleu creativ de tineri şi vârstnici.

O societate fără cultură nu are viitor

Cu sprijinul prof. univ. dr. emerit Tudor Ghideanu, de la Universitatea Al. I. Cuza, Iaşi şi a unui grup de intelectuali din municipiul Roman şi din alte localităţi din ţară, a fost constituită această Societate Culturală, formată din peste 20 de membri fondatori. Sediul impropriu în care îşi desfăşura activitatea a condus la o restructurare, pe criterii de implicare cultural-organizatorică astfel încât, astăzi, asociaţia are următorii membri: prof. univ.dr. **Tudor Ghideanu**,

editor **Emilia Țuțuianu**, ing. **Doru Măndășescu**, dr. **Vasile Ursachi**, publicist **Gheorghe A.M. Ciobanu**, bibliotecar **Doina Enea**, prof. **Dan Bliderișanu**, muzeograf **Minodora Ursachi**, pictor **Iosif Haidu**, poeta **Cecilia Pal,** poetul **Ştefan Avadanei,** jurist **Carmen Ghideanu Radu**, procuror **Dinu Şerban**, scriitor **Florin Vasile Bratu**, poeta **Elena Drăghiceanu**, ec. **Valerian Chiriac**, publicist **Victoria Petrea**, poet **Constantin Enianu**, muzeograf Otilia Mircea, poeta **Mariana Gurza**, poeta **Irina Lucia Mihalca**, poetul **Mugurel Puşcaş**, scriitor **Ştefan Dumitrescu** iar din diaspora: poetul **Dianu Sfrijan**, poetul **Dimitrie Grama**, scriitoarea **Vavila Popovici**.

Societatea Culturală s-a constituit ca un liant între instituțiile statului şi cele particulare, în vederea eficientizării activităților de selectare, promovare şi stimulare a valorilor de performanță intelectuală şi creativă pe plan literar, de moralitate civică şi spirituală, în rândul tinerilor şi vârstnicilor, iar revista ***Melidonium***, forma de prezentare a idealurilor şi scopurilor asociației, atât în varianta tipărită cât şi cea online, devenind mesageră a culturii, istoriei şi tradițiilor locale şi regionale ale spiritului românesc.

Astfel, în parteneriat cu instituții din Roman cât şi din țară, avem în desfăşurare următoarele proiecte cultural-educative:

- proiectul **Cultură, Artă şi Educație - Muzeul De Istorie,** Roman coordonat de muzeograf Otilia Mircea;

- proiectul **Istorie, Oameni şi Vetre Romaşcane** - în parteneriat cu Farmacia Aruncus, Roman, coordonator Emilia Țuțuianu;

- proiectul **Cafeneaua de Jazz, Litere şi alte Acareturi** - în parteneriat cu Liceul Teologic Ortodox Sf. Parascheva, Agapia, coordonator prof. **Elena Drăghiceanu;**

- proiectul **Viața Culturală din Moldova - Centrul Cultural Spiritual**, Văratec, coordonator **Emilia Țuțuianu;**

- proiectul **O Carte în Dar** în parteneriat cu **Centrul Rațiu Pentru Democrație**, Turda, coordonator **Pamela Rațiu**;

- proiectul **Sărutul, o Carte în Dar** parteneriat cu **Arta Conversației XXI**, Târgu Jiu, coordonator **Elisabeta Gâlcescu.**

- proiectul **Poduri de Dor** parteneriat cu Uniunea Scriitorilor Europeni din Moldova, preşedinte **Diana Ciugureanu Zlatan.**

- proiectul **Armenii din zona Neamț** parteneriat cu **Institutul de Armenologie** al Universității Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca, dr. **Lucian Nastasă Kovacs**.

Toate aceste proiecte au generat schimburi culturale şi de idei dar importante donații de carte pentru Biblioteca Municipală Roman.

Întregul complex de activități desfăşurate de noi sunt în conformitate cu prevederile legilor Statului, Constituției României, în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului şi cu prevederile Obiectivelor Uniunii Europene.

Pentru o mai bună desfăşurare a activităților culturale şi de promovare a valorilor culturale şi

spirituale, activitatea noastră este organizată pe 3 secţiuni: religie, cultură şi ştiinţă.

În paginile monografiei *Biblioteca Municipală Roman, 120 de ani* sunt găzduite cu generozitate informaţii despre părintele primei biblioteci publice a comunităţii, despre personalitatea acestuia.

Reeditarea a o parte din lucrările publicistului romaşcan sunt prioritare acum şi în obiectivul activităţii noastre viitoare.

Să nu uităm îndemnul plin de căldură şi optimism a cărturarului romaşcan:

„Împregiurările acestei lumi mă ţin încă departe de înălţimea ta, însă trebuie, voiescu numaidecât să mă sui până la tine prin virtuţi, aceste mijloace ce Dumnezeu ne a dat pentru a ne înălţa mai presus de pământ. Când iubirea nu duce la virtute, ea nu este un sentiment dumnezeiescu! Pentru a mă face vrednic de tine, iubita mea Lună, pentru a nu mă mai despărţi vecinic de tine, eu mă voi sili a mă face nemuritoriu ca tine. Dar, Luna mea, în curând voiu fi al tău, căci eu voiescu aceasta şi voinţa este mai mult decât fapta. G. Meledonu"

Ion Filipciuc
Câmpulung Moldovenesc

O iubire peste fire în dulcele târg al Ieşilor, la 1858

Cărturarii români şi nu numai s-au ostenit îndelung să afle sursele de inspiraţie ale capodoperei ***Luceafărul***, cu care s-a învrednicit Mihail Eminescu să împodobească literatura poporului român, şi atenţia s-a aplecat asupra următoarele texte: ***Imnele vedice*** şi scrierile despre budism; Platon, ***Symposion*** [*Banchetul*], sec. IV .e.n.; John Milton, ***Paradise Lost*** [*Paradisul pierdut*], 1667; Alfred de Vigny, ***Eloa*** (mister),1823; Thomas Moore, ***The loves of the Angels***, [*Amorurile ngerilor*], 1823; George G. Byron, ***Heaven and Earth***, [*Cerul şi pământul*], 1829 ; Friedrich Hlderlin, ***Hyperion***, 1830; Alphonse de Lamartine, ***La Chute d'un Ange***, [*Cderea unui nger*], 1836; Mihail I. Lermontov, ***Demonul***, 1839; Ion Heliade Rădulescu, ***Cderea ngerilor***, ***Sburtorul***,1840; ***Mioria***, 1850; Richard Kunisch, ***Das Mdchen im goldenen Garten*** [*Fata n grdina de aur*] i ***Die jungfrau ohne Krper*** [*Fecioara fr corp*], 1861; Credinţe şi eresuri româneşti despre Zburtor; Arthur Schopenhauer, ***Die Welt als Wille Vorstellung***, [*Lumea ca voin i reprezentare, 1859*] i ***Aforisme asupra nelepciunii n via***, traducere de Titu Maiorescu, 1877; Nicolae Georgescu, ***Vecina noastr***, poezie din 1867, şi nu doar…

Căci alături de aceste opere literare, folclorice sau filosofice, ar trebui aşezate şi acele modeste ***Scrisori la Lună****, iscălite de poetul român George Radu Melidon şi tipărite în* **„Almanahu pentru Români pe 1858", anul al VIII, Iaşi, Tipografia Buciumului Român, p. 33-49. Iar** *dacă scrisorile îndrăgostitului moldav nu au precizat anul, avem toate motivele să le bănuim că urmau a fi expediate în zilele şi lunile anului 1858.*

Înainte de toate, să le dăm citirea cuvenită măcar după curgerea unui veac şi jumătate de la aşezarea lor în lumina tiparului!

Scrisori la Lună

I

15 iunie

Despărţindu-ne, scumpa mea Lună, eu am făgăduit să-ţi scriu. Trebuie să plec, am zis, adio, dară ne vom revide. Pleacă dară…, mi-ai răspuns, fiind că… trebuie…, însă nu mă uita. Să te uit? Am adaos: să te uit? Pentru tine le uit toate, dară pe tine niciodată? Adio…, îţi voi scrie.

Şi iată că-ţi scriu, pentru ca să-ţi dovedesc odată mai mult că sânt credincios la toate câte-ţi făgăduiesec. Şi apoi, a-ţi scrie este o mângăiere, o fericire pentru mine, care pururele gândesc la tine. Este o alinare de suferinţi, când nu sânt lângă tine! Dară tu, scumpa mea Lună, nu mă uiţi oare? Gândeşti tu la mine? Simţi tu macar o parte din cât simt eu? Căci ca să simţeşti cât mine… Dumnezeule! trebuie mult…, mult! Căci eu te iubesc, scumpa mea Lună; te iubesc cu toată puterea ce este sădită de Dumnezeu pentru acest simţ în inima unui om; cu toată iubirea ce izvorăşte din frumoşii tăi ochi, din nobilul tău suflet, din nevinovatul tău sin. Nu ţ-am spus niciodată, nu ţ-am vorbit de iubirea mea: însă pentru fiinţa ce iubeşte este oare de nevoie a spune aceste, iubirea nu vorbeşte destul de elocvent, mai elocvent mult şi de cât însumi graiul? Iubirea nu se măsură pe vorbe, ea se măsură pe simţire. Vorba e numai o resuflare a simţirei şi orice resuflare e o împuţinare de simţire. A! vezi tu, eu simt înmiit mai mult decât pot spune.

Iubirea face pe om egoist şi, în egoismul meu, eu voiu să păstrez iubirea ta cât se poate mai mult pentru mine. Da! Iubirea de tine, iubirea pentru tine, căci această iubire face şi chinul şi fericirea vieţei mele!

II

25 iunie

Când te-am cunoscut întâi, scumpa mea Lună, erai încă mică. Oamenii îţi zice Crai Nou. Tu te giucai încrezetoare ca o copilă, cu nourii ce vineau şi se duceau în giurul tău. O! cât erai de frumoasă, când abea apăreai sara pe orizon, ca un înger ce apare în visul dulce al unei regine; ca o picătură de rouă ce tremură pe sinul unei roze adormite! Tu nu puteai încă măsura nepătrunsa întindere a ceriului, tu nu făceai decât câteva pasuri pe înălţimea lui şi apoi îndată, încă toată slăbăciunea silinţilor tale, te coborai repede să apui în sinul nemărginirei din care eşiseşi, ca o gazelă graţioasă, ce au făcut două sărituri pe întinsa câmpie şi apoi se întoarce cu grăbire lângă mama ei.

Da, tu erai încă mică, scumpa mea Lună, încă nesigură în rola fiinţei tale. Privirile ce tu aruncai spre lume erau încă foarte slabe şi razele ce porneau din ochii tăi erau abia simţite. Însă mica ta faţă era veselă ca o viorică de primăvară, fruntea ta era senină ca nevinovăţirea, gura ta zimbitoare ca aurora, surisul tău dulce ca fericirea. Te văzuiu, te iubiiu! Sufletul meu avea nevoie de a iubi. Norii ce învăluiau viaţa mea nu erau aşa de lini ca acei ce se desmerdau pe sinul tău. Eu vieţiam acum în lume în toată puterea cuvântului. Cercam toate necazurile ce formează lanţul ezistenţei. Când te zării ivindu-te pe orizonul pământului, simţii ca cum am fi văzut fericirea arătându-se pe orizonul vieţei mele. Simţiiu că am găsit un scop pentru ostenelele mele, speranţă în necazurile mele. Te iubiiu, scumpa mea Lună, cu tot devotamentul unei fiinţi ce vede că nu are ce face cu sine.

III

5 iulie

Îmi aduci tu aminte, scumpa mea Lună, de acea sară când mă găseam într-un salon în care era întrunită o societate numeroasă, unde mă dusesăm pentru a cerca să găsesc fericirea, pe care însă nu o poate găsi cineva nicăiri pe pământ. Aşa, fericirea e un simplu cuvânt, un simplu ideal; nimic mai mult. Fericirea locueşte numai în însuşi sufletul oamenilor, cari însă o caută în lume. A fi fericit, vra să zică a simţi; a simţi vra să zică a iubi; a iubi, vra să zică a crede; a crede, vra să zică a fi mulţemit; a fi mulţemit, vra să zică a fi fericit.

Însă omul nu e niciodată mulţemit, prin urmare nu e niciodată fericit. De aceea şi în zădar caută el fericirea, fără a o mai pute găsi niciodată. Errare humanum est, a se înşela stă în natura omului. Nu eram deci decât un om înşelat în migilocul acelei societăţi strălucite de ambe sexe care se îndărătnicea a se crede fericită, numai pentru numeroasele răspunsuri, oftări, surise, strângeri de mână, priviri misterioase, convorbiri îndoielnice, şopte amoroase, ce se preschimbau în acel salon ca în toate saloanele. Desamăgit asupra puţinei sufisanţe a unei asemine fericiri, mă simţiam abătut sub greutatea vieţei şi disperat a pute fi vreodată mai puţin nemulţemit, mă pusei pe scaun lângă fereastra deschisă, unde te aflai, lângă fereastra prin care lumina ta întra în casă. O rază lovi pe fruntea mea agitată. Mă întorsei şi te privii. Tu erai, în migilocul stelelor, tovarăşiţele tale, din care nici una, nici toate la un loc, nu te puteau covârşi. Faţa ta brunetă căta senină la mine. A! atunci simţiiu cât era de dulce privirea ta! Tu-mi trimiteai raze mângăioase. Tu nu ziceai nimic, nu vorbiai cu mine; însă raza ce-mi vinea de la tine părea că mă întreabă cu un glas de soră iubită: Pentru ce şăzi aşa supărat şi gânditoriu? Dar îmi părea că aud, fără să am îndoială, acel glas îngeresc! Şi apoi sorbiam cu deliciu, cu delir acea rază pironită asupra mea. Un minut fu de agiuns pentru a mă răpi la al treile ceriu, lângă tine, iubita mea Lună.

Acel minut hotărî de viaţa mea.

IV

10 iulie

Dar acea sară, o ţii tu minte, scumpa mea Lună; acea sară pe care n-oi uita-o niciodată, când eram pe uliţă la luminaţie? Poliţiea era în veselie, uliţa splendid iluminată, lumea îmbătată de nebunie. Era unul din acele minute de ezaltare nervoasă pentru lume, era un vârtej ce răpea pe om. Vârtejul trecătoriu, vârtej foarte deşert, însă care procura cea mai adevărată mulţemire şi prin urmare cel mai puţin îmblătoriu grad de fericire, ce lumea poate găsi în o pitrecire, în o oară de plăcere, de îmbătare. Îmi place totdeauna o luminaţie, căci în ea pot cel puţin pitrece în migilocul unei lumi numeroase, fără ca lumea să gândească la mine, fără ca eu să am a face cu ea. În acea sară, decât acele toate elegante ce fugeau în giurul meu; decât toate acele flori parfumate ce apăreau pentru a peri în repegiunea echipajelor; decât toate acele chipuri drăgălaşe ce nu se puteau zări decât fugătoare ca nişte visuri; decât tot lucsul de îmfrumuseţare şi lumină desvălită de artă pentru acea sară; ei bine, tu erai mai plăcută, mai covârşitoare, mai fărmăcătoare. Tu dominai pe un ceriu seninu, cu inocenţa pe o frunte virginală. Raza ta modestă era mai puternică decât toată puterea artei. Faţa ta veselă mulţemia sufletul mai mult decât vuetul, frenetica vioşie a lumei ezaltate. Tu tăceai, dar tăcerea ta misterioasă îmbăta mai mult decât vuetul veseliei şi diştepta simţul mai cu putere decât răsunetul armoniei. A! câtă fericire simţiam că eram cu tine, privind la tine, pentru mine numai era nici luminaţie, nici vârtej, nici lume. Sufletul meu era întreg pentru tine şi inima mea simţea cum nu mai poate bate fără tine. Lună luminoasă, lună mângîioasă, cât te iubesc! Dară, te-am iubit, şi te iubesc!

Ce nebunie, îmi ziceau mulţi, a iubi Luna, ea nu va simţi niciodată pentru tine. Nu va simţi! Fie. Însă eu o

voiu iubi atât de mult, atât de tare că ea nu va putea să nu fie o amică sinceră, o soră iubită pentru mine. Luna e o ființă bună, e o ființă dulce, care totdeauna va fi mângâietoarea, va face fericirea unui om. Când o văd în toată splendoarea, în toată modestiea, în toată puritatea sa, e ceva mai pe sus de puterile mele a nu o iubi. Dar, simțescu că o voiu iubi până la moarte, simțescu că va trebui să moriu ca Korika, numai când un nor se va pune între mine şi între iubita mea Lună.

V

20 iulie

În sfârşit, sânt iar cu tine, scumpa mea lună. Viforul ce ne-au ținut despărțiți s-au alinat în parte şi poate curând va veni vremea să nu mai putem fi despărțiți. Despărțiți? Dar, singură numai o asemine idee ar fi moartea! Cât am fost departe de tine, am trăit numai cu suspine, pe care ți le-am scris, scumpa mea Lună, cu toată curățenia inimei, căci a minți în fața ta, pentru mine este tot atâta cât şi a greşi în fața lui Dumnezeu. Acum, când sânt iar cu tine, voiesc a trăi cu simțimentul tău. De aceea nu voi conteni a-ți scrie. Îți voi arăta tot ce gândesc, tot ce sufăr în oarele când nu sânt cu tine, căci eu numai serile te pot vide. A! nu pot suferi acel Soare care te ascunde la privirile mele. Sânt gelos de el; gelos, scumpa mea Lună, căci omul care iubeşte cu tot sufletul, cu toată sinea sa, nu poate să nu fie gelos. Gelozia e chinul iubirei, dar ea e singura putere a ei. Numai un suflet indiferent poate fi fără teamă, neîngrijorător. O inimă ce simțeşte se teme pururi se nu fie înşelată, părăsită. Şi eu, eu care te iubesc atâta, când aş şti… Însă nu, nu voiescu a mă opri la o asemine cugetare… Dar Soarele cel atât de frumos, atât de strălucit… aş voi, dar nu pot să-i tăgăduiescu superioritatea. Ştiu că nu mă pot compara cu înfățoşarea sa mărează. Simt însă că, cu toată puterea lui, el nu mă va putea covărşi în iubirea ce am pentru tine. Dar tu, scumpa mea Lună, tu eşti o femeie…, pentru o femeie e atât de plăcut a vide la picioarele sale un Soare… Şi apoi el poate are vorbe atât de dulci, atât de ademenitoare… Dar, ba! Îs nebun de a mă arăta gelos de Soare. El e atâta de departe de tine şi apoi tu îmi spui că nici vrai să-l vezi; nici poți să-l suferi. Că totdeauna fugi de el sau te faci nevăzută când îl întâlneşti. Că simți chiar că natura ta nu ar putea niciodată simpatisa cu el! Le cred aceste toate, le cred dar voiesc a le crede, căci te iubesc şi aş fi foarte nenorocit dacă nu aş pute ave încredere în tine. Şi apoi cum să nu cred, când văd seninătatea zugrăvită pe fruntea ta, când văd nevinovăția privirilor tale. Iubirea are nevoie de multă credință. E crud a ave cineva îndoinți. Şi eu am, am multe, sufăr multe. Chiar lucrurile cele mai naturale mă sparie. Ț-am mărturisit îndoințele mele pentru Luceafăr, pe care-l văd pururea învârtindu-se pe lângă tine. Însă tu m-ai liniştit. M-ai făcut să văd că el nu este decât o rudenie, un verişor. Cred, cred toate câte mi-ai spus. Însă te rog, în numele iubirei ce am pentru tine, te rog pe fericirea ce pot spera, ține-te departe de Soare, de Luceafăr, de tot ce mă poate nelinişti. Căci vezi tu…, eu te iubescu…, eu mă încred în tine. Dar…, tocma pentru aceasta sânt lucruri care mă fac să simt nişte chinuri…, nişte suferinți….

VI

25 iulie

Astă dată sânt turbat…, sânt furios…, simțirea toată s-au revoltat în mine… Un Kometu în convorbire cu tine? Un Kometu? Şi ce poți tu spune, ce poți răspunde? El nu-ți poate fi nici rudă, nici nimic. Nu mi-ai vorbit niciodată de el. Nu l-am mai văzut niciodată până acum. Şi el şidea familiar lângă tine. Şi el vorbea de aproape cu tine. Şi tu nu cutezai să cauți la mine de față cu el! Te îmbrobodeai în nouri, te ascundeai de mine! Ah! Afurisit menut ce mi-ai rănit cel mai dulce vis al vieței mele; căci nu mi-a mai rămas îndoială că iubirea ta au fost numai un vis…, o înşelăciune… Ah! Când aş pute pune mâna pe acel Kometu uricios, pe acel rival neaşteptat…, cum l-aş fi nimicit, cum i-aş sfărmat coada cea luminoasă, care se părea că te încântă atât de mult. Dară, Dumnezeule, a se videa astfel trădat…, înşelat… Spune, spune ceva, care să mă facă să cred că mă înşel încă… Mi-ar fi atât de dulce să ştiu că mă înşel singur, că e numai o părere… Vorbeşte, vorbeşte, în numele ceriului… Dară nu…, ce-mi poți tu spune…, ce pot eu crede?... Decât, nu voiu să ascult nimic…, nu voiu să te cred…

VII

15 august

Scumpa mea Lună, iubita mea Lună! A! cât îmi e dulce a te numi astfel. Vezi acum sânt liniştit. O! liniştit. Eu gust acum o nouă fericire, o fericire mai mult… Fericirea împăcăciunei. Dar şi suferisăm mult…, da, mult, foarte mult. O! ce divină mulțemire, împăcăciune, pentru o inimă care iubeşte. E ca un balsam vindecătoriu vărsat pe o rană otrăvită. Mă simt acum din nou atât de fermecat, că-mi vine să binecuvintezu suferințele ce mi-au căşunat o asemine nespusă mulțemire! Sublimu, neînțeles sentiment iubirea! Chinurile cele mai cumplite devin prin el deliciile cele mai neasemănate. E de agiuns o privire a ființei iubite pentru ca să aline anii de dureri ce par nevindecate. Dar te-am revăzut, scumpa mea Lună, şi un cuvânt din partea ta au fost destul pentru ca să-mi dovedească că am fost un nebun, un prost; tocmai când trebuiam să cunoscu mai bine că eram cel mai fericit. Dar acum sânt liniştit, o repetezu, deplin liniştit. Şi apoi te iubescu atâta…, simt că te iubescu îndoit mai tare, dacă pot zice aceasta eu, care te-amu iubit totdeauna fără mărginire,

fără sfârşit.

Căci trebuie să ştii, scumpa mea Lună, că chiar când mă credeam trădat, înşălat, nenorocit, eu te iubeam, te iubeam tare, necontenit chiar fără voia mea; şi această iubire era care mă făcea să sufăr atât de cumplit. Tu ştii cât am fost de turbat atunci. Hotărâsăm să moriu, dar să nu te mai văd. Mă credeam tare; nu voiam nici să mă gândesc la tine. Ei bine, crezi tu că suvenirea ta era neştearsă în inima mea, că chipul tău era nedeslipit de mine? Plimbări, pitreceri, giocuri, cafenele, bencheturi, femei, m-am dedat la toate, m-am cufundat în toate, pentru ca să te pociu uita. Am vrut să mă întorc iarăşi în haosul lumei noastre, pentru ca să te pot şterge din inima mea. Dar au fost cu neputinţă, tu erai pururi cu mine. Simţeam că vârtejul lumei mă apasă fără ca să mă uşureze din chinurile mele. Da, simţeam că lumea cu toate plăcerile ei nu mă putea face să te uit... pe tine, de care mă credeam trădat. Nu-mi rămasă decât o singură scăpare. Părăsiiu lumea şi mă înfundaiu în pustietăţile cele mai sălbatice. Dar şi acolo, fiecare arbor, fiecare frunză îmi şoptea de tine, numai de tine.

În sfârşit, pe când umblam rătăcit şi disperat, unda limpede a unui pârău te răsfrânsă curată şi senină în ochii mei. La viderea ta simţiiu că mi se stinge până şi puţina rămăşiţă de putere ce-mi mai rămăsesă. Tu-mi apăruşi lină şi mângâioasă ca şi în minutul când te-am văzut pentru întâia dată. Păreai că tremuri pe valurile iutelui pârău şi acest tremur ce-mi dovedia nevinovoţiea ta mă pătrunsă până în cele mai tainice fibre ale inimii mele. Simţiiu atunci din nou toată puterea iubirei tale pentru mine, simţiiu că te voi iubi pentru vecie. La cel întâiu semn m-am întors lângă tine şi lângă tine voiu să moriu, iubita mea Lună, căci numai lângă tine pot fi fericit.

VIII

20 octombrie

Sânt lângă tine, sânt tot cu tine, iubita mea Lună. Aceasta e a zice că sânt fericit... Dar fericit..., căci ce alt mă poate face fericit, decât a fi cu tine? Te văd, îţi vorbescu, îţi spun că te iubescu. A! cât te iubescu de mult, nu-ţi pot spune niciodată. Dar tu, tu trebuie să simţi aceasta dacă ai o simţire; trebuie să înţelegi şi să simţi dacă ai o inimă. Iubirea nu se spune, iubirea se simte. Pentru aceea de multe ori tac şi te privesc numai; dar inima mea bate cumplit, dar sufletul se topeşte. Şi tu..., mai niciodată nu zici nimic..., nimic. Poate că nu simţi? Poate că ai încetat a mai simţi? Dar bâiguiescu, aşa bâiguiescu... Nu e aşa că tu mă iubeşti? Ah! Spune-mi că tu mă iubeşti. Nu că doară nu m-aş îndoi sau că te aş iubi mai puţin când taci. Dar vezi, am mult trebuinţă ca tu să-mi spui aceasta, căci iubirea mea pentru tine e atât de mare, atât de nemărginită, că mă tem ca ea să nu fie de o potrivă împărţită de tine. Ş-apoi, scumpa mea Lună, sânt ceasuri, sânt momente... în care omul se îndoieşte până şi de Zeu! Când cineva iubeşte, ce teme şi de umbra sa. Nu am a mă plânge de tine, o ştiu. Dar am câteodată ca nişte presimţimente seci: uneori chiar ridicule. Câte odată îmi vine a râde singur de mine. Tu ştii când ţ-am mărturisit prosteasca mea îngrijire de când te văd acompaniată de bătrânul Saturnu. În adevăr, a fi gelos de Saturnu, de un moşneag pleşuv cu barbă albă, aceasta e netăgăduit o nebunie, mai presus şi de natura nebunului amoriu. Când ţ-am spus ai râs şi eu singur am râs. Te încredinţezu însă că îngrijorarea mea a fost serioasă; mai puternică chiar şi decât dreapta cugetare, care mă făcea să giudec îndestul, cât o asemine îngrijire poate..., putea fi netemeinică. Sânt poate urzit a nu putea fi niciodată deplin fericit! Căci ţ-oi spune, ţ-oi mărturisi..., nu trebuie să-ţi tăgăduiesc..., că chiar când sânt cu tine... când te privescu..., când respir resuflarea ta..., ei bine, chiar atunci îmi pare..., sânt nu ştiu cum..., că poate tu nu mă iubeşti, că poate nu gândeşti la mine, că poate inima ta bate pentru altul! Fac tot ce pot pentru ca să depărtez asemine gânduri netemeinice, aceste prepusuri neprovocate, dar care mă sfâşie, mă omoară... Dumnezeule! Când oare voiu pute să gust pacea iubirei? Dar poate că o asemine fericire nu poate fi pentru om în lume! Scumpa mea Lună, iubita mea Lună, trebuie să te iubesc mult ca să pot ave asemine temeri nebuneşti. De te iubescu!... Dumnezeule!... Dar tu, iubita mea Lună, scumpa mea lună, spune-mi, spune-mi că mă iubeşti; căci sânt neliniştit, sânt îngrijet.

IX

30 noembrie

Aşadar nu mă amăgeau temerile mele, prepusurile mele. Nu, o inimă care iubeşte nu se înşală niciodată. Nenorocitul! Şi eu cercam să râd de presimţimentele mele! Dar cine putea crede, cine putea cugeta atâta viclenie în o fiinţă atât de divină? Mă luptam cu gândurile acele fatale pe care nu le puteam dovedi. Aşa, ele se înturnau totdeauna mai tari, mai numeroase. În sfârşit, ele mă biruiră, mă răpiră, mă împinseră până la îngiosirea de a rînji. Suferiam, suferiam mult şi trebuie cu orice preţ să ies din această etapă îngrozitoare de îndoinţă. Aşa îngrozitoare; căci îndoinţa este mai mult decât moartea. A! de aş fi murit! Nebun ce eram, mă îngrijam de Saturnu, de o stea ca şi tine! Mă cuprind fiori când gândesc la acea noapte, în care, fără să ştiu, fără să-ţi treacă prin minte te-am pândit până-n zori de ziuă. Ce lovitură! ... Când Soarele s-au sculat din auritul său pat, să te vadă lângă el! Erai învăluită peste tot. Abia ţi se videa puţin fruntea, dar fruntea ţi s-au roşit când m-ai zărit. Tu te ascundeai în dosul razelor Soarelui tău, socotind că

aşa să nu te pot vide. Dar privirile iubirei sânt mai străbătătoare decât razele Soarelui. Te am văzut…, te am văzut îndestul pentru ca să scăp de toată îndoiala. Ce menuntu…, ce crud menuntu!... Mai bine ar fi fost să nu te fi zărit, să nu te fi cunoscut niciodată. Dumnezeule, dacă nu poate cineva să-mi pue credința în Luna din ceriu, în mine să o poate pune pe mormânt. Dar, s-au sfârşit toate. Nu rânji că voiescu să te supăr cu plângerile mele. Când iubirea s-a stins, lacrimile aduc numai milă şi mila nu e iubire. Nu, dacă tu n-ai voit să fii Luna mea, eu nu voiescu să fiu Soarele tău. Tu vezi că eu sânt liniştit acum. Nu sânt nici furios, nici întărtat. Dacă-ți scriu, aceasta e pentru a-ți zice un vecinic adio! Eu nu te blestem, fii tu fericită cu Soarele tău dacă poți. Eu nu voi fi gelos nici de el, nici de fericirea ta. Îți doresc să nu simțeşti niciodată acea ce eu simt în acest menuntu. Şi cu toate aceste eu nu pot zice că voiu conteni de a te iubi, însă iubirea mea nu-ți va fi mai mult o supărare, o mustrare, căci în curând tu nu vei mai lumina decât un rece mormânt.

X

30 decembrie

Sânt un ingrat, un nemulțemitoriu. A mă îndoi atâta de cumplit de Luna mea, de o ființă divină şi curată ca nevinovățirea ieşită din sinul lui Dumnezeu! Asta e mai mult decât o nebunie, e o crimă. A! nu merită, n-am meritat iertare! Şi tu ai fost aşa de generoasă, aşa de bună şi m-ai iertat pe mine, care prin nesocotințele mele te-am silit să şezi ascunsă atâta timp chiar de la ochii lumei! Simt, simt acum, fără cât de puțină îndoială, scumpa mea Lună, că iubirea ta covârşeşte pe a mea, pentru ca o inimă să iubească încă pe o ființă ce s-au îndoit până la aşa grad, de curățenia unui suflet nevinovat, trebuie ca ea să iubească cu nemărginire, cu asupra de măsură. Şi cu ce pot îndrepta eu purtarea mea în ochii tăi? Negreşit numai cu aceeaşi iubire nemărginită care m-a făcut ca să-ți greşescu. Te iubescu dar, te iubescu mai mult decât totdeauna, şi pentru ca să-ți dovedescu toată iubirea mea am hotărât… să mă fac nedespărțit, nedeslipit de ființa ta.

Împregiurările acestei lumi mă țin încă departe de înălțimea ta, însă trebuie, voiescu numaidecât să mă sui până la tine prin virtuți, aceste mijloace ce Dumnezeu ne a dat pentru a ne înălța mai presus de pământ.

Când iubirea nu duce la virtute, ea nu este un sentiment dumnezeiescu! Pentru a mă face vrednic de tine, iubita mea Lună, pentru a nu mă mai despărți vecinic de tine, eu mă voi sili a mă face nemuritoriu ca tine. Dar, Luna mea, în curând voiu fi al tău, căci eu voiescu aceasta şi voința este mai mult decât fapta.

G. Meledonu

Să observăm că îndrăgostitul îi scrie iubitei sale Luna, **cea dintîi scrisoare**, în 15 iunie, iar cititorul are în primele pagini ale *Kalendarului pentru români pe anul 1858* desfăşurarea timpului pe întreg anul, văzând astfel că în acea seară, duminică, 15 / 27 iunie (stil nou) 1858, în ziua prăznuirii *Prorocului Amos*, românii aveau pe cer *Luna plină* din 14 iunie, de la ora 10 şi 40 minute dimineața, „*timp tulbure, ploaie şi vînturi puternice*”, Soarele răsărind la 4:06 şi apunând la 19:53.

A doua scrisoare, din ziua de miercuri, 25 iunie / 7 iulie (stil nou), cu praznicul *Muceniței Fevronia*, este redactată când Luna se află în „*Pătrarul de pe urmă în 22 la 8 oare şi 7 minute, dimineața ploaie şi vânt puternic*”, Soarele răsărind la 4:10 şi apunând la 19:50, urmînd ca Luna nouă să se ivească în dimineața zilei de duminică, 28 iulie, ora 10 şi 48 minute, pentru ca la capătul zilei să fie „*sara timp tulbure şi ploios*”.

A treia scrisoare, din ziua de sâmbătă, 5 / 17 iulie, prăznuind pe *Părintele Atanasie Atonitul*, este aşternută cînd Luna se afla în „*Pătrariul întâiu în [data de] 5 la 10 oare 2 minute sara, temperatură sănină şi frumoasă, uneori furtună mare care răcesc aerul, apele din mări*”, în acea zi Soarele trebuind să răsară la ora 4:18 şi să apună la 19:42.

A patra scrisoare, din ziua de joi, 10 / 22 iulie, cu praznicul celor *45 de Mucenici din Nicopole*, are parte de acelaşi „pătrariul întîiu” al Lunei, Soarele răsărind la ora 4:23 şi apunînd la 19:37.

A cincea scrisoare, din ziua de duminică, 20 iulie / 1 august, cu praznicul *Prorocului Ilie*, Soarele răsărind la 4:35 şi apunînd la 19:25, a fost scrisă sub vraja celui de pe urmă pătrariu al Lunei, pornit „*în data de 21 la 3 oare 45 minute sara, senin statornic, uneori vânturi uşoare de toamnă*”.

A şasea scrisoare, din ziua de vineri, 25 iulie / 6 august *Adormirea Sf. Ana*, cu Soarele răsărind la 4:41 şi apunînd la 19:19 se însăilează sub razele aceluiaşi „*pătrariu de pe urmă*” al Lunei.

A şaptea scrisoare, din ziua de vineri, 15 / 27 august *Adormirea Născătoarei Domnului*, cu Soarele răsărind la 5:15 şi apunînd la 18:45 a fost scrisă pe „*Lună plină [ivită] în [data de]12 la 3 oare 35 minute sara, timp schimbăcios, căldură scade simțitori, şi atmosfera ne vesteşte toamna*”.

A opta scrisoare, luni, 20 octombrie / 1 noiembrie prăznuind pe *Mucenicul Artemie* , cu Soarele răsărind la 67:6 şi apunând la 4:54, are parte de razele Lunei în „*Pătrariul de pe urmă în 16 la 9 oare şi 56 minute, dimineață tulbure, ploaie, vânturi din sus*”.

A noua scrisoare, din ziua de duminică, 30 noiembrie / 12 decembrie *Sf. Apostol Andrei* , cu Soarele răsărind la 7:52 şi apunînd la 16:8, s-a aşternut sub rază slobozită de „*Lună nouă în [data de] 23 la 11 oare şi 33 minute, dimineața, vînturi reci, întunecos, nouros, frig, la munți troian*”.

Ultima scrisoare, din ziua de marți, 30 decembrie

1858 / 11 ianuarie 1859 *Mucenița Anisia* , cu Soarele răsărind la 7:44 şi apunînd la 16:16, iar „*luna nouă în 23 la 3 oare şi 30 minute sara. Crivățulu aduce neuă cu îmbelşugare, apoi timpul frumosu*”.

Spre a înțelege idila celestă a lui George Radu Melidon acesta fiind numele întreg şi consacrat ulterior de literatul moldav cititorul din anul 1858 avea la îndemână cîteva amănunte astronomice, chiar dacă orânduite cu ochiul liber, din care nimerit e să se înfrupte şi lectorul din veacul al XXI-lea:

„Caracteristica anului 1858.

Anul acesta, în privirea astronomică şi fizică, este un an obicinuit de 365 zile, anul calendariului se începe ca totdeauna la 1 Ianuarie 1858, însă anul astronomic se începe în 9 Decemvrie 1857 la 9 oare, 32 minute, 11 secunde, sara, când Soarele intră în zodiea Capricornului, când atunci se începe şi Iarna, fiind ziua cea mai scurtă a solstiției de iarnă.

Primăvara se începe în 8 Martie la 10 oare, 39 minute sara, când Soarele intră în zodiea Berbecelui, fiind ziua de o potrivă cu noaptea în ecvinocțiea de primăvară.

Vara se începe în 8 Iunie la 7 oare 30 minute sara, când Soarele întră în zodia Racului şi atunci ziua începe a scăde, fiind solstițiea de vară.

Toamna se începe în 11 Septemvrie la 9 oare 40 minute dimineața, când Soarele întră în zodiea Cumpenei, fiind ziua una cu noaptea în ecvinocțiea de toamnă.”

Să ne amăgim bucuria că, prin anul 1858, pruncul Mihail din izba căminarului Gheorghe Eminoviciu de la Ipoteşti, avea bine deprinsă azbuchea şi procitea rezvedit poveştile tescuite în calendare şi almanahe sau în cărțile de şcoală ale frățânilor mai mari, de vreme ce, în 17 octombrie, tatăl său, grijuliu cu învățătura feciorilor, solicită un paşaport pentru Şerban, Niculae, Gheorghe, Ilie şi Mihail, ca să poată trece cordunul în Bucovina şi să-i aşeze „pe zăbavă de unsprezece luni” la o şcoală din oraşul Cernăuți.

Iar dacă Mihail nu va fi citit acasă povestea îndrăgostitului de Lună, apoi musai că îi vor fi căzut ochii hapsâni pe lectură şi peste „Almanahu pentru Români pe 1858”, măcar în răstimpul când a fost găzduit în casa profesorului Arune Pumnul şi îndrituit, prin anii 1863-1866, cu grija bibliotecii gimnăsiaştilor cernăuțeni.

Oricum, elevul Mihail G. Eminoviciu de la Obergimnasium din Cernăuți a citit în mod sigur în *Lepturariu rumînesc cules den scriptori rumîni*..., den clasa VIII a gimnasiului de sus de Arune Pumnul, profesoriu de limba şi literătura rumînă în gimnasiul plinariu den Cernăuți, Tom IV, partea 2, Vieanna, 1865, articolul *Referințele comerciale ale Rumînilor moldoveni cu Genovenii înăinte şi după înființarea statului Moldovei. Ocuparea Ucrainei de princepele Duca*, semnat *Gorgiu Radul Meledon* (1831) şi precedat de o notiță biografică (p. 275-285).

Ceva mai târziu, după ce poetul Mihail Eminescu revine de la studiile sale neisprăvite prin Viena sau Berlin şi se aşează pe „zăbava cărților” în Biblioteca Centrală din Iaşi, Vasile Gr. Pop, în *Conspect asupra literaturei române şi a literaților ei de la început şi până astă-zi în ordine cronologică de*..., I, 1875, p. 221-223 (cf. Ediție critică, studiu introductiv şi note de Paul Lăzărescu, Editura Eminescu, Bucureşti, 1982, p. 135-136), ne dă oarecari lămuriri despre **GEORGE R. MELIDON**, născut în Roman la anul 1831, şi-a făcut cursul învățăturilor în Academia Mihăileană din Iaşi. Simțind în sine aplecare mai ales spre istorie, sufletul şi lumina tuturor ştiințelor, şi spre literatură, în care este adunată averea spirituală a fiecărei națiuni, se puse după aceea cu totul pe studiul istoriei, mai ales națională, şi al literaturilor altor popoare mai însemnate în istoria culturii omenirii; aşa studie el literatura greacă, latină, germană şi franceză, cu scop ca în urmă să producă rezultatele acelora şi-n literatura română.

Înzestrat cu astfel de cunoştințe solide, se făcu cunoscut pe calea publicității ca scriitor român de la 1852-1856, prin publicarea mai multor scrieri plăcute, atât în proză cât şi-n versuri, prin diferite calendare şi foi literare, mai ales în jurnalul *Zimbrul* din Iaşi (1854-1860).

La 1856 fu numit profesor de mitologie, retorică şi poetică la Colegiul Academic din Iaşi, publicând la 1857 un *Tratat de versificațiune*. În acelaşi an fu însă smuls din templul muzelor şi numit şef de secțiune la Ministerul Cultelor şi Instrucțiunii din Moldova, unde-şi dezvoltă activitatea sa pentru progresul şcoalelor până la unirea principatelor la 1862, când strămutându-se Ministerul în Bucureşti, fu numit director general al şcoalelor, în care calitate funcționă până la 1864.

Deşi grămădirea lucrărilor, cu care era ocupat în acest post, îl împiedicară în lucrările şi produsele literare, totuşi activitatea lui spre progresul învățământului nu încetă, ci se întinse şi mai mult căci el dimpreună cu alți bravi bărbați din acel Ministeriu stărui a se înființa stipendii pentru juni studenți, care să rădice la timpul său cultura națională la gradul cerut după cultura Europei occidentale.

De la 1864 până la 1867 funcționă ca inspector şcolar. De atunci a început a completa lucrările sale, nu, după cum zice chiar însuşi, inspirat de ideea de a ilustra literatura ci numai de a crea o tradițiune şi a redeştepta simțul național în masele poporului, după cum făceau şi obscurii compunători ai vechilor noastre cânturi naționale, mulțumindu-se numai cu întocmirea unor baze pedagogice naționale, în conducerea culturii publice, ca Director al Şcoalei pedagogice din

Bucureşti, ocupându-se neîncetat şi ţintând la luminarea poporului prin compunerea de cărţi didactice populare. Din acest punct de vedere a publicat mai multe scrieri, întreprinzând acum şi scrierea unei istorii naţionale pentru popor.

În toate scrierile sale limba e curată, stilul corect, dicţiunea puternică."

În sfârşit, mărturisirea ziaristului M. Eminescu precum că el a citit „aproape tot ce s-a tipărit în limba română" ne face să presupunem că în momentul în care s-a întâlnit cu fraţii George şi Grigore Melidon la serbarea de la Putna, duminică, 15 / 27 august 1871, secretarul comitetului aranjor cunoştea câteva scrieri iscălite de G. R. Melidon şi de Grigore Melidon, între care măcar *Scrisori la Lună* din 1858 şi oda *Eminentului poet Eminescu*, din „Secolulu", ziar politic, judiciar şi comercial, Iassy, an II, nr. 28, 5 septembrie 1870, p. 2.

Nu înşirăm şi titlurile lucrărilor lui G. R. Melidon prezentate în *Conspectul*… lui Vasile Gr. Pop, pentru că în *Enciclopedia Română* publicată din însărcinarea şi sub auspiciile Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român de Dr. C. Diaconovich, tom III, Editura şi Tiparul lui W. Krafft, Sibiu, 1904, „Melidon, *George*, profesor, n. 31 maiu 1831 la Roman, † 11 maiu 1897" are o fişă mai bogată:

„*Relaţiune statistică de starea şcoalelor în Moldova*, 1862; *Şcoala normală Carol I*, anuar 1867-70; *Manualul învăţătorului sau elemente de pedagogie practică*, 1874; *Istoria naţională pentru popor, sau neamul, sapa, arma, casa şi mintea Românilor prin toate timpurile şi locurile*, 1876; *Învăţământul poporului*, trad, după Leon Lebon, 1871; *Irod naţional*, 1895." (p. 243)

Încă mai multe amănunte oferă Alex. Epure în broşura *Profesorul Gheorghe Radu Melidon*, Roman, 1943, 32 p. însă nu ne pot ajuta mai cu nimic în discuţia de faţă.

*

Avem, aşadar, suficiente motive să credem că Mihail Eminescu a citit povestea *Scrisori la Lună* din „Almanahu pentru Români pe 1858", anul al VIII, Iaşi, Tipografia Buciumului Român, p. 33-49, şi îl va fi încântat „limba veche şi-nţeleaptă", scenariul poveştii îndrăgostitului de Lună şi, nu în ultimul rând, amănuntele astronomice din cuprinsul cărţii:

„Însă anotimpurile astronomice nu sunt în potrivire cu atmosfera şi temperatura ţărei noastre, carea se numără la o nouă climă, afându-să aşezată la o simţitoare depărtare de ecvator şi la o înălţime pe alocure de 102 urme peste cumpăna mărei. Aşadar, primăvara se începe la noi cu al doilea pătrariu al lunei lui Apriil; toamna ce începe cu întâiul pătrariu al lunei lui Septemvrie şi iarna cu al doilea pătrariu al lunei lui Noiemvrie.

Aşadar, primăvara ţine numai şese septămâni, vara paisprezece, toamna şepte şi iarna douăzeci şi doue de septămâni.

Planeta domnitoare a anului 1858 este Mercuriu, pentru aceasta anul va fi mai mult uscat şi rece decât caldu; aseminea va fi puţinu roditoriu.

Sămănăturile de vară mergu mai toate bine; anul este mai cu osebire favoritoriu pentru orzu. Ovăsul şi legumele trebuesc semănate pe cându nu e nici uscatu, nici umedu. Inul şi cânepa vor fi bune, însă cânepa totuşi nu va creşte prea mult.

Seminţele de iarnă sunt feliurite. Dacă vara trecută au fost uscată şi caldă, vara acestui an va fi foarte favorabilă pentru paiu, însă mai puţinu pentru semânţă. Dacă însă vara anului trecut au fost umedă, atunci în anul acesta va fi din potrivă. Grânele vor ave cumpănă la legat.

Semănăturile de toamnă cele mai timpurii şi cele mai târzii vor fi cele mai bune; acele de mijloc vor fi mâncate de cubelci. Sămănăturile mai timpurii vor putea fi în primăvară păscute de oi; acele mai târzii însă nu.

Pometurile vor fi pe une locuri multe, pe alte locuri puţine şi pe une locuri nici de cum.

Vinaţe vor fi puţine şi nu pre tari. Gângănii vor fi multe toamna, şoarcei şi cubelci cari strică odrasla. Păscăriile vor fi slabe vara, însă toamna avute.

Boale vor fi mai cu osebire primăvara şi pe la sfârşitul toamnei. Ele vor fi cu îndelungare vindecate. Asemine vor domni şi boale de vite.

Eclipsele

În cursul anului 1858 vor fi două întunecimi de Soare şi două de Lună, din care cea întâea de Soare şi cea întâea de Lună vor fi văzute şi la noi.

Întâea întunecime va fi de Lună la 15 Fevruarie; aceasta va fi văzută şi la noi. Ea se va începe la 10 oare 33 minute sara şi va ţine până la 40 minute după miezul nopţei. Cea mai mare întunecime va fi înainte de miezul nopţei pe marginea de jos a Lunei. Această întunecime va fi văzută în toată prelungirea ei în Evropa şi Africa; pe la început se va vede şi în Asia şi Australia şi pe la sfârşit în America.

A doua întunecime va fi de Soare în 3 Mart, văzută şi la noi. Ea va începe la 10 oare 46 minute dimineaţa şi se va sfârşi la 3 oare 54 minute după amează; întunecimea centrală va fi pe la 1 oară 32 minute după amează. Va fi văzută în toată Evropa, în partea despre răsăritu a Americei de Susu, în partea nordică a Africei şi în partea despre apus a Asiei.

A triea întunecime va fi de Lună la 12 Avgust de la 2 oare, 27 minute după amează până la 5 oare sara. Va fi văzută în Australia, în partea sudică a Asiei, în partea

sud-vestică a Nord-Americei şi pe la sfârşitu în partea ostică a Africei.

A patra întunecime va fi de Soare la 24 August de la 1 oară după amează şi până la 10 oare, 6 minute sara. Va fi văzută în America mijlocie şi sudică şi în oare care mici părţi din Nord-America şi Africa." (*Almanahu pentru Români pe 1858*, p. 8-9)

Amănunte pe care îndrăgostitul selenar din dulcele târg al Ieşilor trebuie să le fi citit cu întreită bucurie, întrucât nici unul dintre cele patru tulburătoare fenomene astronomice nu i-au primejduit comunicarea cu iubita celestă; ba nici nu i-au încărcat sufletul cu spaima că „scumpa Lună" ar fi avut de suferit în urma unui cataclism cosmic şi nici perspectiva mitologică în care făptura adorată ar fi fost răpită de vârcolacii şi căpcăunii obişnuiţi cu raptul astrelor sau fetelor de împărat în poveştilor româneşti.

Gheorghe Asachi avea inspiraţiunea să adreseze niscaiva strofe chiar:

Maria Marcu - ***George Radu Melidon***

Cometei anunţiate pentru 13 iunie

Cometă cu lungi cozi, însă cu scurtă minte,
De ce vrei să arzi globul ce noi îl locuim?
El, drept, mult nu plăteşte, dar tot avem cuvinte
Viaţa păcătoasă câtva să prelungim.

De ne vei arde-acum, să ştii că o să pască
În locu-ne fiinţe mai rele decât noi
Şi-n grabă or să-ntărâte mănia ta stelească
Prin fapte mai cumplite, prin crime şi războï.

Ce! ai uitat tu oare potopul de-altădată,
La care, cum se zice, destul ai conlucrat,
Atunci când tata Noe în luntrea-i încărcată
Plutea pe universul în unde înecat?

Ei bine, omenirea ce moşteni pământul,
Fiinţe, lighioane, ce-n urmă s-au ivit,
Întrec ele p-acelea ce şi-au găsit mormântul
În marea adâncime, şi monştrii au putrezit?

Câmpiile de astăzi sunt ele mai mănoase,
Epurii mai războinici, măgarii mai deştepţi!
Broasca mai musicantă în bălţile stufoase,
Tigrii mai cu blândeţe şi oamenii mai drepţi?

Nu, nu! Bagă de seamă să nu faci o greşeală,
De care mai în urmă amar să te căieşti,
Ba, încă să dai poate şi aspră socoteală
Prea bunului părinte al rasei omeneşti.

Căci noi avem de lucru în Ţara Românească;
Legi vechi şi ruginite avem să le-nnoim,
Regulamentul ... multe are să pătimească
Dacă vom avea pace, aşa precum dorim.

De eşti esecutorul înaltelor decrete,
Mai dă-ne un mic termin de zece mii de ani,
Să ne-ndreptăm purtarea, să ne spălăm de pete,
Să nu cădem în iaduri pe ghiare de satani.

Atuncea, dacă globul n-o merita viaţă,
Poţi să-l prăjeşti în voia-ţi, eu nu mă-mpotrivesc;
Dar azi topeşte numai a inimelor ghiaţă
Şi arde astrologii ce lumea îngrozesc.

G. A.

Călindariu pentru poporul român cu privire la mai multe cerințe ale lui pe anul comun 1858, carele este de 365 zile. Întocmit de Georgiu Barițu, anul VII, Braşov, În tipografia şi provăzătura lui Römer & Kamner, p. 75-76.

În fapt, pofta pentru aura umoristică a prozatorului este ogoietă de asigurarea astronomilor din staful calendarului că acea *Lună Nouă IV* are şanse pentru izbăvirea ibovnicului selenar: *„Anul nou se înfățoşază la graniță fără pasaport. Comandiriul raportează la Ministeriu dacă trebuie să-l primească cu pâne şi cu sare ca totdeauna. Călindariul se dovedeşte că au spus minciuni tot anul. Nu credeți ce-ți videa cu ochii, credeți ce vă spun eu.”*

Ceea ce ar trebui să citim oareşcum şi în Luceafărul lui Mihail Eminescu…

- Text ales, transliterat din grafie chirilică şi comentat de Ion Filipciuc -

Mariana Iancu
Bucureşti

Viorica Agarici, eroina de la Crucea Roşie care a salvat sute de evrei. Cum s-a aşezat în fața „trenului morții“ în Gara Roman

Viorica Agarici, femeia din Gara de la Roman care a avut curajul în anul 1941 să stea în fața „trenului morții“ plin cu evrei salvând astfel sute de vieți, rămâne în istorie o eroină, atât pentru statul Israel, cât şi pentru întregul neam românesc. Domnişoara născută Văsescu, în anul 1886, provenea dintr-o familie de boieri din nordul Moldovei şi a fost educată la un pension din Paris. Educația timpurie i-a clădit un caracter de fier pe care a avut ocazia să-l probeze pe deplin peste ani. Rămasă văduvă după moartea soțului ei, inginerul agronom Ion C. Agarici, Viorica s-a dăruit în totalitate ajutorării semenilor ei. În anul de tristă amintire 1941, Viorica Agarici era preşedinta Filialei Crucii Roşii din Roman. În noaptea de 2 spre 3 iulie 1941, ea a dat dovadă de un eroism fără egal până în ziua de astăzi. A îndrăznit să oprească în Gara Roman unul dintre „trenurile morții“, plin cu evrei transportați din Iaşi spre niciunde, de către soldați germani şi români. Martorii au povestit că femeia s-a dus în fața trenului ale cărui vagoane erau pline de cadavre şi de muribunzi şi a spus că trenul va pleca aşa din gară doar cu prețul vieții ei.

Viorica Agarici, Foto: Muzeul Holocaustului din Israel

Totul mirosea a moarte

În fiecare vagon, oamenii erai goi, înnebuniți, morți şi muribunzi laolaltă. Mirosea a moarte întreaga gară. Cum a acționat eroina noastră, aflăm dintr-o declarație pe care preşedinta filialei Crucea Roşie a dat-o Tribunalului Poporului Bucureşti, în anul 1945: „M-am dus la gară. Am vorbit cu comandantul militar al gării despre acest lucru, mi-a spus că nu este voie sa dăm apă la oameni. Atunci m-am adresat d-lui colonel Graur, comandantul garnizoanei, i-am spus: «Crucea Roşie este împiedicată a-şi îndeplini misiunea». D-sa mi-a spus că nu poate dispune singur, ci trebuie să întrebe un superior. Ne-am dus la Cercul Militar unde la acea dată lua masa d-l general Tătăranu, care a autorizat să se dea apă la oameni. M-am întors la locul unde trenul era oprit şi am spus că avem ordin să dăm apă la oameni“.

Ulterior, Viorica Agarici a dat ordin să se igienizeze şi să dezinfecteze vagoanele precum şi să acorde primul ajutor tuturor celor care au nevoie. Despre gestul său eroic s-a vorbit peste ani. „Joi dimineața, trenul s-a oprit în gara Roman. Toate vagoanele au fost deschise şi din

ele au început să coboare oamenii, complet dezbrăcaţi şi, mai ales, înspăimântaţi. Spre marea noastră surpriză, o doamnă împărţea căni de apă şi bucăţele de zahăr, a patra parte dintr-o felie de zahăr.

Doamna se numea Agarici şi reprezenta Crucea Roşie", scria dr. Iosef Finkelstein. O altă mărturisire-document a fost consemnată de Adrian Radu-Cernea, în „Pogromul de la Iaşi": „Ajutat de alţii, m-am dat jos din tren. Eram gol puşcă. Tot ajutat de alţii am fost pus să fac un duş cald. Mi-a făcut bine, foarte bine. După aceea o doamnă de la Crucea Roşie ne-a adus bucăţi de zahăr şi căni cu apă curată, am revenit la viaţă. Mai târziu am aflat că numele ei era doamna Agarici. Un nume care merită să fie binecuvântat mereu şi mereu. O femeie cu suflet mare!".

Domiciliu forţat la Roman

După anul 1943, Viorica Agarici a renunţat la şefia filialei Roman a Societăţii Naţionale de Cruce Roşie, după 15 ani de carieră. S-a mutat la Bucureşti, la unul dintre cei trei fii ai săi: Gheorghe. Ceilalţi doi copii ai săi s-au numit Constantin şi Vasile. După venirea bolşevicilor la putere, ea a revenit la Roman, unde a primit domiciliu forţat, fiind urmărită de fosta Securitate. Pentru a veni în Bucureşti să-şi vadă unul dintre fii făcea cerere la Miliţie. La fel proceda şi când dorea să meargă la Iaşi, la medic. De altfel, şi copiii ei au avut de suferit. Eroul-aviator Constantin I. Agarici a primit o condamnare de 25 de ani muncă silnică, din care a făcut 14 ani, pentru „înaltă trădare", pentru că „a fost ofiţer de legătură la misiunea britanică". Fratele său, Agarici I. Gheorghe, fost director al serviciului comercial de la Uzinele Titan-Călan-Nădrag, a fost condamnat, în 1948 la 25 de ani de muncă silnică „pentru că a trimis informaţii americanilor despre situaţia economică a ţării noastre". Băiatul mai mic, Vasile, a scăpat de puşcărie. El a primit domiciliu obligatoriu după ce a fost expropriat, devenind chiriaş în propria locuinţă, din Bucureşti.

„Bunica nu povestea niciodată nimic"

Nepotul Vioricăi Agarici, Ioan, acum în vârstă de 73 de ani, este fiul lui George. El a locuit împreună cu bunica sa, Viorica, în locuinţa de pe Calea Victoriei. *„A stat la noi până s-a stins, în anul 1979. Era bătrână. Dar era o femeie puternică, o fire independentă. Îi plăcea să conducă. Era o femeie militar*", îşi aminteşte nepotul ei. Viorica Agarici nu le-a povestit nepoţilor niciodată despre gestul său eroic, despre toate

problemele prin care a trecut. „Nu am ştiut că a salvat mii de evrei cât timp a trăit. Am aflat abia după Revoluţie, de la cunoscuţi. Bunica nu povestea absolut nimic", spune el. Când a aflat însă, s-a simţit foarte mândru. Atunci când, ajungând din întâmplare în Roman, a văzut în gară un soclu închinat bunicii sale, a fost podidit de emoţie. Acum, Viorica Agarici este înmormântată în Cimitirul Bellu, în cripta familiei Agarici. Pentru gesul său plin de curaj din vara anului 1941, Viorica Agarici a fost omagiată, post-mortem, de

Monumentul închinat eroinei, Foto Ercis.ro

Paul Schwartz, Foto: Arhivă personală

către statul Israel cu titlul şi diploma de „Drepţi între popoare“. La Muzeul Holocaustului din Israel, Yad Vashem, este singura femeie din România care are o placă comemorativă.

Regina, „mamă“ a evreilor din Cernăuți

Lista românilor care au ajutat evreii în timpul celui De-al Doilea Război Mondial conține aproximativ 70 de nume. În cadrul vizitei recente din Israel, preşedintele Klaus Iohannis a cerut identificarea salvatorilor români.

Pe listă se află numele oamenilor simpli, care i-au ascuns pe evrei în casele lor şi i-au salvat de la deportare şi moarte. O altă figură importantă pentru evreii din România este Regina Mamă Elena, care a salvat de la deportare evreii din Cernăuți, după ce, însoțită de Patriarhul Nicodim Munteanu, a mers direct la Ion Antonescu, care a cedat şi a admis ca acei evrei care nu fuseseră încă deportați din Cernăuți să rămână acolo „temporar“.

Pe lista oamenilor cu suflet mare se află şi preotul Mihai Manoliu, care a salvat o familie de evrei. Lui îi datorează viața Paul Schwartz, de 75 de ani, vicepreşedintele Federației Comunităților Evreieşti din România, care avea un an atunci când preotul bisericii de lângă Foişorul de foc din Bucureşti i-a ascuns pe el şi pe părinții săi în podul casei sale, în 1942. „Acolo am stat patru ani. Am coborât din pod mult după 23 August 1944“, spune el. Timp de patru ani, lumea lui se reducea la câțiva metri pătrați. În pod, acolo unde vara era insuportabil de cald şi iarna frig, a învățat copilul să vorbească, să facă primii paşi. Mâncare primeau doar noaptea, întrucât preotului îi era frică să nu fie prins. *„Am rămas cu traume. Mulți ani după asta îmi era frică să dorm fără să am o lumină în cameră. Dar voi purta toată viața mea recunoştință acelui preot creştin ortodox care ne-a salvat. A făcut-o din omenie. Familia mea nu era bogată pentru ca să îi fi dat bani preotului*“, spune Paul Schwartz.

Mihai Ceucă - Portetul unui filatelist romaşcan

Pasiunea ca o misiune

Motto: ,,***Pentru un colecționar nu există mulțumire mai mare, pentru efortul de descoperire şi conservare a ilustratelor, decât utilitatea publică a pasiunii sale. Doar astfel, misiunea colecționarului în societate poate fi considerată îndeplinită!" - ing. Mihai Ceucă***

Daniel Marcu
Roman, Neamț

De fiecare dată când un romaşcan se întoarce ,,acasă”, chiar şi numai pentru a ocupa locul pe care îl merită în galeria personalităților contemporane, resimțim starea de bine a normalității. Este o datorie de onoare la care orice cronicar modern al cetății muşatine ar trebui să contribuie, aducând mărturiile prețioase ale unei vieți, prea puțin sau deloc cunoscute, în fața concitadinilor. Acum a sosit vremea mărturisirilor pentru ing. Mihai Ceucă, un filatelist romaşcan de calibru, care anul viitor va împlini 70 de ani. Le consemnez cu plăcere şi admirație colegială pentru unul din cei trei predecesori romaşcani de calibru ai filateliei autohtone. Iar cuvintele sale se desprind din fundalul prea zgomotos al prezentului, ca nişte paşi discreți, devenind ecoul vieții împlinite.

M-am întâlnit cu Mihai Ceucă în luna octombrie, la „Toamna Colecțiilor” de la Muzeul de Istorie *Iulian Antonescu* din Bacău, aşa cum o făcusem, an după an, din 2010 încoace. Aceeaşi atitudine blândă, aceeaşi privire directă, acelaşi zâmbet discret, abia sesizabil, în colțul gurii. Ne strângem mâna şi intuiesc din primele momente fermitatea gestului care, pentru mulți, nu mai reprezintă decât o rutină formală. Vorbim într-un sfert de oră cât alții într-un an, păstrând în subconştient invizibila angoasă a timpului pe care nu-l vom mai regăsi nicicând. Ne confesăm fără menajamente protocolare, subliniind importanța filateliei în formarea unor noi generații de pasionați colecționari, fără de care trecutul nu-şi va mai găsi sensul în axioma trecut-prezent-vitor. În urma noastră, elementul spațiu-timp ne distorsionează umbrele, vorbele, gesticulările, reducându-le la clipe lipsite de apărare. În fața noastră zac proiecțiile unor idealuri comune, azvârlite în infinit.

Origini, drumuri, popasuri

Îl provoc cu unele întrebări privind originea familiei sale şi începe să se destăinuie onest, ca unui prieten fără nume şi chip. Viața a poposit într-un apus de Belle Epoque, sfârtecată de schijele primului război mondial. Tatăl ofițer de carieră, originar din Hârlău, iar mama o femeie vrednică de etnie poloneză, care se trăgea dintr-o familie de croitori din Sadagura ținutul Bucovinei de Nord, căutați chiar şi de lumea bună a Cernăuțiului, se

aflau în refugiu tocmai în Banat, la Pecica. Acolo s-au cunoscut, iar mai apoi drumurile i-au purtat spre Iaşi, unde s-au şi stabilit împreună după încheierea urgiei. În anii 40, familia Ceucă s-a mutat la Roman, loc în care a rămas până la sfârşitul vieţii.

Mihai, cel de-al treilea copil al familiei, a venit pe lume la 12 iunie 1947, în anii crânceni ai secetei şi foametei ce a pârjolit Moldova vreme de 2 ani. Cu toate neajunsurile vremurilor şi în pofida regimului comunist marionetă instalat definitiv de sovietici la Bucureşti, odată cu proclamarea Republicii Populare, viitorul filatelist Mihai Ceucă a crescut într-o educaţie desăvârşită. A copilărit în zona Cartierului Lipovenesc, pe strada Petru Rareş, iar cursurile şcolii elementare de 7 ani le-a urmat la Şcoala de Băieţi nr. 2, actuala **Şcoală Gimnazială *Costache Negri*, situată pe aceeaşi stradă. Odată cu împlinirea vârstei de 14 ani, își continuă studiile la „Şcoala Medie de 11 ani", actualul Colegiu Naţional *Roman-Vodă*. După cei 4 ani petrecuţi aici, este admis la Institutul Politehnic *Gheorghe Asachi*** din Iaşi, absolvind Facultatea de Electromecanică în anul 1970. În urma repartiţiei primite la Întreprinderea de Maşini-Unelte din Bacău, drumurile tânărului romaşcan vor poposi 48 de km mai la sud de oraşul în care îşi petrecuse copilăria şi adolescenţa, urbea bacoviană devenind, astfel, locul său de adopţie, unde trăieşte şi în prezent cu soţia, romaşcancă la rândul ei. Nu de mult, a ieşit la pensie după 45 de ani de muncă, timp în care a lucrat ca specialist în domeniul mentenanţei utilajelor şi maşinilor-unelte, a urmat numeroase cursuri de specializare în Franţa, Germania sau Japonia, încununându-şi cariera cu două brevete de invenţie în domeniul electromecanic.

În prezent, Mihai Ceucă este unul din cei mai activi documentarişti în cadrul Arhivelor Naţionale din Bacău, în încercarea de descifrare şi completare a pieselor lipsă din puzzle-ul antropologic al urbei de pe malul Bistriţei.

Pasiunea copilăriei, copilăria pasiunii

„Eram elev în şcoala generală şi colegii m-au provocat să colecţionăm şi să facem schimb de timbre poştale. Păstram timbrele între paginile cărţilor, pentru a nu le plia. Primul meu mic clasor l-am câştigat la loteria plicurilor filatelice cu premii. Părinţii au remarcat că aveam o ocupaţie extraşcolară interesantă şi mi-au făcut cadou un clasor mai mare. Timbrele erau frumoase şi ne atrăgeau prin colorit şi imaginile imprimate, iar valoarea pentru schimburile dintre copii era dată de mărimea timbrului şi de distanţa până la ţara care le emitea. Îmi amintesc cu emoţie câtă dezbatere făceam, noi puştii, pe atlasul de geografie pentru a descoperi ţara şi a stabili distanţa faţă de România. Au urmat anii de liceu, filatelia era o activitate prea statică şi energia era orientată spre sport, iar în facultate, în loc de plicuri cu timbre preferam să cumpăr cărţi tehnice. Sămânţa de filatelie era, însă, în germinaţie, determinându-mă să cumpăr toate materialele filatelice apărute pentru a marca, la Iaşi, aniversarea unor evenimente culturale şi tehnice. Sunt convins că filatelia a făcut să încolţească si, apoi, mi-a întreţinut plăcerea de a admira frumosul din viaţă, de a studia, de a fi ordonat şi de a aprecia valoarea lucrurilor.

Explozia pasiunii s-a produs imediat ce am obţinut „Diploma de Maturitate". Abia împlinisem 18 ani și, ca semn de maturitate, mi-am permis să merg cu câţiva lei la şedinţa de schimb filatelic care se organiza la Poşta din Roman. Pe holul central, duminica şi în zilele de sărbători legale se adunau toţi colecţionarii de vază ai oraşului. În ziua de 24 august 1965, am făcut prima mea investiţie cartofilă. Pe o carte poştală ilustrată cu Romanul de odinioară, care m-a uns la inimă, am dat 5 lei, adică toţi banii primiţi de la părinţi pentru sfârşitul de săptămână. Ce mai, un adevărat sacrificiu la acea vreme pentru un adolescent…"

Cartofil, maximafilist, filatelist

Pasiunea de colecţionar a lui Mihai Ceucă s-a

Mihai Ceucă
- portretul unui filatelist romaşcan -

Mihai Ceucă
Bacău, urbea cu parfum de epocă
Bacău, the town with vintage parfume
MGP

Concitadinului Daniel Marcu, cu prețuirea și prietenia autorului
Bacău, 2016

dezvoltat, în timp, pe trei direcţii distincte, ca urmare a importantelor influenţe din peisajul filatelic autohton al anilor '70-'80. Dacă în dreptul filateliei, ca ramură de bază, tânărul colecţionar, pe atunci, l-a avut drept mentor pe inegalabilul ing. Kiriac Dragomir, considerat patriarhul filateliei româneşti, sau pe celebrul avocat craiovean Dumitru Paşşalega, în dreptul maximafiliei, stejarul la umbra căruia a crescut, aşa cum îi place să spună, a fost chiar întemeietorul mişcării organizate de maximafilie din România, dr. Valeriu Neaga. În ceea ce priveşte cartofilia, Mihai Ceucă nu se dezice de pasiunea dintâi nici la vârsta senectuţii, fiind depozitarul a aproape 1.000 de vechi ilustrate din perioada 1895-1940, reprezentând trecutul localităţilor şi oamenilor din judeţul Bacău. Odată cu sărbătorirea jubileului semicentenar al activităţii sale de colecţionar, portretul filatelistului romaşcan Mihai Ceucă este unul desăvârşit: acela al împlinirii propriei pasiuni şi, totodată, al îndeplinirii unei misiuni de utilitate publică.

„Colecţionarii, indiferent de domeniul abordat, transformă colecţiile lor într-o lume a viselor proprii, a meditaţiei, liniştii şi satisfacţiei oferite de acumularea pieselor, studierea lor şi clasarea după propriile idei şi gusturi. Privită prin prisma rolului civic al pasiunii, colecţionarea devine însă, şi o faptă de conservare a istoriei vieţii sociale. Rezultă cu uşurinţă şi rolul de „muzeograf amator" al colecţionarului, depozitar al unei surse documentare utilă colectivităţii căreia îi aparţine. Obiectele supravieţuiesc doar dacă cineva are grijă de ele, dacă le conservă fizic dar şi ca imagine, dacă cineva evidenţiază valoarea lor istorică şi sădeşte în semeni sentimentul de preţuire a valorilor trecutului. Călăuzit de această convingere am colecţionat timp de câteva decenii un număr impresionant de cărţi poştale ilustrând imagini surprinse în Bacău, Slănic-Moldova, Târgu-Ocna şi alte localităţi ale judeţului Bacău începând cu finele secolului al XIX-lea. Ilustratele au fost prezentate la numeroase expoziţii de cartofilie şi reacţiile de apreciere din partea vizitatorilor m-au determinat să amplific efortul de prezentare prin tehnici editoriale sau căi expoziţionale neconvenţionale. În această conjunctură, intenţia de a oferi imaginile pentru ilustrarea naraţiunilor unor lucrări monografice realizate de remarcabili oameni de litere băcăuani a devenit un ideal."

Funcţii îndeplinite, de-a lungul vieţii, de ing. Mihai Ceucă:
- Vicepreşedinte al **Asociaţiei Filatelice *Grigore Pascu* din Bacău**
- Secretar-trezorier al Societăţii de Maximafilie „Dr. Valeriu Neaga" Bacău, de la fondarea acesteia, în 2007;
- Membru al **Association des Maximaphiles Français** din Paris, din 2008;

- Membru fondator al **Asociaţiei Filatelice Năsăud;**
- Membru de Juriu la **Expoziţii Filatelice Naţionale**, începând cu anul 1988;
- **Coordonator tehnic general pentru expoziţii filatelice internaţionale şi naţionale;**
- Secretar al **Clubului Lions *Moldova,*** Bacău, în perioada 1995-2007.

Colecţionarul Mihai Ceucă are următorul palmares expoziţional:
- a prezentat peste **60 de exponate cu ocazia manifestărilor filatelice naţionale, precum şi colecţii personale expuse în cadrul mai multor evenimente culturale;**
- **a participat la 12 Expoziţii Filatelice şi de Maximafilie Internaţionale;**
- **a obţinut peste 70 de distincţii filatelice,** din care cele mai semnificative sunt medalia de aur obţinută la Balkanfila Istanbul, în 2007, cu exponatul „Romania, postal cards with octagonal printed stamps 1873-1885", şi diplomele în rang de Medalie de Aur cu exponatele de maximafilie „**Des hommes célèbres en rapport avec la Franc-maçonnerie**" sau „**Coloane şi colonade**";
- a fost coordonator tehnic general al **Expoziţiei Naţionale de Maximafilie** 1986, al **Expoziţiei**

Naţionale de Întreguri Poştale 1987, al **Expoziţiei bilaterale de maximafilie România-Ungaria 1983,** al **Expoziţiei Naţionale UNICEF** 1995, al **Expoziţiilor Internaţionale „Socfilex** '89" şi **Balcanfila** '91;
- este autorul a peste 60 de articole de specialitate, studii şi cercetări de cartofilie şi întreguri poştale româneşti, în publicaţii precum ,,Filatelia", ,,Curierul filatelic", ,,Filatelistul feroviar", ,,Magazin de cartofilie şi filatelie", ,,Philatelica.ro" şi ,,Les Maximaphiles Français";
- a machetat peste 50 de ştampile şi plicuri filatelice ocazionale, din care apogeul îl reprezintă emblema expoziţiei ***Balcanfila '91*** utilizată şi ca ilustraţie a vignetei seriei de timbre emise cu ocazia evenimentului;
- întreaga sa activitate a fost consemnată în ***Enciclopedia judeţului Bacău***, apărută la editura AGORA, în anul 2008.

Ing. Mihai Ceucă a conceput şi realizat următoarele proiecte virtuale, pe care le administrează şi în prezent:

http://srmdvn.blogspot.ro - blog oficial al Societăţii de Maximafilie *Dr. Valeriu Neaga*

http://rememberneaga.blogspot.ro blog dedicat fondatorului maximafiliei organizate din România

http://kingofpostcards.blogspot.ro - „File din istoria comunicării", blog filatelic dedicat întregurilor poştale româneşti

http://bacauepoca.blogspot.ro ,,Bacău… addenda monografiilor", blog cartofil şi istoriografic dedicat completării monografiei municipiului Bacău

Volume apărute care au folosit, pentru ilustrare, vechi cărţi poştale din colecţia ing. Mihai Ceucă:

1. *„Biblioteca publică Bacău centenar 19031993*", ediţie 1993.
2. *„Istoria municipiului Bacău"*, autor Eugen Şendrea , ediţiile 2007 şi 2012.
3. *,,Istoria Universităţii din Bacău"*, autor Eugen Şendrea, ediţie 2009.
4. *„Din istoria oraşului Bacău 1900-1930"*, autor prof. Alin Popa, ediţie 2010.
5. *„Bacăul în tranziţia de la sat la oraş din perioada 1864 1938"*, autor prof. Alin Popa, ediţie 2010.
6. *„Sala de aşteptare - monografia gării Bacău"*, autor Florin Filioreanu, ediţiile 2005 şi 2009.
7 *,,Enciclopedia judeţului Bacău"*, coordonator Emilian Drehuţă, ediţiile 2006 şi 2008.
8. *„Enciclopedie - Valea Trotuşului", autor Corneliu Stoica*, ediţiile *2006 şi 2008.*
9. *„Bicentenar Costache Negri", autor Corneliu Stoica*, ediţie *2012.*
10. *„Centenarul Palatului administrativ (clădirea Primăriei oraşului Târgu Ocna)", autor Corneliu Stoica*, ediţie *2012.*
11. *„Târgul anilor romantici un secol de istorie ilustrată a oraşului Târgu-Ocna"*, autor Corneliu Stoica, ediţie 2013.
12. *„Valea Trotuşului de odinioară în cărţi poştale ilustrate 1899 1939"*, autor Corneliu Stoica, ediţie 2014.

Lucrări proprii publicate:
- *,,Grigore Pascu: primul filatelist din Bacău"*; catalog / argument, 1991.
- *,,Memoria vie a Bacăului"*, album realizat de Mihai Ceucă, în colaborare cu Doina Cmeciu şi Mădălina Manolache în anul 2011.

Sorin Grumuş
Roman, Neamţ

Autori şi lucrări de istoriografie militară în Garnizoana Roman

Printre lucrările de istorie militară de referinţă pentru perioada de început a istoriografiei militare naţionale se numără şi două lucrări importante de tactică militară, intitulate: ***Organisarea Armatei Române*** în două volume, apărută în anul 1900 şi ***Campaniile napolioniene de la 1796 până la 1815***, publicată în anul 1902.

Aceste lucrări tipărite la Tipografia *Leon Friedmann* din Roman, au fost scrise de generalul de divizie Ion .Popovici, pe atunci având gradul de maior, şef de stat major al Diviziei 7 Infanterie şi fost profesor al Cursului de Organisare Mobilisare la Şcoala Superioară de Resboiu.

În anul 1902, la aceeaşi tipografie, se va publica un regulament de funcţionare al *Regimentului 14 Dorobanţi Roman*, intitulat: ,,Instrucţiuni provisorii

asupra drepturilor şi datoriilor şefilor de garnisoane rurale” şi lucrarea scrisă de locotenentul Lascăr Panu intitulată „Rezumat din istoria Armatei României (1383-1888).

Colonelul Boerescu Nicolae, comandant al *Regimentului 14 Dorobanți Roman* va publica la rândul său la Tipografia *Leon Friedmann* următoarele lucrări: „Resboiul Anglo-Boer în Africa de Sud. Extras dupe autori francezi și germani” în anul 1902, ***Dicționar de campanie***, aranjat după autori şi colaboratori, în anul 1903 şi ***Diferite propuneri***, în anul 1904.

În anul 1902, Marcu Câmpeanu medic militar în *Regimentul 14 Dorobanți Roman,* publică prima carte de psihologie militara românească, intitulată sugestiv: *Încercări de psihologie militară individuală și colectiv*".

Prima conferință de psihologie militară din lume intitulată *Psihologia mulțimii armate* a fost susținută de medicul de regiment clasa a II-a Marcu Câmpeanu, la data de 24 aprilie/7mai mai 1899, la Cercul Militar din Roman.

După încheierea celui de Al Doilea Război Balcanic la tipografiile din garnizoana Roman se tipăresc următoarele lucrări de istorie militară: *Cum se făcea la Noi la 4 de Artilerie* de căpitanul T. Voinescu, cu 84 pagini, în 1913 şi *Impresii şi note din campania 1913*, în 1914, de I. Zamfirescu, cu 121 pagini.

La tipografia „Beram” din Roman se va tipări în anul 1914 o broşură cu titlul *Spicuiri din războiul turco-bulgar din 1912*, având în cuprins conferința ținută la Cercul Miltar din Roman la data de 17 ianuarie 1914 de către căpitanul I.M. Dumitrescu din Divizia 7 Infanterie. La Iași, în anul 1914 Th.Rășcanu va publica o lucrare *Spre Sofia cu Regimentul 8 Artilerie*, în timp ce la nivelul *Regimentului 8 Artilerie Roman* se va întocmi o *„Dare de seamă asupra operațiunilor militare în Campania din Bulgaria , pe perioada 3 iulie - 30 august 1913*.”

Aceste lucrări foarte importante, publicate în garnizoana Roman, se înscriu drept contribuții de referință în bibliografia militară a celui de Al Doilea Război Balcanic.

După încheierea Războiului pentru Întregirea României, la tipografiile din garnizoana Roman se va tipări lucrarea generalului Ioan Popovici, *Bătălia de la Sibiu 12-16 septembrie 1916,* apărută în 1918, precum şi *Jurnal operativ de pe câmpu de războiu* (cu Regimentul 56 Infanterie - Antologie eroică) , editată în anul 1925 şi semnată de Alexandru Dăscălescu .

În anul 1930, vor apărea și lucrările de istorie militară semnate de către istoricul militar, locotenent colonel Vasile N. Nădejde, intitulate *Istoria Armatei Române*, Vol.I. *Din primele timpuri cunoscute până la întemeierea Principatelor Române*, apărută la Tipografia *Cultura Românească*, Iași, 1930 şi onorată de către Academia Română cu premiul *Gheorghe Asachi*, precum şi lucrarea *Centenarul renașterii Armatei Române 1830-1930*. De asemenea, în anul 1944 se va tipări şi lucrarea: *Bătălia de la Varna* (1444), publicată de istoricul militar romaşcan, la jumătate de mileniu de la desfășurarea ei.

După anul 1989, generalul de corp de armată Vasile Bărboi s-a consacrat redactării şi tipăririi monumentalei lucrări *Veteranii pe drumul onoarei și jertfei*.

A publicat de-a lungul timpului numeroase articole de istorie militară în publicații de specialitate.

De asemenea, este unul dintre autorii lucrării *Istoria*

General de divizie Ioan Popovici

Medic militar Marcu Câmpeanu

Sublocotenent doctor Epifanie Cozărescu

General de corp de armată Vasile Bărboi

orașului Roman 1392-1992, apărută la Roman, în anul 1992, sub egida Societății Culturale „Roman-600”.

Lucrarea „Istoricul spitalului municipal Precista Mare din Roman până la bicentenar, 1998, parțial și al vieții medico farmaceutice romașcane” , apărută la editura Știință și Tehnică, în anul 2001, scrisă de veteranul de război medic Epifanie Cozărescu și doctorul O. Clocotici reprezintă o importantă contribuție privind asistența sanitară în garnizoana Roman, în timpul celor două războaie mondiale.

Bibliografie:

-Comador, (ret.), av., prof. univ., dr., Aurel Pentelescu, *O sută de ani de la prima conferință de psihologie militară din lume* în „Spirit Militar Modern” nr. 2, 1999;

-Comandor dr. Marian Moșneagu , *Despre trecutul Armatei Române la timpul prezent și viitor*” în Document- buletinul Arhivelor Militare Române nr. 1 (47) 2010;

-BUTURUGĂ,MARIA, *Bibliografia militară a anului 1913.Războiul Româno-Bulgar*, 2013.

Gh. A.M.Ciobanu

Roman, Neamț

Frumosul omenesc „fără de corp”, la Eminescu

Eminescu redivivus, sempervivus, supravivus, nihilvivus…Pentru noi, astăzi, Emi-este. Asemenea tuturor piscurilor spirituale din istoria omenirii și Emi, nu a rămas doar pe linearitatea devenirii în timp ieri: „In Gloriam” azi: In Memoriam” mâine: „In Agnosticam” - ci s-a înscris pe circularitatea expansivă a afirmării, a căror rază, de la un timp la altul devine tot mai mare. După „Teoria expansiunii Universului”, iat-o și pe acea a unui „crescendo spiritual”. Eminescu, acest „totum” de enciclopedism euro-latin, de neo-romantism germanic și de melancolism slav.

Prin creația sa pluridirecțională, de o impresionantă densitate paginală și idei, descendentul din Ipoteștii moldavi, redă trei mari constelații de viziuni: Existarea umană, Frumosul uman și Iubirea umană, corelate intim și cauzal între ele. Acest „a fi” antropologic, aruncat peste un viitor îndepărtat, o supraviețuire condiționată de o Iubire, care și ea, e fundamentală pe Frumosul interuman și concentric.

Poetul le abordează unitar și la superlativ, raportându-se la singularitatea personală, ca și la pluralismul socio-istoric.

Considerată ca un duo uman, Iubirea la Eminescu,

pare a fi sinonimă cu creația sa literară. Așa binară cum e ea, redusă la esența desfășurării ei, la poetul nostru se extinde pe un spectru larg, de la „fără a fi" până la „altfel a fi". Dacă la alți creatori de artă, le este propriu un singur model, aflat pe „suita" de mai sus, la Emi, ne-ntâlnim cu toate întruchipările de bază, nu numai gândite, ci și trăite de el. Și astfel, un „de la A la Z" suprapus peste o viețuire atât de scurtă, de solicitantă ca demiurg și atât de zbuciumată. Un „fulger ne-ntrerupt" și rodnic.

Undeva, Emi e alături de tema imponderabilă a unui „Făt-Frumos din lacrimă". O meta-realitate, trăită și imaginată doar metacosmic. Un concept teluric Făt- alăturat la un atribut estetic Frumos- și totul având o geneză bio cosmică Lacrima.

O imagine mult îndepărtată de obișnuitul teluric. Se anticipează, astfel, viziuni actuale și post actuale, ce prefigurează Universuri imponderabile sau alcătuite din alte „stări de agregare", plurale și nu singulare. Un concept și triadic și unitar, mai mult imposibil, decât real.

O denumire de basm, ce nu poate aparține ontologic, unei astfel de lumi. O „ființă frumoasă" ce-și are corp, dar nu și o geneză, în sensul teluric al cuvântului. Ce fel de Iubire duală, ar putea germina o astfel de întruchipare și Ființă și Frumoasă?

Există, deci, pe undeva, astfel de Galaxii lacrimosiene, cu Julietele și cu Romeii lor?

O altă ipostază a Iubirii e aceea de a fi singulară, tendențială, tangențială, doar, la cercul motivației ei. „Pe lângă plopii fără soți"...,„O lume-ntreagă mă cunoștea, / Tu nu m-ai cunoscut". Imparul „plopilor" se alătură la singularitatea eroului. Și la un pas de ei, ființează acea ce ar putea desface aripile unui „zbor în doi". Dar acest „un pas", oprit pe loc, poate declanșa un alt zbor, acel al creației. Un „tu", care se dă la o parte, spre a putea „el" să evadeze. Ipostaze, care se reîntâlnesc repetat, în istoria viețiilor de creatori. Să ne amintim de momentul „Testamentului de la Heilligenstadt", metamorfozat apoi, în „Odă Bucuriei". Sau prăbușirile terminale ale lui Enescu, devenite, mai târziu, strigătul lui Oedip, cu privire la supremația „Omului" în întregul Univers. Iar, în Artele plastice, acel „redivivus" al lui Rembrandt, reîntâlnit cu capodopera sa, crezută pierdută, „Rondul de noapte". O ușă, neînchisă cu cheia, dar închisă, dincolo de ea, ființând un necunoscut infinit.

Binomul devine complet și perfect, atunci când *Ea*, concordă și e alături de *El*. E o Iubire reală, bio-telurică, prezentă mult în creația eminesciană și culminând cu Cătălina și pajul Cătălin, din supercreația sa *Luceafărul*.

Alături de mult cunoscutele perechi de îndrăgostiți din *Arta universală*, „duetul" întru iubire de mai sus tinde, cu adevărat, spre o iubire ideală. Eminescu a ales ca partener total, nu pe un cavaler, pornit dintr-o aceeași altitudine princiară, spre a se asigura continuitatea unei „coroane" ci pe un paj, apartenent extremei opuse, căruia citând antichitatea i s-ar spune și azi, „să nu ridice ochii, mai sus de sandale."

Dacă *Izolda* a dorit, la început, să-l extermine pe însoțitorul ei, *Tristan*, în mitul eminescian, acel *Cătălin* este chemat să vină, nocturn, în iatacul *Cătălinei*. Nu ca un paj, ci drept alesul ei, pentru o altă noapte de iubire. Un profund poem, al unei dăruiri totale. Doar dăruire, fără a gândi la o coroană viitoare, sau la dinastii. Doi poli ai unei dragoste totale, ce se-ntâlnesc undeva, la mijloc, numit și altfel, uneori, ca „loc geometric". Chiar dacă este un poem cu un alt nume, el cuprinde, în principal, un cuplu de iubire, care „a fost ca niciodată".

grafica: **Constanța Abalașei**

Apelând la grafiajul geometric, modelele de mai sus se pot prefigura prin două cercuri sau sfere, aflate într-o dinamică endofilă: la început distanțate, apoi tangente exterioare și ca un simbol al echilibrului, suprapuse.

În continuare, simetric, ele se îndepărtează din nou, trecându-se de la ipostaza de tangență interioară „la acea a două existențe singulare, în continuă îndepărtare, adică modelul „evadativ", urmat, ca o formulă finală, de cel „imposibil".

Un popas la un orizont, în limita căruia se întrevăd aripi, ce pleacă de la noi. O evadare ideatică, cu un amurg de o mare perfecțiune: *Cezara* și *Ieronim*, retrași pe o insulă duală, ca și cum acolo s-ar termina o lume și tot de aici, ar începe o alta. Ei doi, numai, fără a gândi la un mâine și la cei ce trebuie, teluric, să urmeze. Două lumi concentrice, separate de un infinit, despre care, cei doi nu se întreabă: „Dar, oare, ce-i dincolo?".

O evadare, nici expansivă, nici retractivă, ci într-un „Paradis", ce cuprinde în el, două dimensiuni ale verbului „a fi" din a căror însumare, rezultă *Nimicul absolut*. Iubirea de pe „*Insula lui Euthanasius*", epurată de o protoplasmă și care, își are un corp, dar nu mai e al lor.

Tectonica Iubirii, la Eminescu, revine la singurătatea imposibilului „Frumoasa fără corp" și cel fără de corp, *Hyperion*. La ei, nu pot urma urmași, nu-s

pentru viitor. De-aceea sunt nemuritori, ei înşăşi. Şi sunt şi reci. Nu pot iubi. Şi-atunci, de ce „porni" năvalnic, înapoi la Cătălina? Frumosul feminin e atribut estetic. Candoare-i de femeie, dar aştrii nu au sex. Că-i fată de-mpărat, dar el, fără coroană e nemărginit. Sau poate că-i chemat de o fărâmă astrală, ajunsă la un incredibil pisc de superioritate *Omul* o spiritualitate sensibilă şi complexă, pe care *Universul* nu o are, sau dacă da, e prea măruntă şi îndepărtată. Iar el *Hyperion*, el *Universul*, aşa ceva dorea. Nu numai infinit şi simplitate, şi-a fost şi căutat, chemat de această neegalată scânteie umană. Nu-i vreme de pierdut, *Porni*…Dar după infinitul drum, în faţa lui, două finituri. Alăturate pentru protoplasmă şi vegetativ. Unde mai e umanul cel spiritual? Îşi desface „aripile", spre înapoi. Nu gelozie, nu onoare sau coroană. Un *Univers* ca el, nu poate fi o *Cătălină* umană, ci numai o clipită. Momentul „Cătălina" i-a arătat ce e cu el, cu El, nemărginitul. Nu-şi mai doreşte, „nemurirea",pe care mult o are, ci doar să fie „rece", să nu mai poată şti nimic, să nu mai fie *Universul* cel de ieri.

I-a fost de-ajuns o clipă, spre a se şti pe „el" şi a fi fugit de „el". Ca şi „Frumoasa fără corp", nu pot iubi, nu pot să fiinţeze ca finiţi, nu pot trăi o clipă densă, ci doar un infinit, mereu la fel. De aici tristeţea lui „a fi" şi „a tot fi".

Luceafărul, un dublu poem al „norocului" *Cătălinei* şi al *Paj-lui* ei, ca şi al „tristeţii" cosmice. Un poem vizionaric, anticipând ipoteza „Panbionismului" actual, atributele vieţii fiind, potenţial universale dar, în realitate insulare. În cazul ultim evaluând asemenea „curbei lui Gauss". Bioticul coexistă cu abio, dar nu se interferează cu acesta. De aici şi „jelania" abstractă a lui *Hyperion*. Din felul de-a reacţiona al *Cătălinei*, se sugerează natura „diagonalică" a omului, ca un apartenent superlativ al acelei bisectoare, ontice şi echilibrante.

Se pare că poetul nepereche, operează, în *Luceafărul*, o metamorfoză, duală şi ea. Prima şi cea mai mult în discuţie, e acea „antropomorfizare" a *Universului*, a *Infinitului*, a lui *Hyperion*. Dar, simultan, zbuciumatul Eminescu, se „astromorfizează" şi el, găsindu-se ca pe o dublură a tristului Hyperion. Un nefericit teluric, spunându-şi „of-ul" său multiplu, prin rolul unui „actor" astral Hyperion aşa precum în joncţia sa, era purtătorul de amărăciune, prin rolurile ce le interpreta în acea formaţie de amatori.

Luceafărul, un poem realist, despre „*Legea neinterferenţei structurilor cosmice, aflate la extreme*"

Luceafărul, un poem „diagonalic" şi el, ca o punte ce leagă două maluri oceanice, unul reprezentând răceala fierbinte a haosului, iar celălalt, căldura mediană a sensibilităţii umane.

Un ***Luceafăr*** de ***Eminescu*** şi-un ***Eminescu***, drept ***Luceafăr***.

George Anca
Bucureşti

Frumoasa doamnă întru Dumnezeu şi umbră

(Prefaţă / Preface)

Mariana Gurza atinge graţia poeziei prin împărtăşirea trăirilor sale cu părinţi şi copii, eroi şi sfinţi, Bucovina şi Zenon. Aşa cum la Eminescu melancolia se face vers, la Valmiki soka (durere) devine sloka (verset), aici umbra se face litanie. Singurătatea de neam şi nemaineam poartă rezistenţa prin logos, înviere la înviere. Unul câte unul, poemele se caută liturgic revărsând pietatea domestic-zenoniană.

„*Eram frumoasă, / când te aşteptam.*" (**Eram frumoasă**). „Am crezut că travestindu-mă / în lumină, / în disperare / am să-ţi adorm imaginaţia." (**Cerul plânge în inima mea**). „Am crezut că ştii / cine sunt. / Eu mă credeam, / deopotrivă că sunt / şi umbră şi fiinţă." (**Spune-mi cine sunt**). „Se făcea că sunt pasăre-n zbor. / A câta din numărătoarea / lui Dumnezeu?" (**Zbor printre nori**). „mă uimeşti, prieten / cu dorinţa ta de a merge / pe urmele sfinţilor, /de a te întoarce spre tine însuţi." (**Mă uimeşti, prietene**). „Unde eşti bunicule, uitat printre străini / aruncat într-un colţ de pământ, / ţi-o fi pus cineva o cruce, / fiind român, / sau te-au batjocorit / şi te-au făcut scrum?" (**Unde eşti bunicule**). „… Alergam înfrigurată / spre un sfeşnic pribeag / întocmai

ca Zenon. / Ne-am surprins amândoi / în noapte întrebând...” (**Pe urmele lui Zenon**)

„Vrea să detoneze egoismul din jur” (Adrian Dinu Rachieru), „tăcerea nu-i va zăgăzui sufletul” (Eleonora Schipor), „versurile devin universul şi salvarea sa” (Nina Ceranu).

Neexceptând romanţioase declaraţii erotice, poemele Marianei Gurza (bucovineancă născută în Banat, mamă de copii, bunică), au mai mereu dimensiunile rugăciunii Tatăl Nostru.

Traducătorul a ascultat, concomitent, şi cântece de Frank Sinatra, alegând abia câteva fulguraţii cvasi-mistice aşternute de-a lungul anilor şi publicate în volumele: ***Paradox sentimental***, Ed. Augusta, 1998; Gânduri nocturne, Ed. Augusta, 1999; ***Nevoia de a sfida tăcerea***, Ed. Augusta, 2000, ***Lumini şi umbre,*** Ed.Augusta, 2001; ***Lacrima iubirii,*** Ed. Artpress, 2003) ***Ultimul strigăt,*** Eubeea, 2006).

Beautiful Lady unto God and shadow

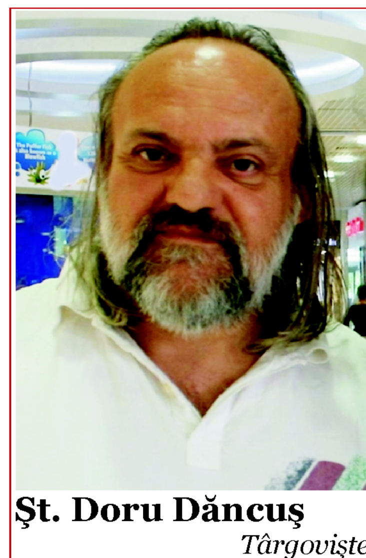
Mariana Gurza touches the grace of poetry by sharing her experiences with parents and children, heroes and saints, Bucovina and Zenon. As at Eminescu the melancholy turns into verse, and at Valmiki soka (grief) becames sloka (verset), here the shadow is litany. Loneliness of nation and no more nation carry resistance through logos, resurrection at resurrection. One by one, the poems search each other liturgical pouring domestic-Zenonian piety.

„I was beautiful / when waiting for you.” (**I was beautiful**). „I thought you know / who I am. / I thought I was /equally / shadow and being. ” (**Tell me who I am**). „It came as if I was a bird in flight. / Which one in the God's / counting?” (**Flight amidst clouds**). „ you amaze me, friend / with your desire to walk / on traces of the saints / to return toward self.” (**You amaze me, friend**). „Where are you grandpa, forgotten among strangers / thrown into a corner of ground, / did someone put to you a cross, / being Romanian, / or they have mocked you / and made you ash?” (**Where are you grendpa**). „I ran trembling / toward a vagrant candlestick / just like Zeno. / We surprised each other /wondering in the night...” (**On Zeno's footsteps**)

„She wants to detonate the selfishness around” (Adrian Dinu Rachieru), „silence will not restrain her soul” (Eleonora Schipor), „lyrics become her universe and salvation” (Nina Ceranu). Not excepting romantic erotic statements, the poems of Marianei Gurza (with roots in Bucovina, born in Banat, mother of children), have almost always lengyh of Lord's Prayer.

Translator listened, concomitantly, also songs by Frank Sinatra, choosing only few quasi-mystical recalls written over the years and published in volumes: ***Paradox sentimental / Sentimental Paradox***, Ed. Augusta, 1998; ***Gânduri nocturne / Night thoughts***, Ed. Augusta, 1999; ***Nevoia de a sfida tacerea / Need to defy silence***, Ed. Augusta, 2000, ***Lumini şi umbre / Lights and shadows***, Ed.Augusta, 2001; ***Lacrima iubirii / Tears of love***, Ed. Artpress, 2003, ***Ultimul strigăt / Last cry***, Eubeea, 2006.

De ce Mariana Gurza?

Şt. Doru Dăncuş
Târgovişte

La o primă vedere, s-ar putea spune despre poezia **Marianei Gurza** că este de un ermetism pe care mulţi cititori nu l-ar înţelege. Deh, e mult mai uşor să priveşti poezia de azi prin prisma textualismului - dar dincolo de aparenta închistare lingvistică explodează versuri neobişnuit de profunde; poate în asta stă şi coeficientul de ermetism pe care nu-l neg, doar îl observ (ca parte, nu ca întreg).

Încerc să definesc global maniera scrisului **Marianei Gurza**, nu să mă raportez la valenţele unui singur volum, astfel că pot opina: aura profesorală ca primă senzaţie, când îi citeşti poemele aproape că dispare, dacă te laşi purtat de versuri, fără intenţii critice imediate. Ce şi-ar putea dori mai mult un poet, decât să trezească emoţia în potenţialul cititor?, căci trăim într-o lume în care *sentimentul* este, după tot mai desele păreri, mult mai uşor de generat pe calculator decât trăit pe viu, la intensitatea generată de fiinţa umană. E drept că actualele resurse tehnologice îndepărtează omul de propria sa expresivitate, îndepărtându-l astfel de partea lui artistică dar tot drept este că poezia contemporană s-a transformat într-un fel de „bun” ce poate fi vândut ori cumpărat precum o roată de maşină, ca să dau un exemplu. Şi-atunci cum să convingi pe cineva că arta este necesară? Tot felul de filme şi informaţii mass-media spun lumii că arta se măsoară în cotaţii ale caselor de licitaţii, că e valoros numai ce costă mulţi bani, ignorându-se (voit sau din neştiinţă) rostul ei

primordial, acela de a ne răscoli ființa în alt sens decât cel material.

Prin poezia sa, **Mariana Gurza** opune curajos latura spirituală celei materiale, „realizării” facile prin materialul/financiarul acestor timpuri dezaxate. De vom privi şi partea spirituală depinde doar de noi. De nu, putem spune ca Nietzsche: *„Dacă te uiți adânc în neant, şi neantul se uită la tine”*.

Why Mariana Gurza?

At a first glance, it might say about poetry of **Mariana Gurza** that is of an hermeticism which many readers would not understand. Ay, it's much easier to look at today poetry through textualism - but beyond of its apparent linguistic seclusion, unusually deep lyrics explode; perhaps this factor is hermetic and you do not deny it, just observe it (as a party, not as a whole).

I try to define global manner of writing of Mariana Gurza, not to refer to the valences of a single volume, so I can opine: aura professorial as a first feeling when you read her poems, the professional aura, as a first feeling, almost disappears if you let yourself be carried away by the lyrics without immediate critical intentions. What would be more liked for a poet than to arouse excitement in the potential reader ?, because we live in a world where *the sentiment* is, according to increasingly frequent opinion, much easier to be generated by computer than living lively, at intensity generated by human beings. It is true that current technological resources removes man from his own expressiveness, removing it from the side of art - but all right is that contemporary poetry has turned into a kind of "good" that can be sold or bought as a wheel of car , to give an example. And then how to convince someone that art is necessary? All sorts of films and information media tell the world that art is measured in quotes auction houses, it is valuable only costing money, ignoring (willingly or ignorantly) its primarily purpose, that to ransack our being in different meaning than material. Through her poetry, **Mariana Gurza** opposes courageously the spiritual side to the material one, to the facile "achievement" by material / financial of this unbalanced time. If we will look also to spiritual part - it depends only on us. If not, we can say like Nietzsche: "If you look deeply into nothingness, also nothingness looks at you."

Ben Todică
Australia

Poeta Irina Lucia Mihalca

Dacă suntem făcuți din atomi, din atom venim, în atom ne întoarcem şi din nou renaştem. Versurile **Irinei Lucia Mihalca** ne fac să ne simțim aproape, un tot unitar, o atracție, o dorință de unire şi întregire întru Dumnezeu, care e întru totul. A fi sau a nu fi, o pulsație a creatorului. Creatorul pulsează, inspiră prin viață şi moarte, început şi sfârşit.

La început am avut senzația că eu sunt subiectul/destinatarul şi aici e secretul Irinei: ne face pe fiecare să ne simțim la fel, fără discriminare. E atât de clară. Privind comentariile bărbaților, chiar şi a damelor, deduci reacția de atracție. E atât de clară şi sinceră încât o înțelegi ca şi cum ți-ar vorbi un părinte sau frate/sora, soția/soțul sau fiica/fiul. Nici nu se discută simțământul de străin sau dominator.

Versurile te ung la suflet, dar te şi trezesc. Metaforele ei sunt construite din real, sunt tratate serios şi în asta constă secretul multitudinilor de mesaje care mustesc în poezia sa. Un copil o interpretează ca pe un basm, un matur ca pe un punct cotidian, un agricultor ca pe un moment din natură, un îndrăgostit ca pe o declarație reuşită şi, iată poezia care poate fi dezvelită precum ceapa, până în inima ei.

Am senzația că sunt trei muze în Irina, care compun poezia. Toți avem mai multe muze de-a lungul vieții, însă pe măsură ce ne maturizăm, ne despărțim de cele tinere, nu şi Irina. Ea are o experiență de viață intensă, are respect pentru tot ce se mişcă în jur. Se pare că poeta s-a apropiat de toate din credință şi comuniunea cu divinul. În versurile ei, totul e posibil şi explicat cu claritate. Ea te poartă într-o lume bine definită. Îți deschide uşa şi te invită într-un loc total, armonic, vibrant, fără năluciri sau imagini derutante. Nu te plictiseşte, nu te adoarme cu vrăjeli sau talente filozofice, însă te simți bine şi iubit. Irina ştie ce vrea, unde e ținta şi ți-o arată clar spunându-ți:

Nu te speria! Aceasta e lumea şi raiul eşti tu!

Poeta Irina Lucia Mihalca scrie pentru toată lumea. Foloseşte un limbaj activ, simplu şi direct chiar şi atunci când introduce în vers cuvinte dintr-o altă limbă, cuvinte uşoare care ne par familiare. Ele nu irită pentru că sunt des folosite în viaţa cotidiană. Limbajul pasiv în poezie punctează, limitează, defineşte, dictează şi atunci poezia devine mai greu accesibilă omului nepregătit, îl irită. Azi, marii majorităţi, nu ne place să fim încadraţi.

„*Eu sunt cel ce sunt*", ne dovedeşte prin versul ei că suntem creaţi după chipul şi asemănarea Lui, şi că ea a rămas credincioasă locului de unde vine, a rămas credincioasă iubirii care a adus-o pe lume şi că cele lumeşti nu o deranjează sau convinge să renunţe la origine, la puritatea cu care a venit pe lume. Noi suntem aici pentru înălţare, nu pentru seducţia celor din jur, suntem aici să creştem în frumos! Suntem egalii florilor şi-ai gâzelor, ai păsărilor, ai vântului, ai stelelor şi ai întregului univers, ne spune Irina. Fără să vrei înveţi să nu mai fii rasist, egoist şi singur în trai, vei vedea dintr-o dată că se ridică soarele şi luminează întreaga lume, vei simţi o adiere de vânt, îţi mângâie fruntea este raiul din suflet, cititorule!

Însemnele nopţii

cronică la cartea poetului Adrian Erbiceanu

Ştefan Dumitrescu,
Tulcea

Există cărţi pe care le-ai ţine ca pe un buchet de flori în glastră, ca să le miroşi, ca să le pipăi, ca să le priveşti pentru că îţi încântă ochiul şi sufletul, ca să le citeşti poemele iar şi iar, şi cu fiecare lectură să vezi că poemul deschide o falie către straturile profunde, filozofice ale logosului. O carte pe care o iubeşti pentru limpezimea şi claritatea ei de cristal, dar şi pentru povestea de dragoste, de viaţă, de moarte pe care o conţine în substanţa ei. O asemenea carte de poezie este volumul poetului **Adrian Erbiceanu**, român stabilit în Canada, unde a înfiinţat, împreună cu scriitorul Ionuţ Caragea, bazele unei reviste de cultură româneşti on-line şi ale Asociaţiei Scriitorilor de Limbă Română (ASLRQ), intitulat ***Însemnele nopţii***, apărut la editura Anamarol, condusă de minunatul editor care este doamna Elena Rodica Lupu, într-un format grafic foarte frumos.

Am lecturat volumul de sonete ca să-l recenzez, mărturisesc, dar după prima lectură am simţit nevoia unei a doua lecturi, apoi pentru bucuria sufletului am păstrat cartea pe noptieră ca să citesc din ea când am timp liber. După ce l-am cunoscut pe poetul Adrian Erbiceanu citindu-i volumul în care reinterpreta, în versuri, basmul ***Tinereţe fără de bătrâneţe şi viaţă fără de moarte***, am trăit o stare de comunicare şi empatie profundă cu dânsul. O carte importantă în poezia românească modernă, o carte care va rămâne, pentru că dă expresie proiecţiilor profunde ale subconştientului şi ale mitului românesc, dar şi pentru că este scrisă cu un talent extraordinar. Pe lângă dimensiunea filozofică a cărţii, plină de izvoare care mustesc din adânc, nu am putut să nu admir talentul de versificator al poetului Adrian Erbiceanu. Eminescu şi Coşbuc în secolul XIX, Arghezi şi Păunescu în secolul XX au avut la noi acest instinct al rimei, care sună ca surata de dinaintea ei, dar vine şi surprinzător, cu un plus de irizări semantice, care pot răsturna viziunea întregii strofe.

Ei bine, dl Adrian Erbiceanu a fost hărăzit de Domnul cu acest instinct al rimei şi al versului, cu acea ştiinţă a zidarului care pune la sfârşit de rând cărămida cea mai bună, cea mai frumoasă, care poate să dea strălucire şi sens întregii strofe şi întregului poem. Iată cât de frumos potriveşte poetul Adrian Erbiceanu

cuvintele în acest Sonet: *„Risipitor ca tot ce stă sub soare, / Ni-e tihna tot mai prinsă în arsură, / Un zbor de ne-ncetată aventură, / Un vis în vis; o tainică chemare. // De câte ori, încinși de-alergătură, / Ne revoltăm, cuprinși de-nfiorare, / La văzul bărcii prag către uitare / C-un ban, zălog, ca ultimă procură, // Zadarnic invocăm străvechea Lege, / Anume ziduită în cofrete, / Să n-o mai poată nimeni s-o dezlege. // Dar când simțim chemarea de „pecete", / E timpul copt de a ne reculege / Și de-a ne răzbuna scriind Sonete!*" („Sonetul", pag 7-8)

Însemnele nopții este o carte de sonete, sonetul fiind piatra de încercare pentru poeții dăruiți de Domnu cu har dar și cu arta bijutierului care se învață în ani, și care cere ucenicie riguroasă. Au dreptate criticii care spun că dacă vrem să știm valoarea unui poet și dacă va rămâne sau nu în literatură trebuie să-l vedem în poezia clasică, în rigoarea și știința construirii poemului clasic. Cu atât mai mult adevărul acesta este valabil în cazul sonetului, care cere pe lângă fiorul poetic, și setea de perfecțiune, răbdarea bijutierului care șlefuiește piatra până când devine bijuterie.

Sonetul citit mai sus deschide volumul ***Însemnele nopții***, și așa cum vedem este cel ce îl pregătește pe lector despre viitoarea aventură a lecturii, a întâlnirii cu poetul, vorbindu-i despre vremea care vine când odată cu apropierea senectuții: *„ Risipitori, ca tot ce stă sub soare, / Ni-e tihna tot mai prinsă în arsură, / Un zbor de ne-ncetată aventură, / Un vis în vis; o tainică chemare*".

Pe lângă muzicalitatea poemului dată de ritm, dar și de substanța și culoarea cuvintelor nu putem să nu sesizăm adâncimea filozofică a observație, suntem risipitori pe lumea aceasta ca tot ce stă sub soare și, deși este vremea tihnei, trăim înlăuntrul unei „arderi", când spiritul, deși ar trebui să se odihnească, simte în el chemarea zborului (către unde? către absolut, către eternitate) ca apoi ideea versului să coboare brusc în motivul epico-filozofic, întâlnit la marii scriitori, prin care încercăm să înțelegem viața, care nu este decât un vis în interiorul altui vis mai mare, nesfârșit, în care trăim cu toții cei care ne naștem pe acest pământ. Și gândul te duce mai departe, mai adânc, întrebarea care vine acum născută de mintea noastră neostoită, oare nu cumva visul acesta mai mare în care trăiește viața noastră ce este un vis, este visul lui Dumnezeu? Ajunși în această zariște luminoasă dar și misterioasă simți cum poemul a căpătat pe nesimțite o profunzime care te tulbură.

Vedem astfel cum dl Adrian Erbiceanu este și un poet talentat dar și un poet cu deschideri către misterul adânc al vieții. Lucrul acesta ni-l spune și mai bine cea de a doua strofă a Sonetului, în care este vorba de luntrea lui Caron, care ne trece Stixul, prag către uitare „*C-un ban, zălog, ca ultimă procură,*". Vedem așadar cum sonetul devine unul filozofic, în care poetul vorbește de vechea Lege menită să n-o mai poată nimeni s-o dezlege, dar și de acel moment al „coacerii minții și sufletului nostru", acum către senectute, când spiritul a trecut de pragurile de sus ale evoluției lui. Acum este momentul să răspundem chemării de „pecete", e timpul copt al reculegerii, al limpezirii sevelor și tânjirilor din noi, când suntem pregătiți și deschiși „răzbunării". Cuvântul acesta este cheia sonetului, și în contextul versului el capătă o altă conotație decât banala răzbunare, el capătă un sens superior, de dăruire, de înălțare.

Nu putem să nu observăm cuvântul frumos, pe care noi nu l-am mai auzit, „ziduim" cu care poetul îmbogățește familia de cuvinte care pleacă de la verbul a zidi… Nu este istoria o ziduire care crește cărămidă cu cărămidă, an cu an, secol cu secol, nu este viața o continuă zidire dar și ziduire a faptelor noastre într-o ființă vie, nu este lumea o zidire dar și o ziduire, integrare într-un zid, din ființele care am existat și existăm ?

Frumoasă interpretare am spune, dacă nu am ști că cel care ne-a îmbiat și ne-a deschis porțile pentru a pătrunde în profunzimea înțelesurilor sonetului a fost chiar poetul, autorul lui.

Așa sunt toate sonetele cărții, frumoase, perfecte, cu linii șlefuite de chihlimbar, surprinzătoare, profunde,

construite din viraje în profunzimi nebănuite și de zboruri ale gândului în slăvile spiritului. Ca acest poem: *„Când te-am văzut urcai pe scări spirale / Ținându-te cu mâinile amândouă. / Un vânt sufla-n tangaje triviale / Făcându-mi vechea pestilență, nouă. //C-un simț arid, avid cerșeam să plouă, / Conturul ud abisuri sculpturale /Clipa s-o facă, despicată-n două, / Să-nțelenească-n lumi atemporale. // Stârneai un vânt cu tonuri de furtună, /Predominant adus la exaltare / De muta, implacabila chemare… // La baza scării, gânduri când se-adună, / Privirea ta căzu, inoportună: / La ce te-aștepți ? Nimic nu-i nou sub soare !”*

Am admirat tot un poem frumos, construit din linii subțiri și calde, învăluite în culori gingaşe pline de nostalgia vieții, în care este vorba tot despre ființa noastră și despre viața pe care o urcăm în scări spirale, ținându-ne cu mâinile amândouă de viață, de speranța zilei de mâine, de setea noastră de a trăi. Cu sufletul uscat de pustietatea vieții cerșim ploaia plină de hrană și de prospețime, dorim conturul ud al viselor noastre. Și când ajungem în piscul scării și privim la baza ei ce vedem ? Că nimic nu-i nou sub soare…

Frumoasă viziune, parabolă și definiție a vieții. Așa este, căutăm și ne căutăm toată viața, alergăm de la o zare la alta, trecând prin tot felul de încercări și pericole, chinuiți de aspirații și vise, căutăm și nu știm ce căutăm (poate ne căutăm pe noi, poate îl căutăm pe Dumnezeu!) și la sfârșitul vieții constatăm că nu-i nimic nou sub soare. Au spus-o și Shakespeare și Eminescu în ***Glossa***, dar nu putem să nu observăm că acest adevăr dl Adrian Erbiceanu ni-l spune frumos și altfel, ni-l spune îmbrăcându-l în frumusețea de cleștar a Sonetului.

Sonetele poetului Erbiceanu ne spun folosind în loc de propoziții construcțiile superbe, fine, armonioase și muzicale ale Sonetului, povestea frumoasă și tristă, și melancolică a trecerii omului prin această lume, ne vorbesc despre elanurile minții și ale sufletului, despre volutele căutării, ale aventurii spirtului uman în această Vale a Plângerii, despre oboseli și despre euforii astrale, despre vremea ajungerii la capăt și a meditației, ca-n acest poem bijuterie:

Moto: *„Cu ochi de somn aș reciti o carte”*.

Constanța Buzea

„Curg toamnele cum vinu-n oale sparte, / Cu izul lor de fum înăbușit…/Antecedent de nedestăinuit/În ascensiunea care ne împarte. // Cad zilele prin ele încleștate, / Victime într-un plan prestabilit, / Dovadă clară că ne-am zălogit / Și că plutim în contiguitate. // Visând miraculoase , noi puteri, / Ne ținem strâns, cu mâna, să ne ardă, /Prin reflectări, dorințele de ieri./ Și rătăciți în golul ce-l croim, / Ne-nvăluie lumina revanșardă, / Punând un punct la cartea ce-o citim”. („Reflecție târzie”, pag 102-103)

Viața văzută ca o carte pe care o citim când ajungem în piscul aventurii spiritului în lume. Viața văzută ca vis. Viața văzută ca zbor, ca plutire, ca alunecare, ca rătăcire, ca prăbușire în gol. Frumoasă este meditația asupra vieții, frumoasă și plină de melancolie și de dor este povestea vieții și a ființei umane rătăcită în lumea acesta, pe care ne-o spune atât de frumos poetul Adrian Erbiceanu în superba lui carte de Sonete ***Însemnele nopții***.

După lectura cărții suntem parcă mai puri, mai profunzi, mai iubitori de poezie și de acea muzică înaltă a firii! Prin această carte de poeme dl Adrian Erbiceanu nu își îmbogățește numai opera, de acum o operă de valoare în poezia românească, dar îmbogățește însuși Sonetul românesc, ocupându-și un loc meritat în rândul celor mai buni sonetiști români.

Nu putem să încheiem fără să lăudăm încântați ilustrațiile coperților și ilustrațiile interioare ale volumului care comunică în modul cel mai fertil cu sonetele, ilustrații semnate de artista plastică Raluca Pilat. Și nu putem să încheiem fără să-l felicităm pe autor și pe toți cei care au contribuit la nașterea acestei cărți în poezia românească.

Crepuscul la Ullervad. Despre cel „mutat de la noi”...

Mirela-Ioana Borchin
Timişoara

Romanul remarcabilului eseist, critic literar şi prozator Iulian Chivu, intitulat *Crepuscul la Ullervad* (Craiova, Ed. Sitech, 2014), surprinde nu atât prin densitatea fenomenologică, sau prin fascinaţia himerică a protagonistului, a cărui absenţă generează un traseu, nu doar geografic, ci şi ideologic, personaje charismatice, întâlniri şi discuţii memorabile, cât prin ceea ce rămâne, paradoxal, necunoscut cititorului şi îl provocă la meditaţie, în timpul, ori, mai cu seamă, după lectură. Derularea logică a evenimentelor, verosimilitatea punerilor în scenă, retorica personajelor, oferta de informaţie, dublată de abundenţa detaliilor, claritatea enunţurilor, extrase parcă din studii profesioniste de caz, captivează şi pot deturna atenţia lectorului de la ceea ce trebuie să

urmărească şi să descopere, dincolo de paravanul limbajului literar. Să presupunem că, vizualizând drumurile fragmentate spre țintă, interpretate în plan afectiv, şi, de aceea, adeseori incitante, acesta întoarce, febril, pagină după pagină... dar, la un moment dat, nu mai găseşte... continuarea. Coperta a IV-a descumpăneşte. Pare plasată înainte de sfârşit. O bornă. La o răscruce. Cu orizontul ocultat. Oare mai urmează ceva? Mai e puțin? Mai e mult de mers? După scurta deziluzie, cititorul constată că nu există un sfârşit propriu-zis al dezvoltării epice. Şi că tema, de stringentă actualitate migrarea (refugierea) , dar şi personajele îi sunt mai mult decât familiare. Prin urmare, îşi (re)însoțeşte eroii pe drumurile sugerate de carte, prelungindu-şi participarea la ceea ce, probabil, s-ar întâmpla în familiile, lumile, culturile şi religiile la care trimite romanul... Abia acum, începând să problematizeze, pe cont propriu, realizează ce înseamnă şi cât poate reverbera, din punct de vedere etic şi psihic, experiența doctorului Ovidiu Rucăreanu simbolică, în datele ei fundamentale, pentru ceea ce denotă ori acoperă astăzi fenomenul complex al emigrării. Punând accentul cuvenit pe conflictele interne şi exterioare ale protagonistului, inerente, cu siguranță, în fazele incipiente ale globalizării, lectorul avizat se instalează cu adevărat în universul de discurs abil exploatat de autor al cărui ax îl reprezintă

emergența realității pe fundalul unei ferme opțiuni spirituale, datorată unor intelectuali pur sânge, care se confruntă cu dilemele integrării ca... reconfigurare, între limite mai mult sau mai puțin aleatorii, în care identitatea se dispersează, decizia individuală e aproape imposibilă, presiunea noii paradigme existențiale e teribilă, iar nostalgia originilor nu poate fi anihilată (v. fredonarea cântecului popular „Mai vino seara pe la noi, Ionele dragă...” şi în ceasul morții). Deschiderea spre (auto)interogații este un merit indubitabil al cărții analizate, variațiile pragmatice ale receptării ridicând calitatea mesajelor, convergente şi transgresive, pe tema delicată a migrației valorilor.

Opțiunea tematică de stringentă actualitate nu are de-a face cu postmodernismul. De la construcția personajelor, la ordonarea secvențială şi la eleganța expresiei lingvistico-simbolice, romanul se supune rigorilor clasice. Firul narativ este salvat de la monotonie de vectorialitatea manevrelor de căutare în sfera fizică, dar şi în sfere afective, culturale, diferit motivate a unui personaj literar virtual, prin a cărui eventuală forță, Tibi intenționează să realizeze trecerea de la reportaj la proză. Jurnalist al faptului divers, ajuns rapid la o cvasicelebritate locală, grație unei rubrici săptămânale, în care prezenta drame ale emigrării românilor în ținuturile reci, la propriu şi la figurat, ale Europei nordice, acesta simte nevoia unui salt spre artă, pentru a deveni, prin creație, mai liber şi mai complex. Setea de autodepăşire alimentează tenacitatea căutărilor şi empatia cu Ovidiu Rucăreanu, în care, treptat, parcurgând şi un drum subsidiar, de la intuiție la certitudine, se regăseşte. Apreciază valoarea doctorului şi o impune ca standard în propria existență. Drumul spre Nord, spre Suedia, precum şi cele complementare, de revenire în patrie şi de explorare a regiunii Rucărului, sunt şi drumuri ale (re)cunoaşterii şi ale împlinirii de sine.

Aducerea în discuție, cu un coleg de breaslă, a ideii că un roman autentic trebuie să aibă „un început bun” îl responsabilizează, prin polisemia sa adâncă, de care devine tot mai conştient, privind-o, dincolo de estetică, drept un imperativ spiritual: „*A pune un început bun* sună ca în limbajul cazaniilor”. (p. 7) Scrierea devine, astfel, o problemă de conştiință, de reprezentare axiologică, pentru care orice etapă are însemnătate. Narațiunea romanului se limitează la etapa de *pre-writing,* de documentare în vederea realizării unei construcții artistice adică la tot ceea ce se întâmplă ca autorul să poată pune „un bun început” operei literare. Atât adunarea, cât şi interpretarea datelor, obținute în diverse moduri, implică un efort conjugal înduioşător şi salutar. Solicitările itinerante vorbesc, în fel şi chip, despre rolul femeii iubite, în cazul de față al soției, Minodora, în susținerea unui artist. Nu în umbra lui, ci umăr la umăr, înfruntând răul de mare, frica de lacul de

munte, frigurile Nordului, conducând pe autostrăzi cu viteză excesivă, pentru a se încadra în timp, luând parte, nemijlocit şi eficient, cu camera ei de filmat, la toate întâlnirile şi, îndeosebi, rugându-se la Dumnezeu, cu evlavie, cu faţa spre răsărit, indiferent de locul în care se aflau: „Se rugă şi pentru Tibi, cum o făcea de fiecare dată; când se ruga pentru ea, se ruga şi pentru el". (p. 102) În contrast cu devotamentul ei, senin, fără nicio reţinere, se invocă indiferenţa lui Karin. Soţia lui Ovidiu Rucăreanu îşi apără independenţa, ca semn al emancipării femeii în cultura occidentală, şi se distanţează, din această cauză, până la ruptură, de el.

Opoziţia solidaritate-solitudine îi diferenţează pe eroii prozei lui Iulian Chivu. Doctorul emigrant a lăsat în urmă, în ţară şi chiar în diaspora, iubiri promiţătoare, dar în Suedia s-a lovit de răceala soţiei, fire tipică pentru comportamentul distant al nordicilor. Eşecul matrimonial a fost o lovitură determinantă pentru prăbuşirea lui: „Doctorul Rucăreanu nu fusese înfrânt de neprevăzut, de obstacolele realizării de sine, fiind un bun specialist, ci de singurătate..." (p. 31) La această problemă personală, s-a adăugat trauma de natură socială, şi anume condiţia sa, trenantă, de persoană neintegrată, deşi acceptată graţie performanţei profesionale, într-o comunitate foarte rezistentă la inserţia imigranţilor. În condiţiile particulare ale Suediei, a trăi „pe pământ străin" (p. 47) înseamnă a te lupta să te adaptezi de unul singur, fără prieteni, fără cunoscuţi, reprimându-ţi până şi căldura sufletească: „Avea să înţeleagă de ce nu fac asta doar după ce va fi înţeles că acolo românii chiar se evită pentru a nu li se cere ajutorul şi a fi nevoiţi să forţeze vreo notă pentru conaţionalii lor. Devin reci şi ei ca suedezii."(p. 49) Destinul tragic al doctorului Rucăreanu este pus, ipotetic, pe seama ratării posibilităţii de integrare în societatea suedeză: „Nu e exclus să fi fost victima unei neadaptări mereu reprimate, peste care a turnat satisfacţii profesionale, or, nu astea sunt viaţa, ci doar amăgiri ale ei..." (p. 64)

Diferenţele de climă, de mediu, de cultură, de religie, dar, mai ales, cele de temperament, ajung, cu timpul, insurmontabile bariere de comunicare. De exemplu, punctarea unui fapt, discriminatoriu, de natură lexicală, precum decupajul lingvistic, ilustrează modul cum se manifestă, cu o duritate arogantă, delimitarea suedezilor de români:

„Fură se spune la voi. La voi fură. Aici nu fură, repeta el româneşte ca un reproş pe care cei doi îl respinseră ca a nu fi o regulă, ci numai o excepţie, o teamă.

Atunci de ce spune româneşte *fură...?* Asta înseamnă că român fură, suedez nu fură, specula de bună seamă asistentul după logica lui". (p. 83)

În pofida acestor indicii, ar fi simplist şi neverosimil dacă declinului sufletesc al protagonistului i s-ar atribui, ca unică sursă, respingerea de către un mediu adoptiv glacial. Care nici măcar nu este totală. Dimpotrivă. Doctorul de origine română este preţuit în domeniul său de activitate, are şi o modestă faimă, care ajunge de la Mariestad la Göteborg, şi este, realmente, iubit de Gustaf, asistentul lui, care îi poartă o vie recunoştinţă. Explicaţiile pentru căderea dramatică a doctorului Rucăreanu vin în valuri, diminuând impresia de naţionalism, care s-ar putea deduce din ceea ce am reţinut până acum spre exemplificare. Personajul absent şi-a părăsit ţara din foarte multe motive de nemulţumire. Nedreptatea, invidia, opresiunile profesionale şi politice din România, ca şi neînţelegerile cu cei de acasă pot justifica, probabil chiar în mai mare măsură, însingurarea acestui doctor de prestigiu într-un orăşel ostil, „de la capătul lumii". Doctorul nu a fugit din proprie voinţă, ci a fost, literalmente, alungat din România. „Dacă voi îl iubeaţi, l-aţi fi ţinut acolo la voi, la Spitalul Fundeni, unde a început profesia lui, preciza Gustaf, într-o limbă română deprinsă de la Ovidiu, din respect vizibil pentru el." (p. 74) Mai elocventă, şi, în acelaşi timp, stupefiantă prin maliţiozitate, este atitudinea surorii lui, Maria, care, ştiindu-l mort, nu se poate abţine să nu continue să arunce vorbe de ocară la adresa lui:

„ Se spunea că ar fi trebuit să ajungă şef de secţie la spital în Bucureşti, dar nu avea origine sănătoasă. Nici nu înţeleg cum a putut să iasă din ţară pe vremea aia. Noi nu am ştiut că pleacă. Nu spunea nimic. Ne-am pomenit doar că trebuie să mergem să dăm declaraţie la Poliţie dacă am ştiut despre planul lui. Ne-au luat atunci şi cărţile din casă. [...] Casa am vândut-o, că aveam şi eu băiatul la şcoală. *Nenea ce pretenţie să mai fi avut?* (s.n. M.-I.B.) Era plecat şi nimeni nu i-ar fi dat vreun drept aici. Am suferit toţi din cauza lui [...] tot noi am fost luaţi, adică alde tata, şi târâţi pe la securitate..." (p. 135). Mania persecuţiei exprimă incapacitatea de altruism a Mariei, personaj feminin întunecat, care aminteşte de refuzul lui Karin de a face orice sacrificiu: „ Pe taică-tău [îi spune Maria nepoatei Elsa] l-au dat la facultate şi pentru el au făcut tot ce le-a stat în putere, iar pe mine m-au lăsat doar cu un liceu agricol..." (p. 134).

Două femei, plate şi egoiste, marchează negativ, şi decisiv, în faze diferite, evoluţia doctorului Rucăreanu. Pe reacţiile lor şi ale altora din acelaşi aluat se înlănţuiesc dezamăgiri acute. Medicul român trăieşte drama neîncrederii în fiinţa proximă. A izolării de nevoie. În ţară. În străinătate. Întru absolutizarea nefericirii celui ce a înţeles cât de puţin înseamnă, pentru familiile, ca şi pentru ţările sale, orice realizare a lui. Niciuna nu a fost, cu adevărat, o împlinire. Fiindcă nu a avut ecou acolo unde şi-ar fi dorit el: în inima celor dragi. Succesul profesional, dar şi abnegaţia cu care a ales să lupte pentru valorile perene ale umanului i-au adus doar un plus de amărăciune. Durerea ultimă, letală

vine din realizarea, fără niciun dubiu, a zădărniciei emigrării sale. De aceea, la Ullervad, doctorul pictează alte peisaje, nimic din ceea ce vede nu-l mai convinge, irealitatea poate invada, fără nicio pagubă, realul, a cărui frumuseţe e o iluzie şi pe al cărui suport el nu mai contează.

Ovidiu Rucăreanu este, pentru Tibi, un personaj puternic. Pe de o parte, cu toate insatisfacţiile sale, medicul român îşi menţine verticalitatea şi liniştea sufletească o linişte a celui care măcar a încercat să se salveze şi cântă în clipa morţii. Pe de altă parte, traiectoria lui, în viaţă şi în profesie, e prilej de admiraţie pentru toţi cei ce l-au cunoscut: din mărturisirile lor, jurnalistul cu proiecte scriitoriceşti întocmeşte o consistentă fişă biografică, un instrument de lucru foarte preţios. De fapt, din amintirile atâtor martori, chestionaţi direct (Gustaf, Sören, Elsa, Karin etc.), sau indirect (Maria, care intră în dialog numai cu Elsa şi cu Minodora), s-a reconstituit, în variantă matricială, dar absolut necesară pentru pregătirea creaţiei literare, un portret generic al intelectualului român emigrant, capabil să sugereze, prin multiplicarea pe care o admite, zbuciumul unei comunităţi debusolate, în căutare de schimbare, cu speranţa într-o lume mai bună, neapărat în exteriorul ţării natale. Din datele existenţei doctorului fugit din România în anii comunismului, reiese că binele este, totuşi, relativ, raportul câştig-pierdere rămânând de discutat, pe fundalul unei indubitabile crize mondiale a valorilor. Cazul Ovidiu Rucăreanu poate fi privit ca un exemplu al internaţionalizării pieţei unor profesii de mare interes social, cum ar fi cea de medic. Însă, oferta de loc de muncă nu asigură şi satisfaţiile extraprofesionale. De pildă, în cazul său, şi al multor altora, mutabilitatea trupească este subminată de imuabilitatea sufletească. Sufletul doctorului român rămâne acelaşi. El fredonează un cântec românesc, vorbeşte româneşte cu fiica şi cu asistentul său şi pictează alte peisaje lângă un pod ce-i aminteşte de casă. Acolo îşi găseşte sfârşitul. Este înmormântat într-o altă patrie, cu insemnele altei religii. Tibi şi Minodora, consătenii, familia din ţară vor să-i pună la cap o cruce ortodoxă, considerând că e „păcat" să zacă sub o „piatră" protestantă. Elsa, fiica lui, o mostră de metisaj genetic şi cultural, născută din tată român şi din mamă suedeză, tânără care profesează ca medic în Danemarca şi intenţionează să îşi petreacă următorul concediu în Tenerife, este derutată, nu le înţelege deloc românilor stăruinţa de a-i face şi trimite medicului defunct o cruce în Suedia, cu autobuzele româneşti ce străbat Europa. În noua ordine europeană, un cult al morţilor, cu particularităţi ortodoxe, pare, cel puţin, deplasat. El ţine de o identitate locală, la care un cetăţean al occidentului, mobil, tocmai fiindcă s-a eliberat de constrângeri, trebuie să renunţe definitiv. Aceasta este o condiţie a globalizării, pe care nişte creştini ortodocşi veritabili nu o acceptă, indiferent de amploarea călătoriilor de documentare:

„Minodoră, ce naţie zici că e fata asta acum, se interesă Tibi, rupând tăcerea aceea ce aducea cu ecoul unor reverberaţii fireşti.

Naţia globalizării, internaţionalizată, hibridată, cu alte structuri culturale, fără prea multe inhibiţii şi, totuşi, umanistă". (p. 141)

Faptul că Ovidiu Rucăreanu, doctorul român din Suedia, nu are „la cap o cruce" (p. 133) e semnul definitiv al „mutării de la noi". Neuitând că e român, el şi-a asumat, bărbăteşte, consecinţele deznaţionalizării. Pe care Tibi le pune sub mari semne de întrebare:

„Să sperăm că, atâta timp cât nu este şi atee, nu este o lume convenţională, conchise Tibi şi demară, pierzându-se în traficul aglomerat printre tramvaie, bikeri şi taximetrişti nervoşi". (p. 141)

Lumea contemporană nu este deloc comodă. Este într-o perpetuă frământare. Conflictele îşi schimbă forma, nu fondul. Iulian Chivu o descrie, după ce i-a luat pulsul şi tensiunea direct din artere. În ea fiind. Călător el însuşi. Nu şi emigrant. Dar cunoscând îndeaproape emigranţii din Suedia. Autorul vorbeşte în cunoştinţă de cauză. Fără nicio divagaţie de la subiect. La nivelul său intelectual. Elevat. Cu o impecabilă ştiinţă a literaturizării fenomenelor. Cu o critică latentă a faptelor focusate şi a personajelor, coerente în arhitectura dinamică a unui roman extrem de concentrat. Cu o permanentă vibraţie spirituală. Cu o sinceritate şi o autocenzură, la fel de importante pentru reuşita actului literar. Cu un extraordinar respect faţă de cititor, căruia nu îi închide, ci îi deschide orizontul receptării. Cu alte şi

Luminiţa Ciuraru (Edelweiss) *Roman, Neamţ*

Călătoria ta, a mea, a noastră...

Cândva, căutam oamenii, frenetic, haotic, să-i am în preajmă, să-i pansez, să ne distrăm împreună, să-i vindec, să le dăruiesc din universul meu, să..să.. Îmi gonfla ego-ul, îmi conferea falsa impresie că sunt importantă, utilă, de neînlocuit, mama tuturor răniţilor, zâna care rezolva ecuaţiile de viaţă ale altora. Mai mult, îmi confirmau că exist. Cealaltă variantă era că, alergam să mă întâlnesc cu

ceilalți, să mă pot eschiva de la întâlnirea cu mine. Îi triam după filtre deja înfundate, purtam dioptrii măsluite, să le pot diseca detaliile vizibile. Şi îi găseam, la vrac, la snop. Exact aşa cum mă pregătisem în subconştient. Nimic mai mult. Ca pe banda rulantă de bagaje, în aeroport.

Da, aeroport de suflete. Veneau, plecau, aşa, în voia şi interesul fiecăruia. Şi începeam investițiile; de timp, de energii, de sentimente, de proiecte.

Ba chiar îi îmbrăcam în costume țesute doar în mintea mea, cu fir de borangic, să mă pot mândri şi lăuda mai apoi.

***

Până într-o zi, într-o sfântă zi, când m-am privit lung într-un ciob de viață, unde mi-am zărit chipul şi mâinile sleite de adunat oameni, la fel de orfani ca mine. Orfani de doruri, de miracole, de sensuri, de linişte, de smerenie, de vindecare, de bucuria lui ,, acum". Cu ego-urile în pioneze şi cu asul în mânecă. Cu prejudecăți şi balanțe. Cu multe talere, pentru cântărit orice trăire. Orice era viu şi în raza de acțiune.

În prima faza n-am vrut să recunosc că sunt eu, aruncând vini pe tot ce mă înconjura. Realitatea m-a convins că oricât aş nega, eu eram, nu altcineva. Am căzut în mine, rănindu-mi genunchii şi tâmplele inimii, traversându-mă o mie de gânduri, vibrații, amintiri, setări, clişee, ani. Ca un tren de noapte pe şinele ființei mele.

Mi-am impus stare de izolare, de carantină,de tăcere, de curățenie în cămările propriei vieți. Izolare în care să-mi purific trupul şi lăuntricul într-un post sacru. Post de flecărit, post de blamat, post de iubiri la mâna a doua, şchioape, putrede. Post de mediocritate, de prietenii stigmatizate de vulg, de cuvinte mari dar goale şi stări induse. Post de resentimente, de prezența oamenilor negativişti, într-o veşnică văicăreală, cu trăiri ieftine. Post de frig în suflet, de neiubire, de balast lumesc. Post de zgomot şi influențe. Post de tot ce-mi era bastard binelui meu cel mai înalt.

Cât timp? Cât a cerut sufletul meu.

Într-o zi l-am observat zburdând prin curte, împletindu-şi aripi să zboare.

M-am prefăcut că nu-l văd, din dorința de-a nu se pripi, însă discret îi admirăm piruetele în poienița soarelui. Îi admirăm dansul în bătaia lunii.

La un ceas neaşteptat mă strigă; hei, sunt vindecat, vreau să revin, dar niciodată acelaşi. Am construit o potecă nouă, doar a mea, nu copiată din filmele altora. L-am sărutat pe frunte şi l-am binecuvântat. Zboară, în pace şi iubire !

***

Acum nu mai caut eu oamenii, vin ei spre mine, printr-un magnet al universului. Nu aceeaşi din trecut, pe care i-am eliberat din buncărul amintirilor, dorindu-le lumină şi divin.

Dar cel mai important lucru pe care l-am învățat, când îmi apar ființe în cerdacul existenței, îmi leg o eşarfă mare şi groasă la ochi, să nu-i mai pot analiza şi cerceta cu ochii fizici. Ci doar cu radarul inimii şi înțelepciunii.

Poveste de Crăciun

Virgil Răzeşu
Piatra Neamț

Fetița se trezise la viață într-un sat înconjurat de dealuri molcome şi acoperite de livezi de mere, pruni şi nuci. Dar nici pădurile, adânci şi întinse, nu erau departe. Golaşă nu era decât culmea muntelui Buila, care atunci când îşi potrivea pe creştet cuşma de nori albi şi pufoşi, oamenii ştiau că va fi vreme ploioasă. Şi aşa era.

Satul avea case frumoase, care împrumutau ceva din măreția Hurezului, mănăstirea de dincolo de deal, ctitorită de Domnul Constantin Brâncoveanu şi întrebată de toată lumea. În satul lor, Măldăreşti, se găseau şi nişte construcții vechi şi rar întâlnite altundeva : *Culele*. Una, a lui Greceanu, era masivă, mai rece, păstra aspectul de fortăreață, şi sub zidurile ei nu îndrăznea să se joace. În schimb cealaltă, Cula lui Duca, era plină de viață, albul imaculat care o învăluia fiind numai bine pus în lumină de puzderia de flori roşii, care se ițeau din balcoane, firide şi alte deschideri din zidurile groase.

Domnu' Marcel, tatăl fetiței, silvicultor al locului şi bine cunoscut în toată zona, se îngrijea întotdeauna ca din ograda culei să nu lipsească lemnele trebuincioase pentru toată ziua şi, mai ales, pentru iarnă. Şi când se ducea la doamna Duca, doritoare de copii pe care nu i-a avut, o lua şi pe fetița lui. Intrase în grațiile doamnei, o oprea la ea, îi citea poveşti din cărțile care acopereau doi pereți întregi de cameră, ba o învăța să vorbească franțuzeşte.

De lângă casa lor, casă gospodărească, din centrul satului, începea drumul către biserică, o bisericuță veche, veche de tot şi frumoasă, cu pereți groşi, acoperiți de picturi. Iar iarna, drumul acesta devenea un

derdeluş numai bun pentru săniuş.

În dimineaţa aceea de Ajun, însorită şi cu zăpadă mare şi pufoasă căzută din belşug, când fata vroise să ia săniuţa, ai săi o opriseră. I-au spus că nu era vreme de săniuş, că trebuia să se îmbrace frumos şi să iasă în şosea, laolaltă cu tot satul, fiindcă Regina, aflată la Mănăstirea Horezu, avea să treacă cu tot cortegiul său, prin faţa casei, în drum spre cula Doamnei Duca, soţia primului ministru (*ce-o mai fi şi asta !*?), unde avea să petreacă noaptea sfântă a Crăciunului.

Chiar aşa s-au petrecut lucrurile : când a sunat nu ştiu ce goarnă, satul a ieşit în păr pe marginea drumului, să întâmpine alaiul regal. Ca să vadă mai bine, tăticul fetiţei o luase pe umeri şi se aşezase alături de ceilalţi. Trase de caii puternici de la mănăstire, în sunete zglobii de clopoţei, săniile s-au ivit de departe şi când regina, învelită în blănuri moi, a trecut prin dreptul lor, nu ştiu cum şi-a înclinat capul, numai bine ca fetiţa să înceapă să bată din palme şi strige, plină de bucurie :

- Tăticu, tăticu, m-a salutat regina !

....

Vremurile au trecut, pe domnul I. G. Duca l-au asasinat legionarii în gara Sinaia, apoi a venit războiul cu urgiile lui şi, mai apoi, a venit cealaltă urgie, roşie : regele şi ai săi au fost alungaţi ba, într-o iarnă cu viscol, şi fetiţa din poveste a fost izgonită din casa lor, împreună cu mama şi surioara ei mai mică, doar cu ce aveau pe ele, ca familie de chiaburi şi duşmani. Noroc cu bătrâna Doamnă Duca, cea care le-a oferit, chiar la protestele oamenilor cu şepci şi haine de piele, adăpost în cula ei.

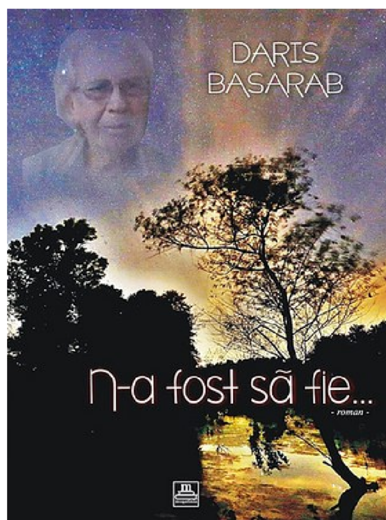
...

Viaţa şi-a văzut de ale ei. Fetiţa de atunci a urmat căile obişnuite, a făcut tot felul de şcoli, apoi şi-a împlinit menirile de soţie şi de mamă, a devenit bunică şi, după o viaţă trăită frumos, în demnitate, a luat şi ea drumul veşniciei.

Din toate cele frumoase câte au fost, pe o fotografie îngălbenită de vreme, mai dăinuie o amintire, dintr-un ajun de Crăciun, cu zăpadă multă şi pufoasă, moştenire pentru cei din urmă : *M-a salutat regina*....

N-a fost să fie - Boris David

Emilia Ţuţuianu Dospinescu

Şansa şi bucuria de a întâlni un om ales **Boris David** cu realizări exemplare în plan profesional şi un inspirat poet, o asemăn unui curcubeu ivit după furtunile vremii care ne dă încă speranţă în oameni… Refugiat din Basarabia sudică, petrece anii tinereţii la Oradea, iar studenţia la Timişoara, unde o întâlneşte pe cea care va fi aleasa inimii sale Margareta Kruch. Cariera profesională îi este încununată de succes la Institutul de metale rare din Bucureşti unde realizează mai multe invenţii şi inovaţii.

În plan literar, ineditele experienţe de pe continentul african, unde a lucrat în cercetare geologică, sunt admirabil povestite în volumul *Dor de ducă*. Rana dorului de Basarabia sfârtecată ne este dezvăluită în romanul *Povod*; celelalte cărţi ale sale sunt cărţi de poezie, către care se îndrepta mereu, aşa cum singur mărturisea: *„nu pot să-mi schimb năravul şi caut mereu un pretext care să mă ducă spre poezie…*”.

Un suflet visător, sensibil, în căutarea frumosului şi oamenilor de caracter, aşa rămâne pentru mine Boris David, mereu îndrăgostit de cuvântul scris, care înnobilează caractere, singurul adevăr temeinic al lumii.

Un suflet cald, care te primea cu graţie şi echilibru în universul său, fără a pretinde să-i întorci gestul. Şi nu puteai intra întinat, pentru că emana puritate, onestitate, sinceritate…

Un suflet blând, care a trăit intens fiecare secundă, fiecare eveniment, arzând cu toată fiinţa şi îndemnându-i parcă pe cei din preajma-i să facă la fel…

Un suflet deosebit, plin de doruri şi frământări pe care atât de sublim le-a pus în cuvânt pentru noi, pentru cei ce vor veni, pentru cei ce ştiu şi simt vibraţia sufletului în cuvântul scris…

„În sufletele mari viaţa bate ca valurile în stâncă, şi cei mai mulţi înţeleg din ele numai nisipul ce cade” spunea atât de frumos Nicolae Iorga.

A fost o bucurie pentru ochii sufletului meu să admir sculptura valului pe stânca Boris şi o mângâiere divină pentru tălpile sufletului să calc nisipul preţios al operei sale…

Personalitate remarcabilă, generos în trăiri şi acţiuni, aspru cu sine şi îngăduitor cu cei din jur, oază de bine, de dragoste sinceră, de prietenie adevărată aşa era omul

Boris. A fost prieten cu timpul care i-a oferit bucurii, tristeți, iubire, doruri, dezamăgiri, dar mai ales vremea să trăiască toate acestea. Greutățile le-a privit ca pe obstacole temporare, iar speranța a păstrat-o întotdeauna pentru un mâine mai bun.

Aşa cum remarca şi bucovineanca poetă Mariana Gurza „*Boris David, nu poate să fie uitat! Cărțile și descoperirile sale unice îl vor situa pe Basarabean alături de românii de frunte. Modestia și demnitatea lui sunt remarcabile. S-a pregătit pentru viață, în felul său optimist, pentru a nu ceda disperării în fața nereușitelor și a continua senin drumul omului încrezător în destinul său. Pentru el "nereușita" era trecut, iar visul Dorului era viitorul de neoprit... Avea un simț al umorului dezarmant. Unchiul Alex îl învățase multe...*"

Cartea de față ne destăinuie amintiri din viața sa, trăită exemplar alături de iubita sa soție, Margareta, fiind şi de ce nu? o frescă a vieții sociale din anii comunismului.

Volumul apare postum, la împlinirea unui an de la plecarea lui Boris în eternitate, ca un modest omagiu adus unui prieten de suflet, aşa cum a fost Boris pentru mine…

Al. Florin Țene
Cluj-Napoca

Mariana Cristescu sau vizualizarea în interiorul cuvântului

Autoare a mai multor cărți de publicistică, reportaje, proză, critică literară şi poezie, Mariana Cristescu este un scriitor polivalent ce-şi pune în palmă sufletul, pentru a covinge cititorii săi de sinceritatea acestuia. Citind recentul volum de poezie, (bilingv, român-englez, traducere Ileana Sandu),intitulat „Forbidden Love/Amor prohibit", apărut la Editura „Vatra Veche", Târgu-Mureş, 2015, mi-am pus întrebarea dacă această poezie este un elixir adevărat sau imaginar? Deoarece cugetarea blagiană ni se arată în toată splendoarea ei în acest volum. Există în versurile poetei interferența a două concepte ce ni se destăinuie încă din titlu. Amorul fiind un sentiment al demnității provenit dinconştiința propriei valori a cuiva, prohibit însemnând interzis; astfel, cele două cuvinte dau imaginea puterii unui argument, iar o poetică a imaginarului se reliefează a fi factor de realitate, dar şi element de sens, cum ar zice Jean Burgos, în studiul său, „Pentru o poetică a imaginarului".

Încă din prima poezie, intitulată „Blasfemie", face aluzie la defăimarea celor sfinte, aducând în actualitate personaje din Antichitate, pentru a explica trăirile cotidiene. Scaevola, stângaciul, cel iertat de regele Parosena, impresionat fiind de arderea mâinii, ca o torță: „Mucius Scaevola n-a fost fratele/ meu./ El nu şi-a jertfit decât dreptul său braț./ Eu, neavând mai de preț/ decât inima,/ pe ea am sortit-o flăcării,/ dar n-a ars de tot/ un ciob mai pâlpâie/ în casa înghețată a trupului/ coborâtor/ din' naltul fumegând/ al Crucii." Poezia este o profesiune de credință, relevând sentimentele poetei, ca vibrație a inimii, seismograf al durerilor lumii, care ard pe crucea creştină, semn al speranței ce i-a mai rămas.

Poezia Marianei Cristescu este o poezie sintetică, dar şi una metalingvistică: „Cu moartea pre moarte călcând,/ am zămislit/ după chip şi-asemănare / lut cântător/ şi-aripă de-oțel/ în vibrare,/ în dulce sunet de clavir. („În dulce sunet de clavir ") şi, mai ales, „Aleluia!/ De la facerea lumii te-am iubit./ Sub mărul acela albastru,/ florile lui ne-au cuminecat şi miruit ". („Rhapsody in blue").

Versurile din acest volum pornesc dinspre lume spre lume, trecând prin sufletul poetei vibrând a rapsodie. Ele comunică, relevă lumea lumii înseşi. Vigoarea îi vine din Semnul Crucii, între Verticalitate şi Orizontalitate, şi din raportul dintre Poezie şi Poetă: „Luptătorul acela/ răstignit şi înlănțuit/ încă nu a murit./ S-a frânt puțin numai inima-i mare / ospăț princiar pentru cerşetorii de zdrențe din stele/ ne-căzătoare" („Notă informativă"), sau „Aşteaptă, călătorule!/ Voi coborî, / nu peste mult în țărâna/ cu mireasmă păgână / de grâuri prea coapte,/ ca noaptea nebună a trecerii / peste moarte//. Nu bea toată otrava din cupa aceea,/ lasă-mi şi mie un strop,/ să nu fiu aidoma surdului,/ la Potop!" („Cădere liberă").

În acest volum, metafora este un travaliu asupra

limbajului, ce constă în a atribui subiectelor logice şi predicate care nu pot compune cu cele dintâi. Înţelegem prin aceasta că, înainte de a fi o denumire deviantă, metafora este o predicţie bizară. Metafora în aceste poezii, ce pune în intrigă partea întâi a poemului, sugerează două ferestre deschise către enigma creativităţii, Şi, totuşi, partea a doua rezolvă enigma: *„Sastisit de ofrandele zilnice,/ Adam sări în pântecul altei femei,/ care-l zămisli,/ la rându-i,/ după visul şi asemănarea ei." În versurile următoare rezolvă enigma: „Resemnat,/ şi de-aici se mută,/ definitiv,/ în rama strămoşilor,/ zilnic ştearsă de praf"* („Tristeţi convenabile").

Limbajul acestei poezii are o funcţie poetică, pentru că deplasează atenţia de la referinţă la mesajul însuşi: „Biciul lui Dumnezeu/ s-a vrut şarpele acesta,/ strivit în aurul risipit/ de propriul car alegoric./ Fire subţiri de lapte roziu/ din botu-i căscat se preling / unduind / către sânul/ de-acuma uscat". Şi acum intră mesajul: „Atât a rămas: / un dinte sfărmat/ şi marele ochi de safir/ către cer/ îngheţat." („Sic transit gloria mundi"). O rezolvare interesantă privind lumea.

Barocul Marianei Cristescu reinventează realul şi, simultan, îl umbreşte, îi dă dimensiunea misterului, prin viziunea universului curbat. Poeta trece de la real la imaginar, graţie unei uluitoare forţe a fantazării. Ca la Arghezi, regăsim capacitatea de a realiza descrierea unei gâze în viziunea marelui cosmos: „Marginalizat,/ cânele meu,/ maidanez,/ şi-a luat câmpii/ şi a şters-o pe uşă,/ adulmecând prin vecini/ invariabila tocană/ interetnică./ În elementul lor,/ miejii săraţi ai nisipului/ scuipă coji de scoici/ de safir,/ racul îşi sună cleştii,/ ademenindu-mă sub patrafir." („Racul, câinele şi caii") Deosebirea este că poeta vede lumea, spre deosebire de Arghezi, mai ales sub latura interpretării filozofice. Metaimaginarul scoate această poezie din seria preţioşilor: estetica oglinzii ne indică un dublu proces de răsfrângere a realului şi, totodată, o relaţie între două universuri sublimate de artă.

Versurile din acest volum ilustrează, programatic, funcţia ludică a poesis-ului. Poeta a îmbrăcat mantaua lui Gogol, şi sub ea, se joacă fără complexe, în postura de homo ludens, folosindu-se de marea sa capacitate de a fantaza. Trăirile sale sunt un fapt de cultură, bazat pe împletirea cunoştiinţelor acumulate cu îndrăzneala metaforei. În poezia cu metafore ale naturii este destul de motivată, căci miticul este biologic. „Pironit în vitraliu,/ ochiul acela,/ cândva azuriu,/ atoatevăzător,/ se bălăngăne/ plictisit,/ înlăuntru-i rostogolindu-se/ cu întrebări/cu tot." („Bypass"). Traducerea în limba engleză a doamnei Ileana Sandu este precum o mănuşă croşetată pe măsura poemelor Marianei Cristescu.

Poetă, cărturar, critic literar şi jurnalist, Mariana Cristescu este un homo aesteticus ce sacralizează cuvântul. Descoperim aici un Deus al amorului ce fumegă pe cruce şi un Iisus trimis pe această lume să asiste la ţopăiala unor „arlechini albaştri/ fără Dumnezeu".

Radu Beligan, pionier al teatrului românesc

Motto: ***Nu există ieri şi azi în teatru, de atunci, de acum; există teatrul şi bucuria pe care nu încetează să o ofere oamenilor, de la facerea lumii încoace…***

pr. **Tiberiu Roşu&Ionuţ-Florin Grecu**

În lumina reflectorului contemporan, alergăm către meterezele înalte ale panteonului artei româneşti, sperând ca de acolo, de sus, să respirăm aerul dulce românesc ce l-au inspirat înaintaşii noştri.

Alergăm permanent după piloni de susţinere ai idealurilor comune, tindem ascendent către un Eden personal imaculat, sperând că, la un moment dat, vom găsi o nouă ieşire din labirintul cotidian. Într-un astfel de labirint, cu personaje de mult apuse, ce ţin pe umerii lor metafizici memoria vie a teatrului românesc, ne-am avântat noi.

La o aruncătură de băţ de Arhiepiscopia Bisericii Armene din Bucureşti, într-un bloc istoric, la un etaj intermediar, aşteptăm, în salonul mare, pe maestrul Radu Beligan. Mirosul cărţilor vechi aşezate vertical, asemeni halebardierilor, în vasta bibliotecă, îmi trezeşte amintirea filmelor copilăriei noastre.

În faţa noastră se înalţă, pe peretele văruit-n crem,

chipuri ocrotitoare ale sfinților ortodocşi, aşezaţi într-o ordine parcă desprinsă din Erminiile zugravilor. Maica Domnului tronează deasupra tuturor celorlalte icoane, în stânga se aflǎ icoana Sfintei Cuvioasei Parascheva ocrotitoarea Moldovei și a catedralei Arhiepiscopale din Roman. În ungherele neocupate de icoane sau cărţi, se derulează, în imagini alb-negru, amintiri din spatele cortinei cu ,,monştrii" sacri ai teatrului şi cinematografiei româneşti.

Semnalul că maestru Radu Beligan se apropie de salonul de primire îl prevesteşte un câine de talie mare, cu o blană moale, de un alb imaculat, şi prietenos peste măsură, ce nu conteneşte să se hotărască ce preferă: o săritură cu labele pe noi sau mestecarea voioasă a husei aparatului de filmat?

În acest răstimp, aparte în tocul uşii, într-o costumație albă, cu o privire blândă și întrebătoare, maestrul Radu Beligan.

Scurtă prezentare biografică

- se naşte la data de 14 decembrie 1918, în satul Galbeni, judeţul Bacău. Este un actor român, cu o bogată activitate în teatru, film, televiziune şi radio. Pe linie maternă este grec de origine, pe linie paternă fiind urmaş al unuia dintre fraţii lui Ion Creangă. A fost ales membru de onoare al Academiei Române în 2004. În data de 27 martie 2011 a primit o stea pe Walk of Fame Bucureşti. Pe 15 decembrie 2013 a fost inclus în Cartea Recordurilor ca fiind cel mai longeviv actor încă în activitate pe scena unui teatru.

- a interpretat, în peste şapte decenii, roluri celebre, cum ar fi caractere ale dramaturgilor literaturii române: Ion Luca Caragiale, Barbu Ştefănescu Delavrancea, Camil Petrescu, Tudor Muşatescu, Mircea Ştefănescu, Victor Ion Popa, Victor Eftimiu, Mihail Sebastian, Aurel Baranga, Alexandru Mirodan şi universale: William Shakespeare, Carlo Goldoni, Nicolai Vasilievici Gogol, Anton Cehov, George Bernard Shaw, Maxim Gorki, Albert Camus, Jules Romain, Eugen Ionescu, Jean Anouilh, Friedrich Dürrenmatt, Edward Albee, Peter Shaffer, Patrick Süskind, Neil Simon, Umberto Eco.

- a fost unul dintre discipolii actriţei Lucia Sturdza Bulandra şi al scriitorului Eugen Ionescu. Este privit în general, ca unul dintre numele majore ale teatrului românesc, cu un repertoriu complex, clasic şi modern. A jucat alături de actori importanţi, cu reprezentaţii atât în ţară cât şi în străinătate.

- membru de Onoare al Academiei Române, drept recunoaştere a activităţii în domeniul artei; în anul 2004 este decorat cu Ordinul Drapelul Iugoslav cu steaua de aur şi colan, decorat cu Ordinul Serviciul Credincios Mare Ofiţer, Doctor Honoris Causa al Universităţii Naţionale de Artă Teatrală şi Cinematografică I. L. Caragiale; în anul 2003 i se oferă Trofeul România 2000; în anul 2003 i se oferă Marele Premiu acordat de Guvernul României, în cadrul Premiilor Naționale de Teatru; în anul 2002 Preşedintele Franţei, Jacques Chirac a semnat Decretul prin care Radu Beligan este numit în grad de Ofiţer al Ordinului Naţional al Legiunii de Onoare; în anul 2002 i se oferă Premiul revistei Moftul Român; în anul 2001 i se oferă Premiul Revistei Flacăra; în anul 1997 i se oferă Premiul Galei UNITER - Trofeul Dionysos; în anul 1994 i se decernează titlul de Doctor Honoris Causa al Academiei George Enescu.

Tiberiu Roşu: *Mediul familial este și va rămâne pentru dumneavoastră scena, reflectorul și cortina. Din acest motiv, vă propunem să jucăm o mică piesă de teatru, un scheci, având ca spectatori doar cititorii cărții.*

Radu Beligan: Nu doar că sunt întru totul de acord cu doleanţa dumneavoastră, dar motivul principal pentru care am dorit să stăm de vorbă este legat de vecinătatea meleagurilor noastre natale, la care se adaugă bunul simți al întrebărilor adresate.

T.R.: *Maestre, sunteți prea amabil și vă mulțumim pentru primirea călduroasă ce ne-ați făcut-o în intimitatea locuinței dumneavoastră. Actul întâi al piesei noastre improvizate este plasat sub genericul locurilor natale, de acolo de unde drumul experienței actoricești începe din inima Moldovei, unde vlăstarii genealogiei dumneavoastră se leagă de marele povestitorul Ion Creangă!*

R.B.: Este adevărat, bunica mea paternă, soția preotului Adam Beligan, era vară primară cu marele nostru povestitor Ion Creangă. Consider că s-au strecurat nişte gene din partea aceea şi înspre mine, totuși, o influenţă covârşitoare în ceea ce priveşte cariera mea, a avut-o tatăl meu, actor, în tinereţile sale.

M-am născut într-un sătuc din Moldova, din părinţi intelectuali, într-o casă cu bibliotecă. La şase ani ştiam că voi deveni actor. Copilăria mea a fost o repetitie pentru maturitate.

T.R.: *Orice moment creator ce se îndreaptă spre un succes profesional cert are nevoie de un liant puternic reprezentat de relația ucenic-maestru. Cum s-au desfășurat aceste evenimente în viața dumneavoastră?*

R.B.: Am avut fericirea şi norocul să fiu unul dintre discipolii doamnei Bulandra şi prietenul maestrului absurdului, Eugene Ionesco.

Să încep cu Lucia Sturdza Bulandra. A fost ea o profesoară bună? Nu ştiu ce să spun. Ştiu doar că fără ea nu pătrundeam în teatru. Concursul meu de admitere în Academia Regală de Muzică şi Artă Dramatică s-a soldat cu un tragic eşec. Eram atât de nefericit încât i-am scris o

scrisoare doamnei Bulandra. Era ultimul ei an de profesorat, urma să fie pensionată şi asta a făcut-o să înțeleagă disperarea mea. După mulți ani, mi-a spus că a păstrat această scrisoare, deşi se mutase de trei ori. Pe scurt, a intervenit la rectorul Nona Ottescu să mă admită auditor la clasa ei. Am pătruns în clasa în care trona ca o împărăteasă, într-o berjeră, înconjurată de toți studenții ei, pentru reexaminare. Am spus, cu o concentrare maximă, fără acea emoție care tulbură apele, frumoasa poezie a lui Esenin: *Scrisoare mamei*. Când am terminat, a urmat o lungă tăcere, care mie mi s-a părut o eternitate. După care, cu vocea ei de stentor, a decretat: „*Dumneata, dacă ai să fii serios, ai să faci o mare carieră.*" O asemenea sentință din partea unei mari autorități te poate face să-ți pierzi uzul rațiunii. Dar eu am fost serios.

Întâmplarea a făcut să-l întâlnesc, pentru întâia oară, pe Eugene Ionesco, în Japonia, unde avea loc o reuniune a Institutului International de Teatru. Am descoperit imediat, în holul hotelului unde locuiam amândoi, figura lui celebră de clovn trist privind melancolic paharul plin cu un lichid de culoare incertă.

L-am întrebat: „Ce beți acolo?"

Eugen Ionesco mi-a răspuns jovial: „*Whisky amestecat cu suc de grape-fruit. Alcoolul omoară vitaminele și vitaminele omoară alcoolul!*"

Aveam sentimentul că-l cunosc dintotdeauna. Am colindat alături de el o metropolă ciudată şi imensă, cu blocuri clădite ca nişte pagode şi cu pagode ca nişte zgârie-nori, cu baruri ultramoderne (ne plăcea amândurora sake-ul lor) şi cu locuințe mobilate sumar şi auster, în tradiția unei țări de rafinată şi străveche cultură.

Cum aş putea găsi tonul cel mai potrivit pentru al descrie pe acest om? Cred că aş fi cel mai aproape de adevăr dacă aş spune că Eugene Ionesco ştia să-şi ascundă printre ceilalți oameni adânca şi iremediabila lui anxietate, furtunile care, undeva în adânc, îl cutremurau, lăsând să apară la suprafață numai accesele de veselie, de bucurie neastâmpărată, de invenție jucăuşă. Nu se vedea deloc că s-a format sub steaua lui Kafka, ci numai că i-a îndrăgit pe Caragiale şi pe Urmuz. Aflase că Scrisoarea pierdută se jucase la Tokio şi mă întreba, cu o curiozitate infantilă: „Oare cum or fi tradus japonezii: Curat-murdar şi Pupă-l în bot şi papă-i tot?"

Premiera bucureşteană a Rinocerilor a fost ceea ce se cheamă, cu un cuvânt din ce în ce mai tocit, un eveniment. A doua zi, Tudor Vianu expedia vechiului său prieten această telegramă:

Eugen Ionesco

14 Rue Rivoli, Paris 4

Spectacol magnific cu Rinocerii, la Bucuresti. Beligan, Lucian şi confrații lor - neîntrecuți. Mare, eclatant succes. Felicitări şi îmbrățişări ție şi Rodichii, din partea mea şi a Lilichii. Semnat, Tudor Vianu.

Apoi, în seara de 23 mai 1965, spectacolul s-a jucat la Paris, în prezența autorului, care, spre uluirea şi imensa noastră satisfacție, a declarat că Rinocerii noştri au fost cea mai bună reprezentație cu această celebră piesă jucată în toată lumea.

După spectacol am fost invitați acasă la autor, în Bv. Montparnasse. De acolo, fratele mai mare al lui Mihail Sebastian doctorul Hechter bun prieten al lui Ionescu, ne-a invitat pe câțiva să continuăm a ne bucura de triumf în locuința lui din Sceaux, o suburbie a Parisului.

Ionescu era într-o dispoziție specială şi ne-a povestit amintiri din tinerețea lui din România. Îşi făcea stagiul militar şi a fost trimis cu o misiune într-un oraş de provincie. Când a ajuns în gara urbei respective, prima lui acțiune a fost să îşi depună la bagajele de mână puşca.

La un moment dat, Ionescu s-a retras cu mine într-un colț al salonului şi mi-a spus: „O prietenie se leagă a travers le travail. Rinocerii au fost prilejul de a ne cunoaşte şi împrieteni. Eşti un Beranger formidabil. Peste Jean Louis Barrault şi peste Laurence Olivier. Din păcate, nu pot declara asta ziariştilor: sunt artişti mari, dar susceptibili şi eu mai am relații de muncă cu ei."

Ionuț-Florin GRECU: *Maestre, ce impact a avut regimul comunist asupra teatrului românesc și cum ați reușit să vă continuați munca în acele împrejurări tulburi?*

R.B.: Venirea la putere a comunismului a însemnat, în primul rând, pentru mine, moartea teatrului particular. Aveam mica mea companie, când am fost pur și simplu obligat să mă întorc în sistemul de stat. Nu aveam un dosar bun, aşa cum am aflat mai târziu din presă, nu am avut niciodată curiozitatea să îmi văd dosarul, eram suspect datorită apartenenței mele la unul din partidele istorice. Dar, când apele s-au mai liniştit, necesitatea unei politici externe a făcut ca intelectualii care nu fuseseră decimați să fie oarecum folosiți în slujba partidului. România avea nevoie de reprezentanți în forurile internaționale. Norocul meu l-a constituit marele succes pe care îl aveam la public şi eram un bun cunoscător al limbii franceze. Datorită lor am reuşit să fiu ales Preşedintele Institutului Internațional de Teatru, timp de trei mandate. Slujba mea de funcționar internațional îmi permitea să ies des din țară, dar, niciodată nu mi s-a propus vreun pact cu Securitatea. Dacă am fost urmărit și supravegheat de ochiul ei vigilent, acesta este un lucru pe care, după cum vă spuneam mai sus, nu vreau să îl aflu.

I.F.G.: *De câte ori avem ocazia, savurăm piesele de teatru și filmele românești produse în acei ani ai tăvălugului roșu. Unul dintre personajele scenei și micului ecran ce se bucură și azi de un succes extraordinar este Toma Caragiu. Ce ne puteți spune despre activitatea și personalitatea sa?*

R.B.: Îmi vine foarte greu să vorbesc despre el. Dar o voi face într-o singură frază. Toma Caragiu a reprezentat unul din coloșii teatrului românesc, dispărut mult prea devreme dintre noi. Restul e tăcere...

I.F.G.: *Ați avut ocazia, de-a lungul timpului, să stați în preajma multor personalități din diverse domenii. Un interes deosebit gravitează în jurul întâlnirii dumneavoastră cu artistul suprarealist Salvador Dali.*

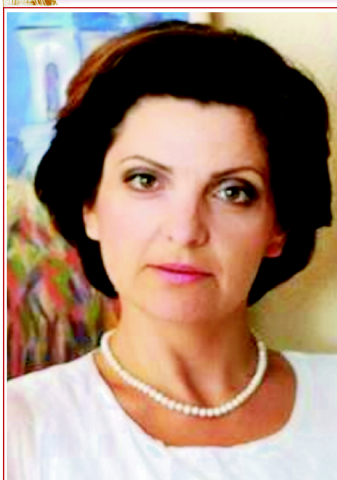
R.B.: L-am cunoscut pe Salvador Dali în anul 1964, la New York. Un prieten comun m-a prezentat ,,divinului", care mi-a arătat, spontan, o violentă simpatie. Socotea că noi, românii, avem o misiune sacră, de gardieni ai latinității, aici, la răscrucea imperiilor moarte. Mi-a dăruit un foarte frumos album, cu o dedicație care cuprinde întreaga pagină de gardă și în a cărei grafică exaltată se afla pecetea lui indelebilă.
,,*Păstrează-l bine. După moartea mea, îl vei vinde la licitație!*", m-a asigurat el. Eu nu m-am despărțit niciodată de el şi i-am promis că îl voi păstra cu sfințenie.
„Să nu spui asta. Banii au o importanță capitală în existența noastră. Încă din copilărie mi-am dat seama de asta și am hotărât să trec prin viață ușor multimilionar. Lecția asta am învățat-o foarte devreme. Aflasem că Cervantes, cea mai mare glorie a Spaniei, și-a sfârșit zilele în închisoare. Am învățat, de asemenea, pe băncile școlii, că Cristofor Columb, care, totuși, ne-a dăruit un întreg continent, a fost, la întoarcere, aruncat în temniță pentru că făcuse datorii. Am hotărât, așadar, în fața acestei dureroase amintiri a două experiențe ilustre, să-mi iau precauțiile indispensabile cât mai curând posibil: ca să devin celebru, trebuia să-mi fac un stagiu la închisoare, iar ca să ies de acolo, trebuia să acumulez câteva milioane. Odată împlinite aceste două condiții, viața devenea posibilă."
Obişnuit cu declarațiile lui provocatoare, care îi scandalizau pe mulți, amicul nostru l-a întrebat în gluma:
„Dacă un milionar ți-ar cere să nu mai pictezi timp de un an, câți bani ar trebui să-ți dea?"
„Nu mulți. Câteva milioane."
„De ce?"
„De dolari, bineînțeles. Să fim practici. Trei milioane de dolari și nu mai pun mâna pe pensula un an de zile."
„Salvador, goana asta după bani mă uimește. Văd aici câteva proiecte de vaze. Crezi că acest gen de activitate comercială e demnă de un mare artist?"
„ De ce nu ? În timpul Renașterii, toți pictorii făceau asta. Leonardo da Vinci desena grădini, a desenat jartierele pentru uniforma gărzii papale, a desenat o mulțime de obiecte cotidiene. Prietenii mei s-au revoltat când, acum douăzeci și cinci de ani, am desenat cravate și covoare. A fost un scandal enorm. Colegii mei țipau: <> Cred că erau pur și simplu geloși că nu li s-au făcut și lor propuneri. Zece ani mai târziu, Miro, Picasso și Cocteau s-au apucat, la rândul lor, să deseneze mochete, fețe de mese, farfurii și o mie de alte obiecte mai puțin nobile."
Discuția asta m-a impresionat puternic, dovadă că o pot reda, după atâta vreme, aproape cuvânt cu cuvânt.

T.R.: *Cu permisiunea dumneavoastră, maestre Radu Beligan, vom trage cortina peste interviul nostru, finalizând discuțiile cu o ultimă întrebare ce se perindă, prin lume întreagă, de la geneza teatrului antic și până în contemporaneitate: Cum definește maestrul Radu Beligan teatrul?*

R.B.: Teatrul este cea mai veche formă de comuniune publică. Dacă în urma unui cataclism ar rămâne pe pământ numai trei oameni, doi ar înjgheba un spectacol cu care să îl distreze pe al treilea. Nu există ieri și azi în teatru, de atunci, de acum; există teatrul și bucuria pe care nu încetează să o ofere oamenilor, de la facerea lumii încoace.

***Interviul cu maestrul Radu Beligan, face parte din cartea „Interviuri în dimensiunea teatrului românesc" semnata de Tiberiu Roșu și Ionuț-Florin Grecu**

Diana Ciugureanu Zlatan *Chişinău*

Botezul focului

Creşte-mă în spic de grâu, din scrumul amfiteatrului aplauzelor false,
Coboară-mă în descântecul gheţarilor îmbrăţişând orice strigăt autentic,
Sfarmă-mă în licăre transcendente prin nămolul zilei oglindite în spuma focului,
Brodează-mă în prosopul eternelor doruri sadice...

Mă ocroteşte, stânca strămutată prin sfinţenia jăratecului de adevăr,
Mă alină tăcerea rătăcirilor în suavitatea sclaviei stăpânului în agonie,
Mă crede, credinţa în timpul de suflet şi în sufletul timpului,
Mă redefineşte, izvorul rugăciunii în mijlocul analfabetismului-lacăt...

Setea de efemer

...unde îmi sunt poeziile??
în notele de zece pentru glasul tău blând,
din agendă, la crunte lecţii de Noi...

unde îmi sunt florile?
în veşnicia vieţii, pe care ne-o mărturiseam
şampania şi ciocolata despărţindu-ne brusc...

unde îmi sunt zâmbetele?
în mulţumirile aduse tuturor filosofilor poeţi
pentru resuscitarea visului cu numele tău...

unde îmi sunt lacrimile?
şi tu ce faci acum fie citeşti, fie nu,
această clipă de nesomn spre prima noastră noapte...

unde îmi sunt aripile?
în rugile şi lumânările înălţate oriunde
ca să te iert şi să-mi ofer prin a mă dărui tuturor...

unde îmi sunt zilele?
în aroma necondiţionată a creării lor,
îmbălsămând morţile mii de până la efemeritate...

Tăceri vulcanice

Te văd în calea răsăritului de foc,
Tandru alergând spre apele
Prin care naştem armonia
Tăcerilor vulcanice în doi...

Lumea ne străbate absentă,
Ca pe îngerii chemaţi prin somn.
Mă înveţi clipa, ora, ziua
Smerindu-mi întrebările neaşezate.

Te rog să reaprindem scrumul
După feerice spectacole de înstrăinare
Şi tu baţi la uşi imaginare din tunel,
Mângâiat de miracolul jocurilor durute.

S-a topit aşteptarea în telepatice cuvinte,
Mă poartă grijile spre ţărmul Noi,
Ne desprindem copţi, prin şoapte,
Vânându-ne prin valurile primului răspuns...

Fără anestezie

Mi-a bătut la uşă să-i ofer...
I-am bătut la geam să mă vadă...
S-a uscat, şi timpul, şi forţa de a bate...
Mă recunosc spre formula nebuniei logice...

Eteric împietrit

Piatra mi-a devenit carnea concrescută cu tăcerea imponderabilităţii.
Vreau ceea ce nu aş clădi cu mortarul alinător, intrat în rufoase palme.
Ştirea că sunt pentru mine îmi aşteaptă replica fie şi în doine de clipe furate.

Dacă m-aş teme, chiar m-ai crede, dar să mă cred eu şi teama te căleşte.
Tenebre oscilaţii îneacă în scrâşnete de cristal spart în pumni uneltitori
Şi doar iertarea mă replămădeşte cu drojdiile abuzului de rezistenţă.
Incisive hohote în mitraliere convulsiv testate pe sângele începuturilor blânde,
Renasc gheaţa martirilor înfrăţiţi cu eterna chemare spre unduiri de roci şlefuite în rugă...

Gabriel Stănciulescu
Bucureşti

Vino, iubito, să împărtăşim acelaşi vis!

S-au dus anii de speranţă,
Să visez m-am săturat ,
Când credeam,...era dorinţă
Astăzi un batrân blazat.

Pentru tine luni de-a rândul,
Am jurat să stau sub nori,
Eram eu, convins de gândul,
Că n-oi muri de două ori.

Nu auzeai chemarea vocii,
Strigam la ploaie şi la vânt,
Îmi răspundea răceala rocii
Înfiptă straşnic în pământ.

Acum, cedez la năzuinţă,
La farmecul purtat în noi,
Te rog, promite-mi cu credinţă
Ca ai iubire pentru doi.

Plutind pe o barcă-n adiere,
Am să-ţi şoptesc ce nu am zis:
Vino, iubito, dă-mi putere,
să împărtăşim acelaşi vis!

Aş transforma o clipă-n veşnicie

Când eşti cu mine, ziua-i clipă,
Asudă mintea-n prag de seară,
Ne plimbă vântul pe o aripă
Şi nu se- ntâmplă prima oară.

Plutim, ca fulgii de Albatros,
Când apele-s învolburate ,
Te prind de mână, afectuos,
O, Doamne!.., câtă voluptate!.

Trăirile se leagă-n lanţuri ,
Nu obosesc, când se repetă,
Cu o partitură ca în valsuri
Şi-o broderie de croşetă.

A trecut noaptea într-o clipă,
Razele privesc la soare,
Ce frumos când se-nfiripă
Din iubire, o încleştare!

Când simţirea-şi pierde urma,
Timpul curge-n dibăcie,
Lângă tine aş transforma
Orice clipă-n veşnicie.

M-ai fascinat cu şarmul spiritual

Iubite, fără tine, uitam să mai exist,
Tristeţea ai transformat-o în extaz,
Cândva făceam eforturi să rezist
Acum, iubirii îi cer răgaz.

Am continuat să cred şi am sperat,
Că este un colţ de rai şi pentru
mine,
Te rog, păstrează-mi locul rezervat
Te-am întâlnit şi acum îmi este
bine.

Am savurat chemarea din dorinţă,
Din ochii tăi se revărsau scântei,
Cu-n gest discret şi apelul la voinţă
Am înţeles că tu mă vrei.

Din ce în ce mai mult mă fascinezi,
Cu senzaţii rare, râvnite de săruturi ,
Simţiri profunde când mă îmbrăţişezi,
Ca o vibraţie venită din străfunduri.

Trăirile le am, sunt greu de explicat,
În două trupuri iubirea desfide şi exultă,
Am transformat cu tine plăcerile-n păcat
Ce ne-a trimis în starea totală şi ocultă.

Cu tine, trăiesc ce n-am trăit nicicând,
Momente unice cu farmec instinctual,

Iosif Haidu

De-ai şti cât te iubesc

Uşor poţi să-mi citeşti în ochi,
Se vede lesne adevărul,
Când mă alinţi nu mă deochi
Îţi simt emoţia, îţi simt dorul.
Iubito, gândul a îngheţat,
Iarna asta ne sfidează ,
Din flori petalele au plecat
Iar luna plină este trează.
Nu am simţire pentru amor,
Te strâng în braţe şi zăresc,
O lună mare, fără dor ,
…şi raze ce nu se doresc.
Îţi mângâi părul şi-l sărut ,
Cobor privirea fascinată,
Îţi fierbe sângele şi am vrut
Seducţie, nu prejudecată.
Te ţin în braţe până-n zori,
Eşti tot ce-a fost şi preţuiesc,
Primeşte un buchet cu flori
Mereu să-ţi spună „te iubesc”!

Tatiana Dabija
Chişinău

… chiar dacă

Chiar dacă lacrima se face ghem,
Chiar dacă cu-mprumut iubire nu e,
Chiar dacă dragostea nimic nu iartă,
Fără de ea nici rost în lume nu e.
Chiar dacă în final suntem străini
Şi clipa a trecut în grabă,
Decorul s-a schimbat şi dalbă
E pleata printre amintiri.
Chiar dacă dincolo de noi nu e nimic,
Chiar dacă ploaia printre noi trecu,
Din zborul său căzut iubirea
Că moare nici nu pricepu.

Monolog imaginar

Îmbătrânesc ca frunzele-n grădină
Şi toate par a fi în urma mea fântâni,
Zăpada cade plină de rugină
Şi-n jurul meu nu se mai văd lumini,
Doar lumânarea ce o țin în mână.

Şi multe parc-ar fi încă în lucru,
Dar foi pe care să pot scrie nu găsesc
Şi nu s-aude vocea-mi când vorbesc,
De parcă microfonul mi se surpă
Şi toate-n mintea mea se încâlcesc.

Recviem
(în memoria lui Adrian Păunescu)

A plecat înc-un poet din viață…
Etern erou strivit de baricade,
Dar n-a murit cum unii vru să-l vază
Încovoiat de treburi sociale.

A plecat înc-un poet din viață,
În care stă bătrână clipa-n loc,
Dar poezia lui şi-acum dezgheață
Nemărginirea versului cu foc.
.
A plecat înc-un poet din viață,
S-a spart şi ceasul de la mână,
Prin rumeguş de aburi şi lumină
O stea din cer statornic se înalță.

A plecat înc-un poet din viață,
Tresar molatic frunzele-n grădină.
Sclipitul ploii pe mormânt se-aşează,
Îngenunchind cu lacrimi de lumină.

Uvertură

Troian de sentimente ard,
În frâu nu le pot ține coasta,
Deschid pleoapa şi din gene cad,
Cetăți bătrâne de năpastă.

Pe lemnul gol, genunchii plec,
Din streșini se aude ploaia.
Pentru curaj rămân să trec,
Dintr-o privire gândul, calea.

Aievea, ce banal sunau
Cuvintele fixând trădarea
Ca o iluzie, fatal
Rămasa-n urma noastră zarea.

De mai trăiesc iubiri, nu sper -
Sunt lemnul ce dădea în floare
Și liber: fără patimă şi jale
De-atunci eu nu mai simt nimic.

Armonie

Luna tragică priveşte
Într-o mută contemplare,
Unde toate au să spună
Nopții păsul său rănit.

Când credința din credință
Naște-alături o lumină
Și durerea din durere
Poate naşte un sfârşit.

Lăcrămând adie visul
Singuratice izvoade
Fremătând în agonie
Lucruri simple şi compuse.

Întrebări ispititoare
Într-o mută armonie
Răvăşesc în amintire
Tot ce-n viață am iubit.

Frunza ramul ce-şi desface
Se desprinde de la trup,
Unde toate au să spună
Nopții păsul său rănit.

Când credința din credință
Naște-alături o lumină
Și durerea din durere
Poate naște un sfârșit...

Amorţiri

Stau în ploaie şi strig:
- *Ajutor!!!*
Dar nu m-aude decât stropul de ploaie,
Așa pot foarte simplu să zbor
Dincolo de a mea bolnavă suflare.
Stau în ploaie şi strig ajutor,
Nu m-aude nici lacrima care
Disperată mă prinde din zbor
Dintr-un zbor ce nu are scăpare…

Mihail Janto
Germania

Lume blestemată…

Doamne, miluieşte pofta de tot felul,
din tot răul lumii, ne-a rămas infernul,
vom lua cu noi, păcate din bordeluri
și cerul va rămâne, orfan de curcubeuri!

Te-am iubit în taină, lume blestemată,
lavă de durere, tu, moarte parfumată,
tu respiri veninul, flămândă de avuție,
și-mi rostești cuvinte, dogme de frăție.

Te iubeşti pe tine, sclipiri de diamante,
nu ai remuşcări, în suflet doar amante,
ai umilit pe Domnul, chiar L-ai pietruit,
cerul ti-a fost martor, când L-ai răstignit!

Oh, lume nebună, cum să te înțeleg,
și eu sunt din tine, dar azi am să te neg,
în lumini şi-n noapte, te scalzi în ispite,
vieți pierdute-n patimi şi-n clipe risipite.

Doar o viață am și carnea de pe mine,
sufletul ți-l dau, nimic nu-mi aparține,
o soartă osândită la viață și la moarte,
lume blestemată, tu vrei să ai de toate...

Voi iubi mereu şi viața în tăcere,
Doamne miluieşte-l, pe cel ce astăzi piere!
Noi suntem şi iadul, mâine poate cerul,
iartă-ne pe toți şi şterge-ne infernul…

Aştept răspunsul de la tine...

La tine mamă mă gândesc,
tu eşti demult plecată-n stele;
aş vrea o dată să te-ntreb,
dacă-i mereu lumină-n ele?

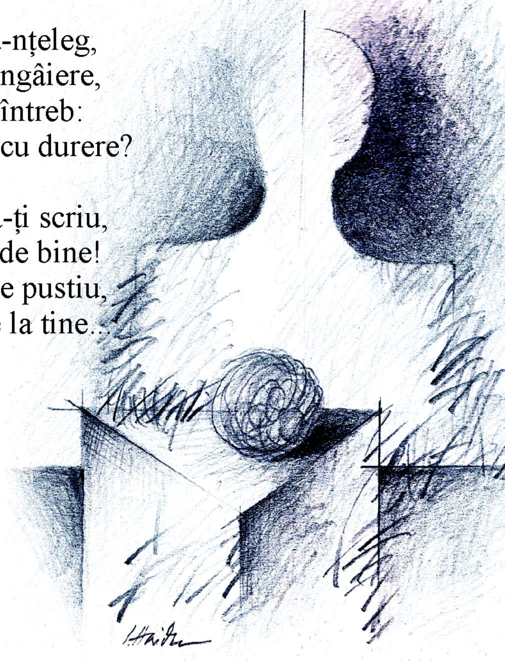
Dar cum e acolo? doar senin?
mai trec și păsări călătoare?
La noi de mult nu mai revin,
din cer nu vor să mai coboare.

Și timpul trece tot mai greu,
de când pe prispă nu e soare
și noi te căutăm mereu,
prin casă, în gând, și în pridvoare.

Dar nu-ți fă griji, te ascultăm!
Și florile-s udate-n glastre
și pâinea tot o frământăm,
dar ce-i cu lacrimile noastre?

Of! câte-aș vrea ca să-nțeleg,
căci timpul nu-i o mângâiere,
dar astăzi vreau să te întreb:
de ce-am rămas doar cu durere?

Și totuși, astăzi am să-ți scriu,
sperând s-aud numai de bine!
Să ştii că-n suflet mi-e pustiu,
și-aștept răspunsul de la tine...

Gânduri bacoviene…

În frunzele moarte un gând nerostit,
se clatină-n vânt, împletindu-și cununa,
doar fulgerul taie în noapte, cuțit,
implântat în morminte flămânde întruna.

Blestem nesătul se lipeşte de mine,
mă trage-n adâncuri o foame nebună,
bocancii se-nfundă călcând pe destine,
o soartă, într-un pumn de glod se adună…

Putrede umbre mă scaldă-n aproape,
parcă aş fi și eu cioplit din granit,
se cațără pe mine, îmi cad peste pleoape,
nici ceasul nu bate, demult stă amuțit.

E linişte veche, adânc în morminte,
apuse amintiri suspină-n sicrie,
se aprinde o stea, sau poate asfinte,
iar vântul azi noapte, nu plânge, adie…

Nu-mi pasă, e toamnă, prin ceața văd luna,
norii sălbatici speranța-mi petrece,
mă reazăm de-o cruce uitată și rece,
simțind cum se scurge viața întruna...

Aud cum plânge moartea între morminte,
cosind grădina vieții, iar și iar…
și strâng la piept o umbră să m-alinte,
căci îngerii se nasc astăzi… tot mai rar!..

Eugen Chvala
Galaţi

Fără tine …

nu vreau să te ştiu
departe-n cărări
săpate în stâncă
de lacrimi şi-uitări.

nu pot să te las
pierdută pe veci
pe streşini de timp,
sub lespezi prea reci.

nu ştiu să existe
o alta ca tine,
nu cred să primesc
un alt suflet pâine.

şi chiar de ar fi
'n pustiu să-mi petrec
perpetua-mi clipă
încins de-un edec,

nu-i chip să adorm.
nu-i chip să respir.
fiiva-mi ursita
strein cimitir ?

***

întreg sunt cu tine.
cu tine sunt EU.
cu tine renasc
în fier de ilău.

prin tine mă soarbe
albastrul finit.
prin tine pot fi
un etern infinit.

***

o ... palidă clipă
ce zbori nevăzut
cu paseri, cu tot ...
cu tot ce-am avut.

haină ce eşti
cu sufletul mieu,
trufaşă şi slută
tu muică d'emfeu.

da, tu belicoasă
zâmbire de lut
ce-oferi amăgire
de ciob mult prea slut.

tu, veşnică ghiară
ce-mi zgârii pe cer,
năpastă-mbrăcată
în strai de aber.

mă lasă să simt
cocori fâlfâind
şi cetini să miros
din codrul fecund.

mă lasă să prind
dimineţile reci
şi ceaţa, şi ploaia
ce udă poteci.

să-i simt cald parfumul
cosiţelor moi,
să fur eu din ambra
sânilor goi !

şi-apoi ....

tu dute !
şi uită-m'aici
...
cu chipu-mi zâmbind
trăind fără frici !

Aş vrea…

Aş vrea să te pot privi când dormi
şi lacrima-mi să cadă pe obrazul tău…
O pală de vânt aş vrea să fiu,
în păru-ţi să mă joc mereu….

Să te privesc aş vrea când plângi,
să sorb nectar din lacrima-ţi ce cade…
Să vii la mine…să ajungi….
să-mi dai obrazu-ţi care râde…

Vreau doar o clipă să îmi dai…
din prea grăbita ta viaţă,
să-i împletesc cununi, şi-o stea
să-i pun la gât, pe-un fir de aţă…

Mă lasă tu nemuritoare
să fiu măcar la talpa ta.
Să-ţi fiu pe arşiţă …o boare…
tu, fii măcar…stăpâna mea…

Lumina-ncet, încet strecoară
săgeţi în colivia mea…
Nu sunt nici stea şi nici o boare…
eu sunt…o mică păsărea…

Un piţigoi…sau guguştiuc…
un stârc oi fi?…sau cucuvea…
Nu ştiu…ce importanţă are
atunci când el…iubeşte-o …ea?

Civilizaţii se destramă…
şi lumi se-ntorc de-a-ndoaselea …
însă iubirea e o armăşi-un scut…
şi pentru el…şi pentru ea…

Iosif Haidu

Eugen Dorcescu
Timişoara

Unei statui de cenuşă

I

E viaţă viaţa mea de astăzi? Nu!
E moarte oare? Nu. Nici moarte nu-i.
E moarta-mpărăţie-a nimănui,
În care nălucim doar eu şi tu.

Absentă, dar mai vie ca oricând,
Cu ochii tăi de neagră catifea,
Mai vie, mai prezentă, mai a mea,
Decât mi-ai fost cândva, în trup şi-n gând,
Mai duh, mai vis decât ai fost cândva,
Acceptă-mă, nemernicul ce sunt!
Tu, moarta mea! Tu, neuitata mea!

II

Urăsc fiece loc în care-am fost
Cândva noi doi. Fiece loc şi timp.
Fiece zi, oricare anotimp…
Mai bine ar fi fost de n-ar fi fost!

Urăsc pustietatea mea de-acum,
Urăsc absenţa ta, ce m-a strivit.
Pe mine mă detest, cel mai cumplit,
Căci aş dori să mor, şi nu ştiu cum.

Cohorte nesfârşite de experţi,
În ale vieţii veşnice, îmi spun
Că ne vom revedea, că Domnu-i bun,
Că va ierta păcatul meu de-acum…
Ci tu, de-o fi aşa, să nu mă ierţi!

Avatar

Un gnom, luând sublimul prea uşor,
Nepricepând, în mâzga lui, cu cine
Se-ncumentă, a ridicat spre mine
Un braţ necugetat, dezgustător.

Surprins de lovitură, am căzut.
Dar, s-a trezit, în chiar fatala clipă,
El, Lupus lupus, ce-a venit, în pripă,
Să facă, şi acum, ce-a mai făcut.

Priveam, printre crenele, câmpul gri,
Pe care fiara fulgera, în goană,
Spre arătarea tâmpă şi vicleană,
Ce-a cutezat, rânjind, a ponegri.

Şi-am contemplat, sub cerul mohorât,
Al cruntei înnoptări medievale,
Cum eu, însoţitorul umbrei tale,
Cum eu şi fiara i-am sărit la gât.

Apoi, am stat, pe marginea genunii,
Noi, dublul nepătruns, întunecat,
Lupul şi eu, pe câmpul sfârtecat:
Doi colţi însângeraţi, în raza lunii

Avatar III

Acelaşi clopot sună în cetate
Ca şi atunci, demult. Îl recunoşti?
Pe dealuri, împrejur, vrăjmaşe oşti,
Barbare oşti, pândesc, împrăştiate.

Sunt zorii clari. Pătrunde prin fereşti
Nepăsătorul soare. Şi te-arată
Pe scări, în sala amplu luminată,
În sala unde-ai fost. Şi unde eşti.

Era aceasta dimineaţa-n care
Am fost lovit? Când am căzut pe zid,
Sub ceru-nalt, tranşant şi translucid,
Învălmăşit în sânge şi sudoare?

Aşa ne-am regăsit: Cu ochii grei,
Plini de păduri, de ziduri şi de lupte.
Şi-am reluat cuvintele-ntrerupte
De neagra moarte, de tăcerea ei.

Întoarce-ţi iarăşi chipul către mine,
Frumoaso! Fascinantul meu abis!
Cu gândul, şi cu trupul te-am deschis
Şi-acum şoptesc, privindu-te: E bine!

Ce-adânc plutim în vreme! Ca şi cum
Totuna-s clipă, veac, eternitate.
O, luminoasă sincronicitate!
Străvechi vom fi. Şi vii. Ca şi acum.

Dimitrie Grama,
Danemarca

dialoguri

Te suspectez
de ipocrizie
Eşti prea
roşie
cenuşie
veselă
tristă
isterică
indiferentă
dragăstoasă
plină de ură
enigmatică
carte deschisă
Eşti prea mult
şi prea puțin!
Da, te suspectez
de ipocrizie,
Viață.
Vrând-nevrând
în viteza nebună
ne întâlnim
ne ciocnim
intenționat ne lovim
şi din noi
se nasc
cioburi şi
Speranțe.

***

Semnul mare
demn de exclamare
virgule răzlețe
virgule timide
şi punctul
de la vreun
sfârşit
aleg cuvintele
de care, eu,
pe urmă,
îmi bat joc
despuindu-le
de frumusețe.
Tu aşa le vezi
goale,
golite,
uscate,
schilodite….
Eşti Mare!
Eşti Judecător!
Dacă mă lauzi,
n-ai înțeles nimic
Dacă nu,
pune tu virgula
şi punctul
de la sfarşit.

***

Da, dragul meu,
Totul simplu
şi mai simplu
decât simplul!
Nu căutare
Nu aventuri
Nu pericol!
Ci paşi mici
şi siguri
Privire sigură
ațintită înainte
doar sus
şi înainte!

Dar, totuşi,
adu-ți aminte
că, de la
un capăt
la altul,
păşeşti şi Tu
peste un abis
şi peste
un întuneric
Pe o coardă
intinsă de altcineva,
un necunoscut,
O coardă întinsă
deasupra Raiului
şi deasupra Iadului…
Păşeşte cu grijă
căci odată
şi odată
Coarda şi
pasul tau
se vor sfârşi
şi indiferent
de orişice plan
Tu vei cădea!
Şi eu voi cădea
cu tine!

Din Cer

Nu, nu a mai plouat
demult
din cer cad
demoni
îngeri morți
pietre negre
cineva, în Africa
îngână un blestem

ori poate-o rugăciune
Cine să-nțeleagă?
Cine să ştie?
Demult n-ai mai vorbit
cu Dumnezeu
şi liniştea îți bate
cu ciocane reci
în cuget…
Deschizi uşa
ieşi,
eşti liber
Afară plouă cu demoni

***

nemişcat!
sunt?
aproape de tot
aproape de mine
unde?
aici se construiesc
palate de fulgi
palatele cu umbre?
nemişcate
una peste
cealaltă
vai, ce povară!

de ce
nu mi-ai spus
că aşa
va fi mereu?
taci
şi mă goleşti
de memorii!

ascult?
eşti aici?
muzica asta
e glasul tău?
da,
tăcerea!
vai, ce povară!
mai bine
singur!?

ce e mai rău?
binele sau
Răul?

ce e mai bine?
răul sau
binele?

nelinişte
în mişcare
şi uite
din nimic,
universuri!

hai, continuă!
hai, joaca-te
cu voalul
acela ridicol….
acum acopera
cu el
lumea!

lumea?
vai,
ce povara!

Tiberiu Tudor,
Bucureşti

Treceam întunecat în soare

Treceam întunecat în soare
Ca o furtună de nisip,
Privirile-mi nepăsătoare
Cu vântul semănau la chip,

Din flamurile cutezanţei
Nici una nu se apleca.
Cum de-au crezut că pot să fie
Stăpâni pe tinereţea mea?!

*

Amurgul luceşte străin
Ca lumina pe scuturi,
Scaieţii sunt prinţii nebuni
Ai acestor ţinuturi.

Aici, umilit şi proscris,
Când iluzia se frânge,
Îmi spăl adevărul de vis
Precum lancea de sânge,

Aici mă întorc ca să uit
Şi să-mi aflu iertare
La tot ce-am dorit, am avut,
Şi-am călcat în picioare.

Ostroavele lunii se ţes
Peste unde pribege,
Din tot ce mi-a fost de ales
Nu-i nimic să mă lege.

Lăsat mi-este numai să trec
În meandre obscure,
Ca apele Dunării Vechi
Rătăcind somnambule,

Să-mi caut făgaşul şi iar
Să urmez în tăcere
Destinul acesta bizar
Sprijinit pe himere.

Amurgul luceşte străin
Ca lumina pe scuturi,
Scaieţii sunt prinţii de fum
Ai acestor ţinuturi.

* * *

Pe şesul întins, peste satele sfinte,
Candoarea zăpezii revine mereu,
Aprinde-mi obrajii de gerul fierbinte,
Decembrie, singurul suflet al meu.

Ninsoarea de azi e un semn de lumină,
Copacii sunt prietenii mei minunaţi
Şi, ştiu, pentru inima lor o să vină
O vreme senină cu ochii ciudaţi.

Ninsoarea de astăzi înseamnă sfidare
Şi-i semn pentru prietenii mei ce s-au dus
Că, singur în ocnele mele de sare,
Eu încă sunt viu. Şi că nu m-am supus.

De-ajuns!

Sunt vatra aceloraşi vânturi ca iarba uscată,
Stăpâni ai acestor pământuri fusesem odată.

Porumbul, în lanţuri, învins, îşi târăşte arama –
De prea multă vreme-am deprins umilinţa şi teama.

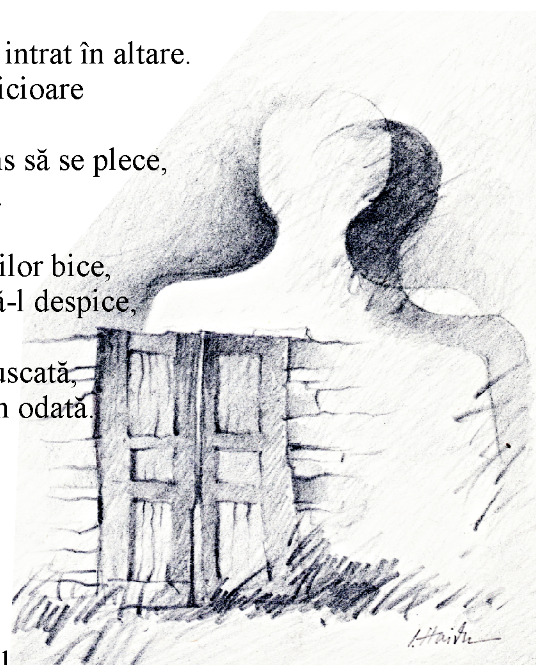
De prea multă vreme-n amurg, pe sub cumpăna ierbii,
Tăcerile noastre se scurg înţelepte ca şerpii.

Suntem fără glas. Ne-au înfrânt. Ne-au intrat în altare.
Lumina acestui pământ au strivit-o-n picioare

Şi sufletul, cât ne-a rămas, nu-i de-ajuns să se plece,
El trebuie să fie părtaş întru fărădelege.

De-ajuns! Este vremea să dăm armăsarilor bice,
Amurgul de fum şi văpăi ca un semn să-l despice,

Să trecem in şei, galopând peste iarba uscată,
Stăpâni ai acestui pământ, cum fusesem odată.

Enisalá

Martor iluziilor mele apuse,
Dunărea trece furându-mi chipul,
Enisalá, în cetăţile duse
Tot ce-am clădit este numai nisipul.

Şi dacă scriu este doar pentru moarte,
Preţ pentru ultima mea erezie,
Sufletul meu răzvrătit îl vor arde
Nevindecat de imensa-i trufie.

Mihai Merticaru
Piatra Neamț

Sonetul unui zâmbet

Când pleacă ea, stelele se sting pe cer,
Începe-o lungă eclipsă de soare,
Cade-n uitare orice sărbătoare,
Toate bucuriile din lume pier.

Bucatele își pierd orice savoare,
Ferestrele luminii crapă de ger,
Luna se zbate-ntre dinți de dromader,
Îngeri din slăvi refuză să coboare.

De lumea veselă te ții departe,
Nu vrea nimeni durerea să-ți aline,
Umil aștepți izbăvitoarea moarte.

Când credeai că-n viață toate-s deșarte,
Deodată vezi uimit venind spre tine
Un zâmbet răsărit dintre ruine.

Sonetul dorului

La început, ușor, dorul te-alintă,
Apoi mai greu pe umeri te apasă,
Te poartă cu gândul mereu acasă,
Te plimbă pe coclauri fără țintă.

Te așezi, dar nu știi de ce, la masă,
Memoria începe să te mintă,
În urechi parcă-ți pocnește o flintă,
Deschisă poarta, somnul nu ți-o lasă.

Lumea se face strâmtă închisoare,
Bolta-naltă de stele se golește,
Pustiul te învață cum se moare,

O pasăre ți-arată clonț și gheare.
În final, inima ți-o prinde-n clește
Fără milă, pe jar ți-o pârpălește.

Sonetul poetului (II)

În foc și vâltoare cine s-avântă?
Cine nu dă înapoi cu sfială?
Cine vopsește cerul cu sineală
Când ziua cu noaptea se iau la trântă?

E cel ce nu știe de osteneală,
El, care de nimic nu se-nspăimântă,
Decât de legile din Cartea Sfântă,
Și tot viseaz-o lume ideală.

Din ce plămadă e omul întocmit,
Că astâmpăr niciodată nu are
Și sapă mereu după comori în mit?

De ce privește-așa uimit în zare?
De ce-i așa de-nsetat de infinit
Și de ce-i torturat de întrebare?

Sonetul logodnicei

De-ai vrea să-mi fii logodnică pe viață,
Ți-aș construi mulțime de castele,
(Cele din Spania-s prea mititele)
Valea Loarei ți-aș pune-o pe ață

La gâtu-ți în șiraguri de mărgele
Cum bunele maniere ne-nvață
Să ne purtăm cu viitoarea soață
Aleasă din miriade de stele.

Într-un fantastic peisaj nocturn,
Între planete ți-aș întinde-o punte,
Distanța dintre inimi s-o înfrunte.

În mijlocul mării ți-aș ridica turn,
Laurii verzi ți-aș așeza pe frunte,
La degete, inelele lui Saturn.

Sonetul fericirii

Anotimp cu soare-i orice iubire,
Sufletu-ți dansează cu pasărea-n zbor,
Pământul sare și el într-un picior,
Planetele toate își ies din fire.

Fericirea cântă, gâlgâie-n izvor,
Clipa se lățește-n nemărginire,
Astrele nu contenesc să se mire,
Horă largă-i bucuria tuturor.

Trăiește-ți dragostea cu-nverșunare,
Fii onorat de sacralitatea ei,
Împodobește-o cu mărgăritare,

N-o lăsa să înghețe în tipare,
Învață să lupți de la vechii ahei,
Dacă-i nevoie, intră-n cușca cu lei!

Cecilia Bănică-Pal
Roman, Neamț

Marginalizat

mi-au retezat
aripile de înger
și-am rămas gol.
doar trup sărac,
trup lovit,
carne sângerândă,
suflet spălat de apă sărată,
rătăcit,
defăimat,
alergând mereu,
obosind,
negăsind nimic
din ceea ce am risipit.

Neprevăzutul

Nu te cunosc.
poate te-am văzut în vis
poate că întâmplător
ai intrat în ființa mea…

Neprevăzutul mi-a purtat degetele
prin părul tău negru cu sclipiri de lumină
l-am atins
l-am răscolit
săreau din el
săltau în pas de dans
litere rotunde
ascuțite
unele cu frunți sfidătoare
ținându-se de mână
altele gârbovite, tăcute, demne,
mândre de povara capilară.

M-am uitat, uitat în ochii tăi
erau negri
mărginiți de gene arcuite
împărțite între cer și pământ.
Din pupilele încărcate ale ochilor
am văzut curgând șuvoi de silabe…

Neprevăzutul dispăruse
așteptarea mea se împlinise,
am împletit silabe
am unit silabe
am născut cuvinte
în speranța
că Tu ins necunoscut
le vei citi.

Prea-plinul cuvântului

Ce plin e cuvântul, cu dulce şi-amar,
Când zboară din gură purtat de un gând!
Degeaba încerci să-l întorci, e-n zadar,
Din drum nu-l abate nici ploaie, nici vânt.

O vorbă rostită cu ură n-o poți,
Nici şoapta iubirii sfios murmurând,
Ce plin e cuvântul, cu dulce şi-amar
Când zboară din gură purtat de un gând!

Aduceți ofranda cuvântului rar!
Purtați-l pe buze, păstrați-l în vise,
Să cânte duios, cu-al graiului har,
Munți, ape şi şesuri întinse,
Că plin e cuvântul cu zâmbet şi-amar.

Dezamăgire

M-am supărat pe vânt aseară,
C-a tăbărât, așa năuc,
La fel ca valurile apei
Ce spulberă tot ce-i iese-n cale.

L-am așteptat să mă mângâie,
S-alinte florile-n grădină,
Să-mi spună ce călătorie
A mai făcut în jurul lumii?

Dar el, tiranul vânt de-aseară
M-a biciuit cu braț barbar
Și-n fața mea mi-a frânt copacul
Ce spre lumină aspira…

M-am supărat pe vânt aseară.
Și nu știu dacă-l voi ierta…

Romantica noapte

Sclipeau în noapte licuricii
În păru-ți negru,ondulat
Și în păduri cântau piticii
Cu glas domol, tărăgănat.

Grădina mea se îmbrăcase
În cele mai moderne haine
La care un an întreg visase,
Țesând în ele mii de taine.

Tăceri închise într-un melc,
Ce-și poartă-ncet căsuța-n spate,
Călcând pe frunzele ce trec
Primesc mesaje înmiresmate.

La tine vin, plutind pe ape,
Trăiri de-argint, fermecătoare,
Cu dorurile mult visate
Furate vieții trecătoare.

O văd pe Doamna Lună-Rece
Mergând încet, pe bolta albastră.
Lumina ei, prin frunze trece
Lăsându-i lumii o fereastră.

În suflet, tainele naturii,
Își caută locul primenit
Să doarmă-n leagănul grădinii
Gândind la tot ce e sortit.

În noaptea plină de tăceri
Îți sărut mâna de bărbat,
Ascult cântând din nou piticii,
Privesc cum pleacă licuricii
Din păru-ți negru, ondulat…

Mugurel Puşcaş
Reghin

Iarna stelei polare
(lui Bacovia)

Priveşte cum ninge decembre -
La Steaua Polară-i lumină,
Vag, viforu-n uşă ne bate...
Închide-o, iubito, mai bine.

Privesc fascinat felinarul
Ce-mi mistuie focul... Prin tine,
Simt, Steaua Polară doreşte,
Pătrunză în suflet la mine.

O simt.... Visătoare şi rece -
Priviri seci, de astru, mă-ngheaţă ,
Dar... Steaua Polară-i departe,
Nu pot să o mângâi pe faţă.

Ascultă cum ninge-n Bacovia,
Din ochi îmi curg lacrimi de sânge,
Trist, Steaua Polară-mi surâde...
Nu plânge, iubito, nu plânge!...

Vezi... Visul mai lin se destramă
De cum se-nfiripă în mine,
Când noaptea-şi adună oftatul,
Frumoaso, mă-ntorc iar la tine.

Discipoli ai muzei noi suntem,
Poeţi ce găsim mângâiere,
Punând în penel vise, suflet,
Şi sânge, iubito... Şi stele...

Citadela

De ce te-ascunzi în citadelă?
De ce eşti circumspectă, oare?
O iarnă-şi arde în candelă
Clipele reci, fremătătoare.

Un stol de lilieci revine,
Din vechi caverne părăsite,
Dulci amintiri ning dinspre tine
Clipe boeme, fericite.

Caimac de ceață-i peste râuri,
Zid de zăpadă peste urme,
Te caut, umbră de desfrâuri...
Coboară noaptea peste lume.

Se-adună-ncet ciulini, în viață,
Circumvoluții în canafuri,
Sofisme-nlănțuite-n gheață,
Cărți nedeschise-n mine, vrafuri.

Vitrine seci, rebel, fac plajă,
Se joacă şah pe sub tarabe,
Oraşul e cuprins de vrajă,
Simt universuri, stele salbe.

Caduc, privesc, plutesc spre mâine,
Sub cataracte de tristețe,
Diger, străin, a vieții pâine,
Scârbit de false obediențe.

O iarnă-şi arde în candelă
Fulgii placizi...Tribut de sânge
Plătim spre mâine... Bagatelă
E noaptea care se prelinge.

Tu? Fugi mereu, spre mai departe...
Vag, versantilă şi rebelă,
Înlănțuită-n cecitate
Inima ta... O citadelă!

Iarnă pe veci

Primăvara moare pe poteci,
Iarna ne învăluie pe veci...
Se transformă clipele în fulgi,
Nopțile curg lin, calde şi lungi.

Primăvara? Nu va mai veni....
Te voi proteja, te voi feri
De tristețea mea, de spini sau ger,
Îngropând iubirea în mister.

Fericiți, lunatici, tandri, puri,
Noi, eternii iernii trubaduri,
Ne vom apăra, ne vom feri
De al lumii rău, noapte sau zi.

N-o s-avem nicicând păreri de rău,
Elegiaci, ne vom iubi mereu...
Iarna ne învăluie pe veci,
Primăvara? Moare pe poteci.

Zăpezile de altădată

Zăpezile de altădată
Mă-nvăluie... Dinspre trecut
Amoruri vechi (sau ne-ncepute)
Par vii, remodelate-n lut.

Zăpezile de altădată...
Din vremuri dulci, colinde vechi
Ne mângâie în ierni, spre mâine,
Împărățind stele - perechi.

Zăpezile de altădată,
Ori nu mai sunt, ori nu mai vin...
Placid, mă însoțesc în noapte
Har, vis, dulceață şi divin.

Zăpezile de altădată,
" Mă ard ", dar totuşi le iubesc,
Au fost cândva a vieții parte,
Un dar celest, nepământesc.

Zăpezile de altădată,
Prin ger, îmbrățişați spre zori,
Le retopim cu nonşalanță,
În vremi, pe aripi de cocori.

Zăpezile de altădată... Căldura lor?...
N-o voi uita!
Mă însoțesc în ierni, departe,
Ningând, visând cu pana mea!

Rugăciune de toată ziua

Vai, Doamne, nici o furtună
nu vine din comanda Ta !
Ne pedepseşti numai pe noi,
în adânc prea supuşi Măriei Tale
şi uiți lupii tineri ce-şi împart
sângele dospit cu vechii strigoi…

De ce, Doamne, în bunătatea Ta,
i-ai lăsat să abjure nocturn
„Cuvintele" Tale, încălcând legi
cu un singur gând în miez,
nevrednicia lor eternă s-o curme
în josnicii şi fărădelegi ?!

De ce, Doamne, gânduri întunecate
ne cuprind ?!… Din mila Ta, în vis,
du-ne, Doamne, pe drumul speranței !
Va fi să fie vieții noastre prea
lung spre zarea luminoasă,
sau urma paşilor pe drum închis ?!…

Nu ne lăsa, Doamne, crezul la mezat,
noi stăm la Dreapta Ta, neosteniți,
fără-ndoieli, în rând fără măsură…
Păzeşte-ne, Doamne, de răuvoitori,
mi-e sufletul neîmplinit şi geme,
păzeşte-ne, Doamne, de ură !…

Prea mulți ne înconjoară cu gând rău,
să putrezim în delăsare şi desfrâu,
în neputință şi-ntuneric, la Tine
să nu ne mai închinăm… Biserici
vechi în scrum să le prefacă vor,
pe cele noi le țin să moară-n frâu.

Nimic din zestrea minții noastre
nu mai e-n gândul lor trecut…
Batjocoresc tot ce e sfânt !
La duhul rău s-adapă-n vorbe,
urgii cu el s-ascundă vor, cum
n-a mai fost vreodată pe pământ !

Opreşte-i, Doamne, pe netrebnici !
Aşa cum ne-ai călăuzit la greu,
ascultă ruga noastră-n cor,
şi dă-ne, Doamne, puterea să
Te urmăm în crez şi fapte,
Acum şi-n vecii-vecilor !…

Singur

Nu e bine,
nu e bine
ce se petrece
cu mine...

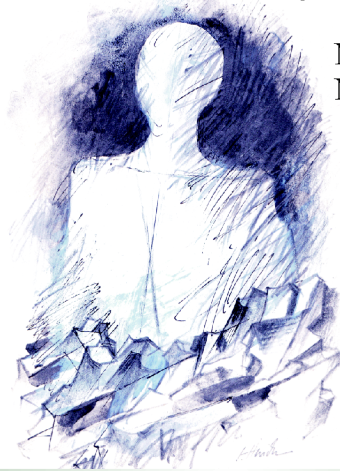
Am deschis o moară
de cuvinte blajine,
o carte, ce va da în pârg
în mâini străine!

Nu e bine,
amintirile-s haine,
îmi iau viața înapoi!
Nu e bine ce se petrece cu mine...

Dar ce-i bine ?
...Să te prefaci
că e bine ?!
Nu e bine!
Cu ce unități se măsoară?
E de ajuns o moară
de cuvinte să trec
din rău în bine?
Nu e bine!...

Ce drum s-aleg,
în suflet să-l petrec
spre demiurgul din mine ?
...Nu e bine!

Nimic nu-i mai greu,
mai răscolitor şi tiranic,
decât gândul că paşii
îți sunt urmăriți satanic,
că moara ta de cuvinte
e trecută tacit în abstract
de repetente, maladii de condeie,
ce-şi asumă "adevărul" cu tact,
fără nicio excepție,
cu bruma lor de abjecție...

Nu e bine,
Nu e bine
ce se petrece
cu mine…

Florin Vasile Bratu
Bucureşti

Dor

Mi-e dor de timpul viitor,
de peste mâine.
Să sar peste mâine mi-e dor.
Mi-e dor de timpul viitor.
Mi-e dor de ziua învierii
unui popor nehărăzit…
Din jale, griji, necazuri, trudă,
să fie-n lume preamărit.
Mi-e dor de Țara renăscută,
sub sceptrul domnitorilor cu har,
până-n adâncurile ce limba
sfințeşte drepturi de hotar.
Mi-e dor de pasul îndreptării
la judecăți fără de legi,
ce-au moştenit în crezul lor
povara stepelor întregi.
Mi-e dor de lumea nenăscută,
de nou, de dare tuturor…
Mi-e dor de tihna împlinirii,
de peste mâine-mi este dor.
Mi-e dor de zilele rămase
în umbra nopților apuse,
de-au atârnat atâta ură
în iarna timpurilor duse.
Mi-e dor de pragul împăcării
cu gândul ce n-a răsărit.
De mine-mi este tot mai dor…
Mi-e dor de timpul viitor.
Mi-e dor de toate ce nu sunt
şi-n inimă mereu mă dor.
Am adunat numai pustiu.
Mi-e dor de timpul viitor.
Mi-e dor de Tine, Doamne,
să dai din mila Ta un semn
că ne-ai rămas Învățător,
că ne mai vrei la dreapta Ta…
Mi-e dor de timpul viitor.
*

Ştefan Dumitrescu
Tulcea

Marea neînțelegere

De fapt aici este marea neînțelegere
a tot ce se întâmplase cu atâta timp înainte
acea mare nenorocire ce trebuia să vină
fusese o floare de crin pe o colină

în lumina timpului
din femeia sălbatică ce o dată lumina pădurile
nu s-a mai găsit nimic
poate numai apusul ne mai aduce aminte de ea

câteodată mi se face atâta dor de ea
că ai crede că e risipită în aer
însă ea niciodată nu va mai apare
numai pe munte o oglindă va străluci.

Imnul oraşelor înflorite

Ea trecea prin oraşele înflorite
coada ei de vulpe se vedea de departe
pe aici altădată erau lanuri de grâu
prin care iubiții mergeau goi

şi pielea lor atât de palidă
răspândea o lumină ca de lampă
la această lumină secerătorii
dârdâiau de frig

ea mergea pe fundul unei mări
luminate ca un cristal
ce de departe părea coafura ei
şi ea propovăduia transparența

O, cât alergăm prin lume

O, cât alergăm prin lume şi câte vedem
şi tot în piața oraşului ne întoarcem
şi privirea ne cade de pe ochi
ca nişte plăci de sticlă

să nu înnebuneşti dinainte
acesta e tot secretul vieții
pentru că o dată ajuns pe munte
de mii de ani suntem aer

ei, hei, hei şi ce va fi atunci
o melancolie asemenea unei câmpii nesfârşite
în care de atâta galben
vei înnebuni ca electrocutat

Imnul celui care mângâie dealurile

El mângâia dealurile cu o milă nesfârşită
deşi se gândea la biserica albă de pe fundul mării
lanurile de in cântau ca nişte ciocârlii
prin ele venea mândră şi înaltă ca un turn văduva

sufletul e un gălbenuş de ou
fiecare fir de iarbă este țipătul cuiva care a murit demult
de atâta inefabil vom înnebunii cu toții
şi vom porni nechezând pe câmpiile din noi

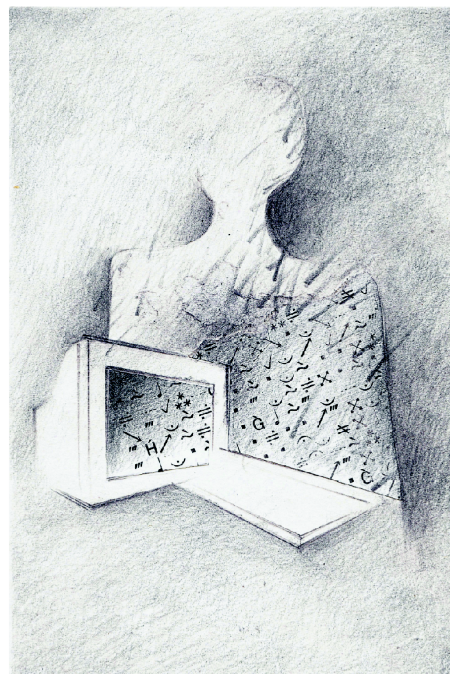
ferice, ferice de lucru care urmează să se nască peste mii de ani
cel care numără firele de nisip pe lumea aceasta
sa îndrăgostit atât de mult de o vulpe
încât s-a ascuns clănțănind de frică în fundul zării.

Imnul iubirii

Se auzea iubirea cum pătrunde prin scoarța copacilor
ca o vulpe care intră în mare
săpându-şi cu labele vizuina
cel care cosea marea de țărmuri auzea o cântare divină

sufletul meu mergea prin oraşe
ca să ude semințele amintirilor
şi atunci l-am văzut pe paznicul pustiului
cum iubea o instituție

fericiți cei care-şi lasă lumea lor
şi intră în corola unui crin ca şi cum s-ar pierde-n păduri
ei stau ca nişte şoimi pe mâinile albe
ale unei femei ce intră mândră în iad

Balada lui Gheorghe Andrei

Lăsau în urmă crângul, lunca, dealul,
C-asupra țării se-adunau nori grei,
Plecau români să apere Ardealul
Și a plecat, din Bărc și Gheorghe Andrei.
Plecau voinici ca râul cel de munte,
Ce mătură în cale tot ce vrei,
De inimă și țară să asculte
S-a dus, înnegurat, și Gheorghe Andrei.
Dușmanii vor să rupă țara-n două
Și pe români să-i facă sluga lor,
S-aducă peste noi o lege nouă
Și lanțuri grele pentru un popor.
Destui dușmani au fost și mai sunt încă,
Ce au râvnit al nostru sfânt pământ,
Dar noi am stat cum stă-n furtun-o stâncă,
Iar ei ca pleava risipită-n vânt.
Și în mai multe rânduri se ciocniră
Și s-au izbit români și venetici,
Cu moarte cruntă-ai noștri-i pedepsiră,
Sămânța să dispară de aici.
Pândea un nemeș însetat de sânge
De după o căciulă de colnic,
Iar Gheorghe Andrei, cu ură, pumnu-și strânge
Și se înalță cruce de voinic:
- Stai, nemeșe, să văd cât ești de tare!
Stai, nemeșe, să-ți dau ce-ai vrut: pământ!
Să ai și tu pentru înmormântare
Că-ți dau atât: să-ți fie de mormânt!
Dar el n-a stat, ci s-a ascuns îndată
Și a pândit oșteanul ne-nfricat,
Iar, cu săgeata lui înveninată,
Viața lui mișelu-a ridicat.
L-au plâns nevasta, sora și măicuța
Și patru gâgâlici de câțiva ani:
Ion, Vasile, Constantin, Ancuța
Ce-n urma lui rămaseră orfani.
De unde știu și eu astă poveste?
Știința mea nu-i fără de temei:
Din locu-acela neamul nostru este,
Din Gheorghe Andrei se trag părinții mei.

Frumos e satul meu…

Frumos e satul meu în miezul zilei
Și mai frumos e însă-n miez de noapte
Când se aud misterioase șoapte
Și simți mirosul dulce al zambilei.

Câte un scâncet cumpăna mai scoate,
Cad bani de aur în cutia milei
Și-un zburător în visele copilei
S-o prindă-n brațe stă și se socoate.

E liniște în jur și-n suflet pace
Și însuși glasul amintirii tace
Cât stau cu ochii plini de-atâtea stele.

De-odată, chiar în clipa asta sfântă,
Un zgomot infernal mă înspăimântă

Petruș Andrei
Vaslui

Mi te-aș cânta ca Dante în terține

Mi te-aș cânta ca Dante în terține
Și-as face pentru tine cuib în stele
Din ele-aș face-o salbă de mărgele
Și-n car de foc mi te-aș răpi pe tine.

Precum Petrarca te-aș cânta-n sonete,
De-ai da un semn câtuși de mic de viață,
De-ai risipi din juru-ti val de ceață,
Ți-as scrie-o sută una canzonette.

Ce tristă însă astăzi ți-i osânda
Să nu auzi cum cântă ciocârlia,
Să nu mai poți rosti un vers din cântu-i.

De veți citi acestea, zână blândă,
În ochii tăi va râde bucuria
Că doar așa, prin dragoste, mă mântui.

Eu am plecat...

Eu am plecat luând cu mine satul
Și Bistrița cea iute cu toți munții
Să-i port cu mine îndărătul frunții
Cum face de-obicei înstrăinatul.

Îndepărtându-mă, la spartul nunții,
C-așa a fost să-mi fie mie datul,
M-am ocupat o vreme cu-nvățatul
Să nu mă-ncurc, la drum, cu preamărunții.

Mi-am ascultat și frații și părinții
Ca, zilnic, să sporesc averea minții
Că-i singura ce nu se risipește.

M-ascund adesea-n mine și leg poarta
C-așa-mi dictează harul și cu soarta
Și nimeni lumea mea nu-mi pângărește.

Constanța Abălașei-Donosă

- născută în orașul Brăila, la 4 februarie 1954;
- membră în Liga Scriitorilor din Romania Filiala Bucureşti., din anul 2011;
- membră în Asociația Artiştilor din Alma / Quebec, Canada, din anul 2003;
- membră în Asociația ,,Les artist-pentre de Macon ,, Franța, condusă de artistul Victor Boucher din anul 2009;
- membră în Asociația Artiştilor Plastici din Tg.-Mureş din anul 2010;
- membru în Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice, Galați, condusă de poetul Petre Rău, din anul 2012;
- membră în Asociația Artiştilor din orașul Alma/ Quebec/ Canada din anul 2003;
- membră din ianuarie 2009 în Asociația „ Les artist-pentre de Macon" Franța, condus de artistul plastic -Victor Boucher;
- membră în Asociația Artiştilor Plastici din orașul Tg.-Mureș din anul 2010.

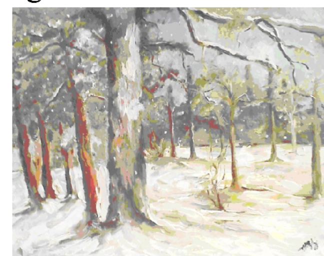

Ascult timpul

Ascult timpul care vine;
Pașii, îi încetinesc
Să-l opresc pe cel ce pleacă,
Fiindcă altul nu găsesc.
Nu pleca timp ne-nflorit
Lasă-te de vrei arar,
Lângă mine de-ai venit
Rămâi să-mi fii fidel scutar.
Rămâi precum mireasma-n pârg
Ușa inimi-i deschisă –
După tine mereu plâng
Printr-o lacrimă tot strânsă.
Vreau să-mi fii de ziua mea
Prins în păr, atins de gene,
Făr de mult dulce amar
Dorul luminii eterne !

Lumină, steluță rară

Lumină, steluță rară
Dăruită dintre stele,
Rămâi cu mine într-o seară
Mângâindu-mi dorurile.
Mai lăsat demult uitată,
Cu lacrimi sfâșietoare
Printre gânduri dezolată
Iubirea mea strălucitoare.
Lacrima, de-ați fi amară,
Voi sparge-o c-un sărut topit.
La piept, te-oi strânge ca o fiară
Cu dorul după ce-am tânjit.

Șarlatan

dacă ți-aş spune că te privesc
din şi de după cuvinte acum
ai spune că sunt ori scrântit
ori îndrug aiureli doar să-ți fur
pentru o vreme scurtă privirea

până la un punct cu tine-s de-acord
reprezentarea anatomică a ochiului
ancorată bine în minte te face să spui
în scrierea plană cum naiba să fie
ochi ascunşi şi încă să vadă
e aberant
dar ochii mei sunt câmpul alb
ce după scris pe foaie rămâne

ca să vezi că te văd îți propun un
experiment
opreşte-te din citit
priveşte-n ansamblu o strofă
aşa cu privirea în gol
reținând doar albul dintre cuvinte
bun
acum te du şi priveşte-te în oglindă
nu-i aşa că ochelarii sunt plecați
o țără pe stânga
hopa surpriză habar n-ai avut până-acum
că chipul îți este un pic asimetric
schițează un zâmbet vezi colțul gurii
în stânga-i mai sus
prelungeşte acum linia ochilor cu cea a
zâmbetului se vor intersecta în ureche
fă la fel şi pe dreapta
unghiul e mult mai închis
punctul C e hă hă hă mult mai departe
de pavilionul urechii
(poate de-aceea cu partea aceea nu prea
mă auzi)

sigur nu te-ai dus la oglindă
curioasă ai vrut să vezi până la urmă ce
spun

nimic tu
vorbeam şi eu aşa
de dor sau de nebun
cine ştie
cu gândul la tine...

de parcă aş mai fi cum am fost

cu lehamitea împinsă din spate
voi rula covorul din sufragerie
greu de-o iarnă de urme de paşi
făcuți în insomnii
ca o fiară în cuşcă
de mine
cu fesul pleoştit pe părul albit
îl voi coborî patru etaje pe umăr
țanțoş
să nu creadă oglinda că-s ramolit

de unde praf scame mizerii
peria bătătorul le duc doar de formă
imaginar în buzunar am o bucată de
cretă
să scriu pe covor
„viață de om în democrația lui peşte"
să am motiv cu sete să-l bat

între blocuri ecouri s-or sparge
zburătăcind porumbei
mâțe de la pubele...
de colțuri ținut
metodic bătut
din el vor cădea
razele lunii intrate pe geam
amintiri vise speranțe gânduri
din universul închis căzute
ca pulberi de stele...

vine primăvara şi mă obligă în
apartamentul meu
să fiu dumnezeu
pentru viruşi microbi bacterii fungi
acarieni şi ce naiba or mai fi
microscopice ființe dezlănțuită va fi
apocalipsa
ca în noul mediu curat să-mi refac
un nou univers de vise de...

fac ce va face-ntr-o zi şi Dumnezeu
rulându-şi covorul din sufragerie
a lui chiar plin de mizerii făcute de noi

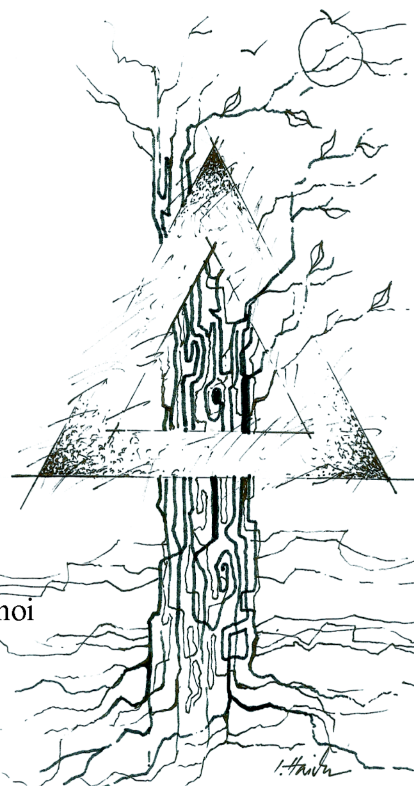
cine oare vor fi şi unde-or fugi
mâțele
porumbeii...

Ioan Postolache-
Doljeşti, *Neamț*

Iartă-mă pentru ieri

am vrut
dar n-am putut
decât un gând
să scriu
pe fila ta din calendar
atât:
... şi-apoi
să mori când teii-s înfloriți
şi inima să ți-o mănânce câinii...

ÎPS Ioachim
Arhiepiscopul Romanului şi Bacăului

Arhimandritul Ciprian Zaharia: Ctitor în vremuri de restrişte

Perioada comunistă a fost atât pentru societatea românească, cât şi pentru viaţa duhovnicească, un timp al încercărilor şi al mărturisirii. Opresiunea acerbă a braţului secular nu a putut eradica un mod de vieţuire duhovnicească născut odată cu fiinţa acestui neam şi conservat în lavrele monahale româneşti, adevăratele santinele ale libertăţii câştigate şi exprimate prin crezul religios. Această perioadă de persecutare a Bisericii, asemenea multor altora ce s-au succedat de-a lungul istoriei acestui neam, a născut o generaţie de trăitori în Duhul a prezenţei lui Dumnezeu, ce prin exemplul vieţuirii lor, prin suferinţa şi mesajul lor, au salvat o naţiune redându-i speranţa şi încrederea în sine. Zeci de mari duhovnici ai mănăstirilor moldave au fost lumini călăuzitoare în evul întunecat al ateismului militant comunist. Unul dintre locurile în care omul acelor timpuri se putea regăsi pe sine căutându-L pe Dumnezeu era Mănăstirea Bistriţa, lavră ce ocrotea între zidurile ei părinţi îmbunătăţiţi între care unul avea să aibă asupra mea un rol determinant.

Îmi revin acum în memorie toate faptele, împlinirile sau neîmplinirile, odihnele şi neodihnele, emoţiile şi bucuriile, spaimele sau trăirile intense petrecute alături de Preacuviosul părinte Ciprian, un călugăr complex şi atipic, ce a trecut în odihna veşnică a lui Dumnezeu în ziua de 26 decembrie, în anul 2007.

A intrat în osteneala mănăstirească de tânăr, în anul 1950, cunoscând astfel viaţa monahală sub toate aspectele şi tainele ei cele mai profunde. Deşi se contopea cu obştea mănăstirii Secu unde şi-a început viaţa călugărească, personalitatea sa şi-a creionat-o în mănăstirea voievodală a Bistriţei al cărei stareţ a fost timp de 28 de ani.

Pe la jumătatea anului 1979, după trecerea în veşnicie a arhim. Dionisie Velea, Patriarhul Teoctist, pe atunci mitropolit al Moldovei şi Sucevei, l-a numit stareţ al acestei vetre monahale. Până la el, din cauza decretului 410 această mănăstire rămăsese aproape pustie, călugării ei suferind urmările prigoanei acerbe a comunismului ateu. Doar câţiva călugări bătrâni, alături de stareţul arhim. Dionisie, mai întreţineau o brumă de pravilă în biserica voievodală a lui Alexandru cel Bun. Numirea Părintelui Ciprian ca stareţ a fost providenţială pentru Mănăstirea Bistriţa. Perioada totalitarismului comunist era la apogeu.

Pe atunci mă consideram ca aparţinând acestei mănăstiri, deşi aveam ascultarea la Schitul Tarcău, aşezământ monahal dependent de Bistriţa. Nu se împlinise încă un an de la numirea părintelui Ciprian la Bistriţa când, în iunie 1980, terminam studiile de teologie la Institutul Teologic „Sf. Ecaterina” din Bucureşti şi, ca de obicei, veneam acasă, adică la schit. După tradiţie, treceam pe la Bistriţa să mă închin la icoana Sfintei Ana şi să cer, cum se cuvenea, binecuvântarea stareţului mănăstirii pentru a pleca mai departe la schit. N-a mai fost aşa. Părintele Ciprian plănuise altceva pentru mine. îmi amintesc, parcă era mai ieri, că m-a primit cu bucurie şi mi-a zis: „*Drăguţule, de acum nu mai pleci la schit. Rămâi aici că avem multă treabă!*”

O umbră de angoasă m-a străfulgerat, dar, pentru că ştiam că tăierea voii este virtutea cea mai mare a călugărului, am rămas la Bistriţa, angajându-mă la împlinirea proiectelor pe care dorea să le realizeze părintele Ciprian în această mănăstire. Atunci trăiau

aici câţiva părinţi deosebiţi. între aceştia se aflau: arhim. Ioanichie Bălan, arhim. Iustin Pârvu, arhim. Martinian Conuţ, protos. Hrisostom Asavei, arhim. Marchian, protos Ghenadie, protos. Isichie, ierom. Grigorie, ierod. Visarion. Toţi aceştia erau trimişi aici cu domiciliul forţat de către orânduirea comunistă de atunci. Se pare că stareţul avea obligaţia să-i supravegheze. La cererea părintelui Ciprian, m-am alăturat şi eu acestora. La foarte scurt timp mi-am dat seama că părintele Ciprian nu era un supraveghetor pus de comunişti, ci, mai curând, un ocrotitor al nostru, căci, în faţa adevăraţilor supraveghetori, părintele stareţ Ciprian era ca un paravan protector. Avea o abilitate indescriptibilă de a distrage atenţia ochilor iscoditori care căutau să surprindă activitatea vieţuitorilor misionari ai Mănăstirii Bistriţa. Stareţul Ciprian, călugăr de vocaţie, pur şi simplu, sfida viclenia acelor slujitori ai satanei, creându-ne posibilitatea să răspundem la nevoile spirituale ale tuturor credincioşilor şi pelerinilor care veneau la Mănăstirea Bistriţa. Astfel, la adăpostul stareţului Ciprian Zaharia - să nu uităm! - părintele Ioanichie Bălan scria lucrări, de pionierat în spiritualitatea românească - Patericul Românesc, Vetrele de sihăstrie românească, Convorbirile duhovniceşti, apoi, părintele Iustin Pârvu, zi şi noapte, primea credincioşi din toate categoriile sociale, cărora le alina suferinţele; părinţii Martinian Conuţ, Isichie Basarabeanul, Hrisostom, Modest spovedeau credincioşii, iar Părintele Marchian, de trei ori pe zi, şi, o dată, la miezul nopţii citea, în faţa icoanei Sfintei Ana, Moliftele Sfântului Vasile cel Mare. Eu mă ocupam, sub îndrumarea directă a părintelui stareţ de toate corvezile administrative ale mănăstirii. La puţin timp de la sosirea mea în această obşte, după doar două săptămâni, părintele Stareţ Ciprian m-a tuns în călugărie şi mi-a rânduit multiple ascultări. Eram primul călugărit în Mănăstirea Bistriţa, după o întrerupere de 30 de ani.

Amintesc cititorilor că în anul 1980 Complexul arhitectural al acestei mănăstiri era aproape o ruină. Direcţia monumentelor istorice din acea epocă restaurase doar biserica voievodală, turnul clopotniţă care adăposteşte şi Paraclisul „Sf. Ioan cel Nou de la Suceava”, al lui Ştefan cel Mare, precum şi turnul de intrare în incintă, cu Paraclisul „Sf. Nicolae". Toate aceste lucrări au fost făcute până în anul 1979. în timpul stăreţiei arhim. Eftimie Luca, viitorul episcop al Romanului, şi arhim. Dionisie Velea. în rest, tot ansamblu arhitectural era într-o stare lamentabilă. Părintele Stareţ Ciprian, fără să deznădăjduiască, cu răbdarea care-l caracteriza, cu tact şi pricepere, a început munca de a restaura, rând pe rând, şi celelalte edificii mănăstireşti: Casa voievodală a lui Alexandru

Mănăstirea Bistriţa

cel Bun, Casa „Petru Rareş”, unde, cu ajutorul soţilor arheologi Bătrâna, a organizat un frumos muzeu. S-a continuat ridicarea din temelie a Corpului administrativ din spatele bisericii şi corpul de chilii din incinta mănăstirii. în anul 1982, la împlinirea a 580 de ani de la zidirea mănăstirii şi 550 de ani de la trecerea în odihna veşnică a lui Alexandru cel Bun, pe locul unei case inestetice şi insalubre, a ridicat statuia lui Alexandru cel Bun, opera marelui sculptor Gir Rădulescu din Bucureşti.

După ce a terminat incinta, a trecut la construirea clădirilor şi acareturilor gospodăreşti din afara zidurilor mănăstirii. Nimic nu făcea la întâmplare şi fără consultarea personalităţilor celor mai competente ale timpului. Arhitecţii medievişti Ştefan Balş şi Ion Antonescu veneau şi urmăreau lucrările de la Bistriţa, ca acestea să se execute potrivit exigenţelor cerute de normele în vigoare.

Tot în perioada aceea oameni de înaltă ţinută intelectuală: scriitori, poeţi, jurnalişti, artişti etc., în număr impresionant, frecventau Mănăstirea Bistriţa. Părintele Ciprian îi primea cu multă demnitate şi ospitalitate. Cu aceeaşi ospitalitate primea şi pe cei care veneau cu scopuri meschine.

Ca să le distragă privirile iscoditoare şi să acopere toată lucrarea duhovnicească a părinţilor din mănăstire, părintele stareţ Ciprian inventa tot felul de strategii. Parcă îl văd şi acum cum îi întâmpina la poarta mănăstirii, nelăsându-i să se deplaseze prin alte unghere ale gospodăriei, spunându-le, cu o amabilitate care ascundea, în acelaşi timp, şi diplomaţie şi sarcasm: „*Domnule Colonel, ia poftiţi să serviţi ceva..., se răceşte mămăliga şi nu mai avem cu ce face alta*”. Astfel se sacrifica pentru ca treburile misionare şi gospodăreşti ale mănăstirii să-şi continue mersul firesc.

Toată lumea care l-a cunoscut poate să afirme că, odată cu venirea părintelui Ciprian la Bistriţa, în această mănăstire a început să se scrie o nouă pagină de istorie.

Din 1959, până în anul 1980 în biserica voievodală de la Bistriţa se oficia doar puţină slujbă, ca la o parohie. Cu venirea stareţului Ciprian Zaharia s-a început, din nou, oficierea slujbele religioase după tipicul monahal. Apoi, dacă eu am fost primul călugărit la Bistriţa, după 30 de ani, tuns de părintele Ciprian, după mine, s-au închinoviat aici, câteva zeci de tineri, care s-au angajat, sub ascultarea Părintelui, să dea viabilitate acestei ctitorii voievodale.

Unii dintre ei au ajuns, ulterior, în funcţii importante în viaţa Bisericii. Pe toţi ne-a ocrotit acest mare stareţ nonconformist, cum era supranumit adesea în acea epocă. După anul 1990 numărul vieţuitorilor de la Bistriţa a sporit şi mai mult, încât părintele Ciprian a fost nevoit să înfiinţeze un număr impresionat de schituri, dintre care, o parte, au ajuns, acum, mănăstiri de renume.

Aşadar, putem afirma că părintele arhim. Ciprian, se poate număra printre cei mai mari stareţi care s-au perindat de-a lungul celor mai bine de 600 ani de existenţă la această mănăstire. El poate fi considerat şi un adevărat ctitor, alături de marii voievozi-ctitori care şi-au pus amprenta de-a lungul istoriei asupra acestei mănăstiri: Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare şi Sfânt, Petru Rareş, Alexandru Lăpuşneanu şi alţii. Istoria va consemna că arhimandritul Ciprian Zaharia s-a ostenit cu timp şi fără timp pentru ca Mănăstirea Bistriţa să devină o adevărată oază de duhovnicie pentru monahismul românesc şi o cetate de promovare a culturii şi valorilor spirituale. Cei care l-am cunoscut sau am avut şansa să lucrăm cu Preacuvioşia sa avem şi datoria sacră de a-l pomeni cu recunoştinţă şi de a-i păstra vie amintirea, rugându-ne pentru el şi continuând, cu asiduitate, misiunea şi lucrarea pe care el a implementat-o aici.

(**Panteonul sufletului meu**
(portrete de preoţi, monahi şi monahii)

Ioan Dănilă
Bacău

Al cui e *sfântul Nicolae?*

Testimoniu lingvistic -

Există în lexicografie o teorie nescrisă a paternităţii unui cuvânt, a unei sintagme ori a unui enunţ. *Dicţionarul Academiei* (DA) sau compendiul acestuia, *Micul dicţionar academic* (MDA), înregistrează prima sau una dintre primele atestări ale unui lexem sau ale unei unităţi frazeologice. De exemplu, în cazul ilustrat de titlul acestor însemnări, trebuie precizate două surse: „Psaltirea Hurmuzachi”, manuscris din secolul al XVI-lea, aflat la Biblioteca Academiei Române (pentru *sfânt*, din sl. *sventŭ*), Noul Testament şi respectiv „Mică enciclopedie

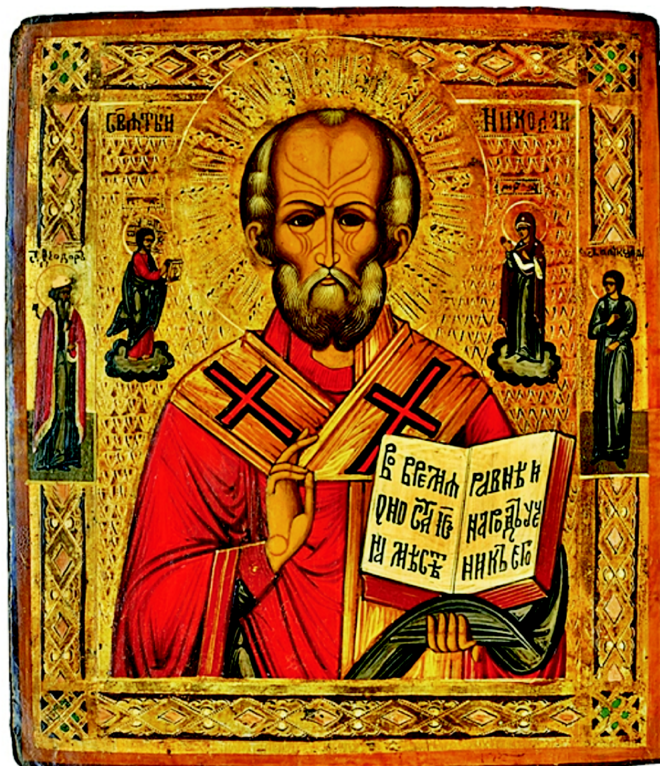
onomastică”, de Christian Ionescu (Bucureşti, Editura Enciclopedică Română, 1975), în care sunt invocate două cuvinte greceşti: *nike* „biruinţă” (de la *nikao* „a învinge”; v. numele zeiţei victoriei, *Nike*, şi *laos/leos* „popor”), rezultând *Nicolae*. Vecinul alfabetic din aceeaşi lucrare, *Nicodim*, este sinonimul etimologic al lui *Nicolae*, de vreme ce este format din *nik(e)* şi *demos* „popor”. Un alt vecin, *Nichifor* (de la *nike* + *phoros* „purtător”), este exemplificat prin „cunoscuta povestire a lui I. Creangă *Moş Nichifor coţcariul*”, dar nu poate fi explicată absenţa personajului central din romanul „Baltagul”, de M. Sadoveanu Nechifor Lipan.

Lucrările de specialitate inventariază variantele numelui, cu câteva particularităţi: *Neculae*, nume de botez şi de familie, este consemnat doar în lucrarea lui Augustin Mocanu „Nume de persoane în judeţul Ialomiţa” (Slobozia, Ed. *Helis*, 2009; *Niculae/Niculaie* nu apar în *Mică enciclopedie...* (op. cit.), *Onomastica românească*, de Ileana Ioniţă-Iancu (Piteşti, Ed. „Paralela 45”, 2012). Tudor-Olimpius Bompa, în *Prenumele la români* (Buc., Ed. IRECSON, 2008), notează variantele *Niculae*, *Niculai* şi *Neculai*. Cea mai importantă lucrare, *Dicţionar onomastic românesc*, de N. A. Constantinescu (Buc., Editura Academiei R.P.R., 1963), aduce detalii privind formele rotacizate: *Necora/Nicoară*, inclusiv *Coru/Corici/Coriţă* (cu afereză), cele compuse: *Simnicoară* sau simple, cu afereză: *Cula/Culea*, *Ulcescu*. Maghiarul *Miklós* a dat *Miclăuş* sau, cu apocopă, *Miclău*, iar cu sincopă, *Miclea*. Aceasta a alimentat teoria provenienţei toponimului *Cluj*, de la sl. *Kluš* (cu afereza lui *Micluš* sau a germ. *Nikl(a)us*; N. Iorga propusese lat. *clausae* „chei”). O prezentare publicistică a cazului, în cotidianul „Deşteptarea” Bacău, din 2 dec. 2016, p. 2 (Ioan Dănilă, *„Daruri” de 6 decembrie*, rubrica „Româna pentru toţi”).

Neinspirată ni se pare exemplificarea lui Al. Rosetti din „Istoria limbii române” (Buc., Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1986, p. 599), când discută felul în care româna îşi construieşte genul personal. Acesta este marcat de prepoziţia *pe* („l-am văzut *pe* Gheorghe; l-am văzut *pe* boul de X; vulpea l-a urmărit *pe* vulpoi”), dar şi alte morfeme, între care cel descris astfel: „numele de persoane, precum şi numele vietăţilor sau ale lucrurilor personificate formează vocativul masculin în *-e* şi vocativul feminin în *-o*: masc. *Nicolae, frate,* fem. *Stanco, Puico, frumoaso*”. Omonimia morfologică este păguboasă pentru situaţia vocativului în *-e*, de vreme ce *Nicolae* şi *frate* apar în formă identică la cazurile oblice (al, a, ai, ale) lui *Nicolae* şi cele drepte *Nicolae/(pe) Nicolae* , pe când celelalte au un alt corespondent, măcar la cazurile drepte: (pe) *Stanca/Puica/frumoasa.* Mai potrivit ar fi fost oricare dintre atâtea prenume româneşti: *Constantin*, *Ioan*, *Cornel*, pentru *Constantine*!, *Ioane*!, *Cornele*!

Uneori ignorarea distanţei dintre varianta „literară” (*Nicolae*) şi cea „populară” (*Niculae*) poate produce confuzii. Nicolae Constantinescu, reputat etnolog (n. 5 oct. 1941, la Fierbinţi, în jud. Ilfov), ne relata cu amărăciune: „Iordan Datcu, care ştie şi toaca-n cer (este autorul unui ciclu de dicţionare ale folcloriştilor români n. ns.), m-a avertizat deunăzi că mai există un Nicolae Constantinescu, tot folclorist, care publică studii de specialitate, traduceri etc. Mă bate gândul să revin la numele meu de botez, *Niculae*, dar abia acum aş amplifica ambiguităţile. Am făcut-o când mi-am alcătuit dosarul de pensionare, dar acum?” (Dialogul l-am purtat în ziua de 19 nov. 2016, la Universitatea din Craiova, în una din pauzele conferinţei organizate de Asociaţia de Ştiinţe Etnologice din România. Am discutat atunci şi despre Marin Buga, Giorge Pascu, Traian Cantemir şi Nicolae Nicolescu. În următoarea pauză, pe aceleaşi subiecte, am dialogat cu etnologul Ion Cuceu, de la Cluj-Napoca.)

În municipiul Gheorgheni, din judeţul Harghita, fiinţează singura unitate de învăţământ în limba română pentru absolvenţii de gimnaziu: Liceul Teoretic „Sfântul Nicolae”. Am avut ocazia să-l vizitez pe îndelete în primăvara lui 2015, când am efectuat o inspecţie specială pentru obţinerea gradului didactic I, şi am cercetat documente mai vechi şi mai noi, interesat printre altele de ortografierea numelui instituţiei. Am notat diversele variante vehiculate în timp: cu articol şi cratimă („Sfântul-Nicolae”), ceea ce e nu ar fi fost prea grav, cu *î* („Sfîntul”), mai puţin grav, sau fără articol („Sfântu Nicolae”/„Sfântu-Nicolae”), ceea ce e grav. Am convenit cu directoarea Liceului, receptivă la sugestii, că trebuie scris peste tot, adică şi pe materialul

afişat pe holuri, „Sfântul Nicolae”.

Abia acum încercăm răspunsul la întrebarea din titlu şi punem pe masa de analiză două realităţi. Prima este literară şi poartă semnătura lui Ion Creangă. În „Amintiri din copilărie” vorbeşte despre „Calul bălan”, acel scaun lung adus în şcoală de părintele din Humuleşti, spre a servi drept loc de corecţie pentru leneşi sau obraznici. „În altă zi continuă povestitorul ne trezim că iar vine părintele la şcoală, cu moş Fotea, cojocarul satului, care ne aduce, dar de şcoală nouă, un drăguţ de biciuşor de curele, împletit frumos, şi părintele îi pune numele <<Sfântul Nicolai>>, după cum este şi hramul bisericei din Humuleşti...” (ediţia 1967, p. 178).

Aşadar, o analiză superficială ar conduce la concluzia că părintele sensului de instrument pedepsitor este Ion Creangă (1837-1889), mai ales că în pasajele următoare revine sintagma, chiar dacă este consemnată diferit: „[...] câte greşele va face, să i le însemne cu cărbune pe ceva, iar la urma urmelor, de fiecare greşeală să-i ardă şcolarului câte un sfânt Nicolai” (ib.); „[...] să facem pocinog sfântului Nicolai cel din cuiu”; „[...] începe a ne pofti pe fiecare la Balan şi a ne mângăia cu sfântul ierarh Nicolai [...]”; „[...] Nicolai, făcătorul de vânătăi. Dar adevăratul sfânt Nicolai se vede că a ştiut de ştirea mea [...]”. Cercetând citatele raportate la aceeaşi îmbinare de cuvinte, găsim însă enunţuri ca acestea, aparţinând lui Vasile Alecsandri (1818-1890): „[...] bietul Porojan făcu pentru prima oară cunoştinţă cu sfântul Neculai din cuiu” (apud I.-Aurel Candrea, Gh. Adamescu, *Dicţionar enciclopedic ilustrat*, II, [1931], s.v.); „[...] de nu s-ar teme de sfântu-Neculai cel din cuiu, ar da foc casii” (id., I).

Dicţionarele înregistrează aproape identic definiţia din limbajul popular şi familiar: *sfântul Nicolae/Neculai* „(din cui sau de pe coardă) nume dat bățului sau biciului cu care era bătuți copiii (la școală)” (NDULR, DEXI, MDA, CADE; în DEX şi DOOM, nu apare.). La Al. Ciorănescu, „vărguță, liniuță cu care se pedepsesc copiii” (*Dicționarul etimologic al limbii române*, Bucureşti, Ed. „Saeculum I.O.”, 2001, s.v.), dar continuarea frizează etimologia populară: sensul „se datorează obiceiului de a păstra liniuța în spatele imaginii sfântului” (ib.).

S-ar putea interpreta că originea înţelesului derivat se află în: 1. numele patronului bisericii din Humuleştiul lui Creangă; 2. practica şcolară de a aplica pedepse corporale; 3. efectul mitologiei Sfântului Nicolae, de factură creştină, conform căreia patronul copiilor este deopotrivă darnic şi neiertător când se evaluează conduita unui tânăr în general şi a unui şcolar în special; 4. alte surse, de pe internet (despre „binefăcătoarea” palmă aplicată de Sfânt...).

Ion Ionescu de la Brad (1818-1891)
Comemorare la 125 de ani

Măzăreanu Ion
Roman, Neamț

Ion Ionescu s-a născut la 24 iunie 1818 în oraşul Roman, casa părinţilor lui (Ion şi Safta Isăcescu) existând şi astăzi (lângă biserica sf. Neculai, strada purtându-i numele).

A învăţat la Roman *româneşte* la dascălul Verescu _care i-a schimbat numele în Ionescu), *greceşte* la dascălul Melidon şi *psaltichea* la psaltul Neculai. Copil fiind se ducea din Roman călare la Brad (sat ce aparține acum comunei Negri din județul Bacău) trecând apa Moldovei, la bunicii dinspre mamă. Acolo la Brad, pe un promontoriu, exista

o biserică veche de lemn (construită din lemn la 1781, fiind în trecut un schit), care era monument istoric (a ars; s-a construit altă biserică). Deoarece Ion Ionescu a cumpărat în anul 1969 un teren de 139,64 ha şi a locuit acolo, făcând experienţe agricole, el şi-a adăugat la numele său **DE LA BRAD**.

A continuat la Iaşi clasele gimnaziale la Trei Ierarhi, de unde a fost mutat ca student la Academia Mihăileană. Domnitorul Moldovei - Mihail Sturza la trimis pe banii săi în Franţa, la celebra fermă-şcoală de la Roville. El îşi desăvârşeste studiile la Auxerres (pentru şampanie), Forét de Senart (sericicultura), universitatea Sorbona (pentru fizică, chimie şi istorie naturală), Jardin des Plantes (botanica), Conservatoire des Artes et Métiers (economia politică).

S-a întors din Franţa în anul 1840, Mihail Sturza trimiţîndu-l la moşia lui de la Cioara (azi Fîntînele, judeţul Iaşi), unde Ion Ionescu pune în aplicare tot ce învăţase. Se duce cu două cârduri de vite îngrăşate de el la Pesta şi Viena, *desagii* plini de galbeni i-a dat domnitorului. A început să scrie cărţi şi să predea lecţii la Academia Mihăileană.

În anul 1846 se duce în Franţa la o perfecţionare, vizitând Italia, Elveţia şi Anglia. Dar în primăvara anului 1845 s-a întâlnit la Mînjina (judeţul Galaţi) cu Nicolae Bălcescu şi ceilalţi revoluţionari. De aceea în anul 1848 pleacă de la moşia de la Săbăoani la Bucureşti, având un rol hotărâtor în comisia de împroprietărire a ţăranilor[1].

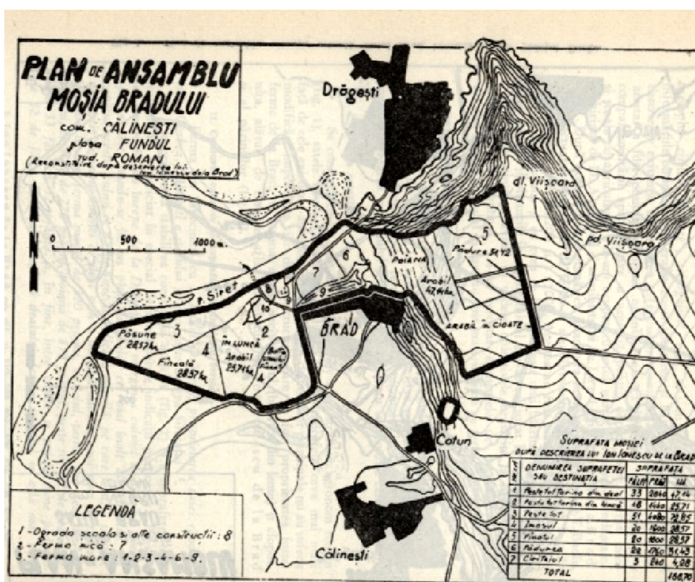
După înăbuşirea revoluţiei din Muntenia, Ion Ionescu a fost exilat în Turcia şi ajunge în anul 1949 la Constantinopole. Cu sprijinul lui Ion Ghica scrie cărţi şi articole în ziarele turceşti. A fost administrator al moşiilor marelui vizir Reşid-Paşa din Tesalia (azi în Grecia), aducându-i acestuia venituri importante. A trimis lemne pentru Canalul de Suez.

S-a întors din exil după 8 ani la Iaşi, fiind numit prefect de Bolgrad (azi în Republica Moldovenească). După alegerea ca domnitor a lui Alexandru Ion Cuza a fost directorul statisticii din Moldova, predând ca profesor contabilitate, economie politică şi finaciară. După reforma agrară, în perioada 1864-1869 a fost inspector general al agriculturii, a înfiinţat pepeniere pomicole, a predat la Institutul de agricultură de la Pantelimon, a scris monografiile judeţelor Dorohoi, Mehedinţi şi Putna.

În anul 1869 a cumpărat (împreună cu fratele său Nicolae, mare avocat) la licitaţie moşia Brad, *căci eu cumpăram mai mult schitul cu suvenirurile părinţilor şi ale copilăriei mele, decât pământul moşiei*.

Ca rezultat al activităţii practice desfăşurată pe moşie, Ion Ionescu a publicat în anul 1886 cartea „Agricultura română de la Bradu”. Un studiu amplu făcut de I. Lungu şi N. Eftimie, ne arată schiţele teritoriului moşiei Brad şi aşezarea clădirilor vechiului schit.

A organizat totul după principii ştiinţifice, înfiinţând o fermă model mică (ca pentru un ţăran), o fermă model mare şi o şcoală de agricultură unde a avut elevi pe cheltuiala sa. Aici la Brad a fost o mare cetate dacică numită Zargidava, inclusă de Ptolomeu în harta sa[2]. El a locuit în clădirile schitului de la Brad, urmaşii fratelui

Nicolae construind clădiri noi[3]. În anul 1968 una din nepoate din Paris a vrut să dea nişte manuscrise ale lui Ion Ionescu în schimbul primirii moşiei unchiului ei, ceea ce nu s-a aprobat.

Ca o recunoaştere a ceea ce a făcut el de-a lungul vieţii sale, a fost numit membru corespondent al Societăţii Academice Române (azi Academia Română), iar din anul 1884 a devenit membru onorar (există o scrisoare a sa la Biblioteca centrală universitară Iaşi către episcopul Melchisedec al episcopiei Romanului prin care îşi declină această decizie a societăţii academice)[4]. În perioada 1876-1883 a fost ales deputatul ţăranilor din colegiul al IV de Roman, raportând anual prin dări de seamă ce a realizat el ca deputat.

Cele 42 de cărţi şi broşuri tipărite, aproape 400 de articole din gazetele din ţară şi străinătate şi manuscrisele sale se apropie de 14000 de pagini. Prin ceea ce a scris şi a făcut, Ion Ionescu se situează ca un agronom de înalt prestigiu internaţional.

Ajuns la vârsta de 73 de ani şi jumătate, la 16 decembrie 1891, Ion Ionescu s-a stins din viaţă la Brad şi a fost înmormântat alături de părinţi[5].

A fost cinstit de urmaşii agronomi prin numeroasele cărţi, articole, sesiuni[6], poezii, etc. Există mai multe busturi ale sale, cel mai important fiind cel de pe Câmpia Libertăţii de la Blaj, unde se află 24 de ctitori ai României moderne. La Brad se află un bust, la poalele

dealului unde se află biserica de lemn şi mormântul său.

Pentru Ion Ionescu de la Brad, Societatea inginerilor agronomi i-a ridicat un obelisc, care a fost dezvelit la 8 iulie 1928. Ion Ionescu are în România peste 15 busturi, în parcul din municipiul Roman existând un bust monumental, dezvelit la 16 iunie 1968.

De asemenea un frumos bust este la liceul agricol Horea, ridicat de Societatea inginerilor agronomi în anul 1928.

Pentru Ion Ionescu de la Brad s-au scris mai multe poezii. Pentru această comemorare este adecvată poezia **Ipotetica revenire** (scrisă de un fost cercetător de la S.C.A. Secuieni Neamţ).

Ipotetica revenire

Zi de toamnă-n foşnet tainic, veştezite frunze cad
Ca prinos al nemurii, pe mormântul de la Brad.
M-am oprit cu ezitare, ca să nu-l deştept cumva
Şi cu-adâncă pietate, aşi dori să-i spun ceva:

Înălţa-i o rugă adâncă, către ceruri, către soare,
Ca să cer eternităţii, să admită o derogare.
Ca excepţie unică, de la aspra lege a firii,
Să-ţi ofere, generoasă, nimbul clar al nemuririi!

Şi aşa, ca prin minune, s-apari în rândul celor vii
O zi din bezna veşniciei, aievea între noi să fii.
Ar fi de-ajuns, cu prisosinţă, să te convingi că ai fost şi eşti
Mentor, necontestat şui astăzi agriculturii româneşti.

Cu fecundele mesaje, ce-n viu grai, îndemn şi scris,
Prin neostenită râvnă, generos, ni le-ai transmis.
Ai transformat a ţării glie, ce astăzi înzecit rodeşte,
Iar truditorii pe ogoare, al tău renume-l preaslăveşte.

De-aceia-n ziua hărăzită, preafericitei revelaţii,
Urmaşii-n semn de preţuire, împodobi-vor toţi Carpaţii.
Cu mii şi mii de crizanteme, în mantie multicoloră,
Şi-n jurul lor, flăcăi şi fete, s-ar prinde-n strămoşeasca horă.

Şi cu statura-ţi uriaşă, păşind în mod discret şi demn,
Împărtăşi-vei lângă dânşii, vraja momentului solemn.
Şi-adăugând noi amintiri, pe-al neuitării şir de salbe
Te vom slăvi, toţi fluturând mii de năframe albe.

Iar tu îngenunchind pios, cu faţa-nseninată,
Fertile ogoare să priveşti, cu dorul de altădată.
Cât se-ntinde orizontul, cu uriaşa lui cupolă.
Fiindu-ţi astăzi, o nestemată aureolă.

Întinsa zare cuprinzând cu o privire blândă,
Cu braţele spre cer să strigi; **sunt sigur de izbândă!**
Şi împăcat, să-ţi reiei somnul, pe-al veşniciei vad,
Relicvă scumpă, tuturor, în glia dragă de la Brad

A. Harşian, 1987

[1]I.Măzăreanu şi I. Mâţă 120 de ani de la reforma agrară din 1864 şi contribuţia lui Ion Ionescu de la Brad la rezolvarea problemelor ţărăneşti. Cercetări agronomice în Moldova, vol. 4, Iaşi, 1984.

[2]Vasile Urasachi Muzeul de istorie din Roman 50 de ani. Editura Grafit, Roman 2007

[3]I. Măzăreanu, V.Ursachi, Gh. Burlacu Din istoricul construcţiilor de pe stânca de la Brad, judeţul Bacău. Cercetări agronomice în Moldova, vol.77, Iaşi, 1987

[4]I. Măzăreanu Referiri la scrisorile lui Ion Ionescu de la Brad. Cercetări agronomice în Moldova, vol. 92, Iaşi, 1990

[5]I. Lungu şi Al. Nicolau Adevărul cu privire la data încetării din viaţă a marelui agronom Ion Ionescu de la Brad. Ion Ionescu de la Brad Anivesarea a 150 de ani de la naştere, Bacău, 1968.

[6]În anul 1968 s-a sărbătorit prin UNESCO 150 de ani de la naşterea sa. Atunci a fost o sesiune de comunicate la Staţiunea Secuieni, s-a dezvelit bustul din parcul Roman şi s-a făcut un pelerinaj la Brad.

Maria Raţiu

Anglia

Elisabeth şi Ion Raţiu

Deseori, când din viaţa mea dispare câte cineva drag mie, care mi-a dat foarte mult, chiar dacă nu direct, mă străbate un gând că şi o săgeată dureroasă.

Sunt oameni care nu ar trebui să moară niciodată, Doamne!

Acum câteva zile, acest gând m-a lovit cu durere din nou: un alt suflet drag ne-a lăsat singuri pe pământ: Doamna Elisabeth Pingleton Raţiu.

Astăzi, când iată, nici unul dintre ei nu mai sunt în viaţă, îmi dau seama că de fapt ei doi sunt mai vii ca oricând pentru noi, cei rămaşi singuri în România. Pentru că astăzi, mai mult că oricând, se vorbeşte despre

familia Rațiu ca de un nucleu model de românism pentru România.

Nu poți vorbi despre Elisabeth fără să vorbești despre Iancu și nu poți vorbi despre Ion Rațiu, fără să vorbești despre Elisabeth Rațiu, cea care a fost alături o viață, cu discreție și elegantă, Lui și României, înainte și după '89.

Viață nu este mereu așa cum credem noi că ar trebui să fie, ci este așa cum e: cu suișuri, coborâșuri, disperări și bucurii. Felul în care îi faci față, reprezintă diferența.

Sunt oameni care privesc în jur și întreabă ce s-a întâmplat și... sunt oameni care fac lucrurile să se întâmple. Astfel de oameni au fost Ion și Elisabeth P. Rațiu. Ei au făcut mereu lucrurile să se întâmple!

Elisabeth și Ion Rațiu nu sunt importanți prin prisma lucrurilor pe care le-au câștigat și le-au deținut, ci mai degrabă prin prisma lucrurilor pentru care și-au dat viață, implicându-se, că să le realizeze.

Dacă astăzi se vorbește în România despre o democrație adevărată aceasta se datorează lui Ion Rațiu!

Dacă astăzi România este în NATO - aceasta se datorează lui Ion Rațiu!

Dacă astăzi se vorbește în România despre un alt mod de a fi caritabil, despre cercetare și rezultate în privința leucemiei la copii, aceasta se datorează lui Elisabeth Rațiu.

Ea a făcut ca discreția și respectul față de cei bolnavi să fie introduse în actele de caritate.

Ea a fost cea care a impus să nu se scrie și să nu se publice despre actele de caritate pe care familia Rațiu le-a făcut prin Fundația Rațiu, despre vagoanele și tirurile cu ajutoare și sponsorizările pe care Fundația Rațiu le-a organizat și le organizează încă, pentru spitale, casele de copii, azilele de bătrâni, școli sau pentru activitățile culturale.

Profund creștină, ea spunea mereu: „***nu mai e caritate dacă te lauzi că ajuți***”.

Dacă astăzi avem un reper de corectitudine și leadership, dar mai ales un model de cum ar trebui să fie un președinte al României, asta se datorează gentlemanului politicii românești **Ion Rațiu**.

În exil, nu a fost doar Ion Rațiu ci și soția lui, chiar dacă ea era cetățean englez. Nu era ușor să fii soția lui Ion Rațiu, omul care și-a dedicat întreagă viață

democrației și României - marea lui pasiune.

Că un bun lider ce era, Iancu a reușit să implice întreagă familie în problemele care îl preocupau mai tare: românii și România.

Elisabeth participa la viață românilor din exil organizând acasă întruniri și serate unde se dezbăteau idei, concepte, se luau decizii de acțiuni ale exilului românesc dar mai ales, se vorbea și se mânca românește!

Că să gătească românește, Elisabeth a făcut chiar o școală de bucătărie românească. A învățat limba română și avea grijă că la reuniunile din casă Rațiu, românii să vină și să mănânce „ca acasă”, iar în 1946 și-a luat cetățenia română.

Era nevoie și de curaj să stai în România de după Revoluție.

Nucleul Iancu Elisabeth trecuse prin multe încercări, dar acum era divers: Iancu era orbit în demersurile lui de pasiunea pentru România și de milă pentru suferințele românilor.

Dărâmarea sistemului totalitar, eliberarea României prin atâtea jertfe de suflete tinere, îi obligă și mai mult. Pe de altă parte, sacrificiile și lupta de o viață în exil, păreau că au luat sfârșit, că românii și România se puteau gândi la cum să construiască democrația și viitorul…

În nici jumătate de an de la Revoluție, însă, hidra comunistă își scoate colții și venirea minerilor,

distrugerea tuturor bunurilor pe care le-au adus, cu multă muncă şi dragoste în ideea de a construi democraţia acasă, i-au aruncat din nou într-o realitate pe care o credeau depăşită.

Totul a fost făcut că să-i sperie prin forţa brută şi sălbatecă a minerilor veniţi la Bucureşti, aproape un linşaj material pentru tot ce au construit în anii de exil - a fost făcut că să-i determine să renunţe, să lase şi să se întoarcă în exil, din nou.

Un singur lucru nu ştiau ei, neocomuniştii: **să fii câştigător este o mentalitate!**

Cei din familia Raţiu sunt lideri pentru care pierderea nu este o opţiune.

Victoria, să câştigi lupta, este obligatorie!

Ei nu ştiau să o ia pe scurtăturile şmecheraşilor din România. Iancu ignoră chiar, scurtăturile, şi nu făcea rabat de la principii, dar mai ales era „***dispus să lupte până la ultima picătură de sânge***" ca poporul român să înţeleagă şi să ajungă să trăiască chintesenţa democraţiei: aceea de a acordă celuilalt „***dreptul de a nu fi de acord***".

Cu discreţie şi decisă încăpăţânare englezească, Elisabeth şi-a susţinut soţul pentru că făcea parte din aceeaşi categorie de lideri, aşa cum în timpul Războiului şi-a susţinut ţară, aducându-şi aportul că asistentă medicală pentru Crucea Roşie, tot aşa, cum s-a pus în slujba României alături de soţul său.

… Ei au în gene un alt sistem, alte valori, alt spirit, altă structura intelectuală.

Din păcate, ţară noastră, românii, nu au crezut şi nu au fost pregătiţi, nici pe departe, pentru dezastrul de după Revoluţie.

Mineriadele, inflaţia, distrugerea industriei, şomajul dar mai ales nerăbdarea de a acumula fiecare pentru familiile lui, reflectă cât de imatură politic şi social a rămas populaţia României în perioada comunistă.

Ion Raţiu venea cu un discurs total nou în care încuraja, dădea speranţa că poporul român se va ridică iarăşi, că necazurile şi durerile suferite ne vor face mai puternici, mai buni.

Expunea idei, invita la dezbateri şi se manifesta liber, cum nimeni altul nu avea curajul să o facă dar mai ales critica constructiv arătând în discursuri logice şi clare unde s-a greşit, invitând la dezbateri.

Era exponentul victoriei pentru noi, mai ales pentru tineri.

Când oamenii îl vedeau, începeau să spere, începeau să simtă direcţia, începeau să aibă încredere că se poate, că ei pot să schimbe faţă României.

Poziţia lor în raport cu ţara era de natură să aducă ţara mai aproape de inima oamenilor şi pe oameni mai aproape de ţară pentru că prin ceea ce erau şi făceau puneau în lumină valorile tradiţionale ale românului.

Erau manifestarea vizuală a speranţei, erau speranţa însăşi, exemplu de urmat.

Ei nu erau orbiţi de prejudecăţi şi nu erau descurajaţi de sistem: înfruntau sistemul provocându-l la confruntări deschise şi invitând la a-l schimba.

Nu lăsau nimic să le paralizeze mintea şi să le înfrângă spiritul pentru că ei nu doreau să domine România ci să o furnizeze. Nu doreau să exploateze România, ci să o servească şi să o îmbogăţească prin ceea ce sunt şi prin ceea ce fac.

Ion şi Elisabeth Raţiu au fost şi sunt încă ancora din timpul celei mai grele furtuni din viaţă României: perioada neocomunistă de după 1989.

Dumnezeu să-i odihnească în pacea Lui!!

Chiar dacă vremea copilăriei a trecut pentru mulţi dintre noi, iată-ne din nou în prag de sărbători, cu sufletul vibrând puternic şi aşteptând să ne-nvăluie magia acestui minunat anotimp. Dincolo de frumuseţea cuvântului scris e frumuseţea sufletului care ştie să-l preţuiască, care-i pătrunde esenţa şi-i înţelege valoarea. Frumuseţea cuvântului scris ne-a animat şi în anul ce tocmai ne părăseşte şi o va face atâta timp cât va putea prinde aripi din peniţa domniilor voastre, atâta timp cât suflete împătimite de cunoaştere ne vor citi.

Mulţumim colaboratorilor noştri fiincă ne-au păstrat aproape, încredinţându-ne lumina gândului lor din dragoste de semeni.

Mulţumim cititorilor noştri care au poposit cu sufletul peste cuvintele adunate cu toată dragostea din toate colţurile lumii.

Mulţumim celor ce ne-au sprijinit financiar şi în acest an, iubitori de cultură, de valoare, de cuvântul scris.

Să ne fie anul ce vine rodnic, să fim binecuvântaţi cu aceeaşi dragoste de frumos şi iubire de semeni, să avem bucurii sufleteşti şi multă iubire de dăruit!

Grafica -
Constanţa Abălaşei-Donosă

Redacţia Melidonium

„Cel care află harul profund, care se dedică total talentului și harului său este și trăitor, este și creator. El armonizează și trăirea și creația. Mulți însă se lasă înșelați de voci care îi duc pe drumuri false, pe drumuri înfundate. Ăștia nu sunt nici creatori, nici trăitori, sunt nefericiți. Creația este o aspirație spre armonia unității și a unicității. Nu este creație fără dragoste pentru celălalt."

părintele ***Iustin Pârvu***

SOCIETATATEA CULTURALĂ
George Radu Melidon
&
revista

Melidonium

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE

Preşedinte:
prof.univ.dr. **Tudor GHIDEANU**

Vicepreşedinte executiv:
Emilia Ţuţuianu DOSPINESCU

Manager:
ing. Doru Mircea MĂNDĂŞESCU

Secretar:
Prof. **Dan BLIDERIŞANU**

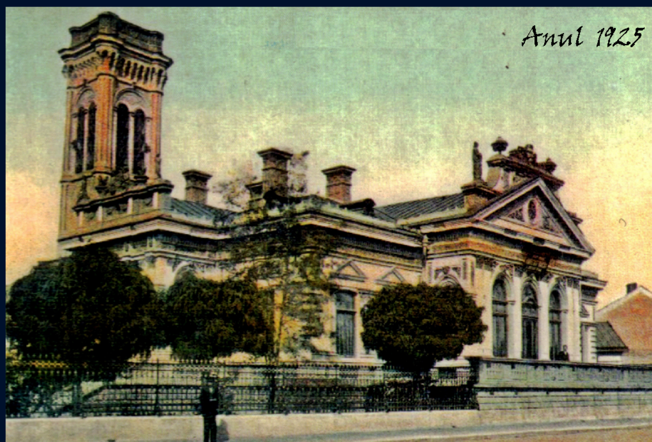

Mihai Olteanu -*Peisaj din Roman*

Revista *Melidonium* publică articole pe teme culturale, educative, spirituale.
Autorii de pretutindeni pot deveni colaboratori ai acesteia, cu menţiunea responsabilităţii asupra opiniilor, argumentelor sau părerilor exprimate.
Manuscrisele reţinute se publică în ordinea necesităţilor redacţionale.

Mulţumim pentru sprijinul financiar acordat la tipărirea acestei reviste

„În sufletele mari viața bate ca valurile în stâncă, şi cei mai mulți înțeleg din ele numai nisipul ce cade” - Nicolae Iorga.

ISSN 2066-0685
ISSN-L 2066-0685

Director, fondator-realizator
Emilia Țuțuianu Dospinescu